

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MOHÁCSY (MAHÁCS) LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342
--	--	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Bűn és bűnhődés.

Egy zsidó külföldről aranyat csempészet be az országba, ami, mellesleg mondva, nem büntetendő cselekmény. A közvetítője azonban túlságosan le akarta főlözni az üzletet. Azt hazudta, hogy az idegen határközegek tettenérték, de még volt annyi ideje, hogy az aranyat elrejtse odaát. Az arany tulajdonosa feljelentést tett az őrsön, az őrsparancsnok huszonnégy óra alatt előkerítette a kilónyi aranyat. A zsidó hálája jeléül felajánlott neki a nyomozás végén a drága fémből húsz grammnyit. Az őrsparancsnok megköszönte és zsebetette. Megcsináltatja majd belőle a felesége fogait.

Egy év múlva kiderült a dolog. A legfelsőbb honvéd törvényszék most négyhavi börtönre, lefokozásra és elbocsátásra ítélte a tiszthelyettet. Elveszítette huszonnégyévi szolgálatának minden erkölcsi és anyagi eredményét, rendfokozatát, nyugdíját, mindent. A bűn pénzbeli értéke hetvenkét pengő volt, a bűnhődés: egy elveszett család.

Hetvenkét pengő — nem sok pénz — a mérleg egyik serpenyőjén, elveszett emberi sorsok a másikon. S a mérleg mégis egyensúlyban van. Mellékes, hogy hány pengőt fogadott el a tiszthelyettes. A csendőrség megközelíthetlenségén egy pengő éppen olyan rést üt, mint ezer. S aki az egy pengőt elfogadja, a többet még inkább. Nem számít, hogy emellett még a kötelességét is megszegte-e vagy sem. Ezen a téren nincs és nem lehet megállás, tehát pardon sem.

Utasításunk egyik legszigorúbb tilalma a minden néven nevezendő ajándék elfogadását tiltja, mert a szolgálat nem üzlet, amin keresni lehet és szabad. Hagyjuk csak ezt némely szomszédainkra. A mi belső életalapunk a tisztesség s nemzetközi vonatkozásban is egyik legerősebb fegyverünk a becsület. Ebben pedig éppen a csendőrségnek legelől kell járnia. Kímélet nélkül félre kell tolni az útból azokat a tagjait, akik erről a legelső törvényről megfélekednek, mert bármilyen magasra emelkedik is a testület szellemileg és technikailag, hajítófát sem ér, ha sziklaszilárd megbízhatóságát s az embereknek abba vetett hitét elveszíti.

A magyar csendőrség mindig hírneves volt éppen a megközelíthetlenségéről. Évek, de évtizedek telnek el, hogy csendőrt meg nem vesztegetnek s a honvéd főtörvényszék is főleg azt vette most súlyosbítóknak ebben a mégis megtörtént esetben, hogy csendőr tette. Bizonyára mindenki másnál lehet enyhítő körülmé-

nyeket találni. Csendőrnél nem lehet, nem is szabad. Mert itt már nem egy embernek a becsülete, hanem az egész testületnek ötvenéves hírneve van veszélyeztetve.

Egyénileg sajnáljuk a magáról megfélekedzett volt lajtársunkat ezért a gyenge pillanatáért. A kemény ítéletet azonban megnyugvással s azzal a hittel vesszük tudomásul, hogy az erős jelleműeket, a kitartókat nehéz, de makulátlan küzdelmükben erősíti, felemeli, a gyenge pillanatok csiráját magukban hordozgatókat pedig idejében meggondolásra készíteti.

Ezen a téren ugyanis az ítélet tanulsága szerint, gyenge pillanatok végső kockázat nélkül nincsenek, nem lehetnek. A megtorlás könyörtelen s egyéni szempontból szörnyű. Ezzel számolnia kell mindenkinek, aki kakastollat hord a kalapján. Akik az ajándékfogadás bármilyen jelentéktelen módjára is hajlanak, úgy tesznek, mint az esztelen, mert egy csekély haszon reményében mindenüket kockáztatják. Mintha egy kalapba két golyót tennének: ha a fehéret húzzák ki, hetvenkét pengőjüket az ismeretlenség homálya fedi, de ha a feketét húzzák, sorsuk az erkölcsi és anyagi földönfutóké. Ezt és a velejáró álmatlan éjszakákat bizony, nem érdemes megkockáztatni, ha csak szikrája is él az emberben a józanságnak.

És aztán nézzünk csak végig magunkon. Nem vagyunk mi sem ingyenélők, sem koldusok, hogy bárkinek az aranyára, vagy akármiféle alamizsnájára szoruljunk. A csendőr szegény ember, de ami kell, mindene megvan. Ha kicsit ügyes, takarékos, aranyfoga is annyi, amennyit éppen akar. De még ha hiányzik is valami, ki kell várnai a sorát. A becsületesség akkor igazán érdem, ha lemondás árán is meg tudjuk őrizni. Akinek mindene megvan, nem érdeme, hogy nem lop.

A legnehezebb inflációs idők is becsülettel megálltuk, mikor pedig a mai illetményünknek csak a felét ha kaptuk. Ma az általános helyzethez mérten nagyon tisztességes megélhetés van számunkra biztosítva s ezért kétszeresen esik latba a legkisebb visszaélés is.

Alkalom pedig van erre bőven. Számptalan érdek fordul meg a csendőr kezén s ezek, az érdekek keresik hozzá az utat. Eszközük az ajándék: rántottavacsorától az aranyig, segítőkük a soha sem nyugvó emberi kapzsiság. Úgy gondolják, hogy a lelkiismeret könnyen elalszik s bátorságot ad hozzá a remény, hogy nem veszik majd észre.

Ez a kísértés lépten-nyomon csalja, hívogatja a csendőrt. De hiába, mert a becsület és önérzet hangja erősebb. S így jobb, mintha csak a megtorlástól való rettegés volna a fék. De azért azt is jó tudni, hogy ha évtizedben egyszer mégis megbotlik valaki, a megtorlás olyan, amelyet a csendőrség tisztessége megkövetel.

A csendőrpuskák átalakítása.

Írta: ZSIDEGH FERENC százados.
(Befejező közlemény.)

Zárolás után előbb az alsó-, majd a feleőagyat illesztik fel. A két ágy között legfeljebb 1 mm hézag marad, hogy a puská csöve lövés közben hülhessen.

15. *Előbevizsgálás.* A zárolás és ágyazás után az előbevizsgálás következik, melyet egymással kapcsolatban külön bevizsgáló asztalokon 5 szakember végez, kiknek kötelességei pontosan elő vannak írva. Az előbevizsgálásnak nem írom le minden apró részletét, csak azt, ami minket inkább érdekel.

Az előbevizsgálók a munkások eddigi munkáját ellenőrzik a puskán. Megvizsgálják, hogy a puská külfelületén (úgy a fém-, mint a farészeken) nincsenek-e anyaghibák, sérülések, felverődések, vagy karcok. A fémes részek csiszolása, barnítása megfelelő-e. A szíjkengyeleknek megvan-e a kellő játéka, nem lötyögnek-e, vagy nem görbék-e. Tüske jól be van-e csavarva, nem görbe-e, pontozékkal van-e rögzítve. Irányzék könnyen állítható és csukható-e. Irányzékkeret merőleges-e a csőtengelyre. Az irányzéktoló húzósan, de emellett könnyen állítható s minden állásban rögzíthető legyen. Az irányzéktolónak és keretnek lefektetve a felsőággal érintkeznie nem szabad. A cső az ágyban ne lötyögjön. Az ágyak egymáson fekvő részeinek élei mérsékeltlen legömbölyítve legyenek.

A tusaborító jól van-e felillesztve; az agyfánál kijebbe álljon. Tártartó a tölténymedencében nem áll-e előre. Fészében megvan-e a kellő mozgás. Rúgója rugalmas-e. Ugy a megfeszített, mint a feszítetlen ütőszegnél a zárócsa-

pónak könnyen kell csukódnia és nyílnia. A zárócsapónak úgy a kinyitás, mint a becsukás közben az ütőszegnőcsavart kissé vissza kell nyomnia. A tárnak a tölténymedencébe akadálytalanul be kell mennie és a tártartó kamóban megakadni. A tártartó kamó nyomása után pedig a tölténymedencéből ki kell ugrania. Az elcsattanás helyességét a 3 és 4.5 kg-os súllyal ellenőrzik. Elcsattanásnál a zárnak teljesen becsukva kell lennie. Ha a megfeszített ütőszegnőcsavart erősen lenyomjuk és a billentyűt elhúzzuk az elcsattanásnak szabadon kell megtörténnie. Ha a billentyűt nem hátrahúzzuk, hanem előretoljuk, a puskának elsülnie nem szabad.

Az adogatás helyességének megállapítására a járatkémlelő töltények szolgálnak, melyeknek a tárral együtt sértetleneknek kell lenniök. A tártartó becsapódása gyors és hallható legyen. A járatkémlelő töltényzár behelyezése után a zárdugattyút a bevizsgáló lassan előretolja és figyelni, hogy a zároló feje, vagy a fogantyúrész vezető lécei nem súrlódnak-e a tár pofáihoz vagy a töltényhez.

Megfigyeli továbbá a bevizsgáló, hogy az első töltény kivetése után a következő töltény ugyanolyan helyzetben fekszik-e a zároló előtt, mint az előbbi. A zárdugattyú hátrarántásánál a tölténynek ívben, messze kell repülnie. Ha az 5 töltény a tárból kifogó, a tárnak a szekrényből magától ki kell esnie. Ha a puskában már csak egy tölténnyel töltött tár van és a tártartó gombját megnyomjuk, az adogatónak a töltényt a tárral együtt annyira kell felemelnie, hogy a puská akadálytalanul üríthető legyen.

16. *Erőkémlelés (tormentálás).* Célja a szabad szemmel nem látható hajszálrepedések, gyüremlések, rideg,

A kilencedik század.

Írta: MOHÁCSY LAJOS százados.

Nem lehet őket elfelejteni. Őszi estén, mikor hideg eső vagdossa a fázósan magunkracsukott ablakot s nekivadult, metsző szélrohámok zúgva-süvítve tépik a vizes fákat, le kell csukni a szemet s elvisz az emlékezés messze olasz hegyek közé, a kilencedik század utolsó csataterére: a Dankl támpontba.

Most tizenhat éve...

Az ezred az olaszoktól nyüzsgő Tomba hegy alatt feküdt, végig az Ornigo patak mentén. Jobbszárnyán a kilencedik század s azon túl a puská híján üresen hagyott Madal-lejtő. Ezen a szárnyon kellett az ezred sorsának eldőlnie.

Hideg eső ömlött szüntelenül. Az Ornigo partján tábori őrs lapult, a sziklábaerőszakolt árkok jeges tócsáiban csuromvíz katonák gubbasztottak, a tartalék pedig kaverna mélyén fülelte a gránátdübörgést. Ez volt a Dankl támpont, ezt védte a sárgahajtókás százegyese kilencedik százada. Korra apák és fiak, de az árokperemen egyremet: jókészen a puská mindegyiknél. Bakák.

Hátul akkoriban már minden omladozott, se türelem, se kenyér. Otthon már nem bírták a háborút.

A kilencedik század bakái ott elől, még bírták... Pedig már régóta, keservesen koplaltak. Szemük az éhségtől megfakult. Arcukat hamuszürkébe vonta az elcsigázottság, meg az álmatlanság. Küzdelem a rémítő sziklával, hogy valamiféle árok is legyen, mikor a gránátok zuhannak. Ruhát, bakancsot lemart róluk a kő s a konok eső kicserelte bőrükből a meleget. Idegzetük eltompult a robbanások nyomán, már csak egyetlen láng égett éberen a lelükben: a katonabecsület. Tudták ők is akkor már, hogy a háború elveszett, mégis vigyázták a Tomba oldalát, mert tengersok volt rajta az olasz, tengersok ágyúval, géppuskával és tengersok ennivalóval. Hát vigyázni kellett, mert a bakának ilyenkor ez a dolga. Utolsó szuszig...

*

— Jönnék! — mondta halkán Kesjár tizedes, a tábori őrs parancsnoka.

Sötét volt már. Az eső zörgött a köveken s a patak zúgva rohant a Piave felé. Látni, hallani semmit. Ősztön dolga, hogy mégis, óvatos közeledés neszt sejtették...

Kökény szakaszvezető jött az embereivel váltani. Oda-küszött Kesjárhoz, megfogta a karját s gyorsan, lihegve a fülébe sugta:

— Béke lesz...

Kesjár belerendült a szóba. Előbb nem hitt a fülének, majd elömlött rajta a várt s mégis váratlan szó értelme. Belemarkolt a puskájába, hogy recscent a tusa. Vére felzuhogott a fejébe, majd végignyargalt az erein. Reszkető gyengeség fogta el a szikár óriást s rekedten, zihálva sugta vissza:

— Béke!? ... Kitől tudod?

— Kovács hozta szabadságról...

vagy lágy anyag, helytelen zárolás és szerelés felismerése, melyek a puská tulajdonosára nézve később veszélyt jelenthetnének, mert lövés közben a lőporgázok nyomása következtében a cső, vagy a tok szilánkokra törhetne, a zárdugattyú a helytelen zárolás következtében kinyílhatna, vagy hátravágódhanék, s így a lövőt veszélyeztetné, megsértené, a hátraömlő gázok megégetnék.

Az erőkémléshez a 31. M. erőkémlő töltény használatos, melynek gáznyomása 4000 atm. Ez tehát a puská erőpróbája, mely külön helyiségben történik. A puskát egy fiókszerű, falból kihúzható négyszögletes vályuba helyezik és a rendesnél sokkal erősebb erőkémlő tölténnyel megtöltve (a csappantyú körül fekete karikával van jelezve), a fiókot a puskával a falba visszatolják. A falrés másik oldalán homok van felhalmozva, mely a lövedék felfogására szolgál. A puskát a fiók betolása után egy kiálló drotkampó segítségével sűtik el. Mivel a töltényben különleges összetételű, a rendesnél gyorsabb égésű, tehát inkább feszítő-, mint lököerejű brizáns lőpor van, az ilyen tölténnyel való lövés az anyagban levő esetleges hibákat, vagy a zárolás körül elkövetett netáni hanyagságot megállapíthatóvá és észrevehetővé teszi. Az elsütés után a munka a fiókot a puskával együtt kihúzza és megvizsgálja, hogy a cső és a tok a 4000 atmoszféri gáznyomást kibírta-e, továbbá, hogy a zárdugattyú 10 mm-nél nagyobb távolságra nem siklott-e hátra? Ha repedés volna akár a puská csövén, akár egyebütt, a puskát kicselejtítik, ha pedig a zárdugattyú hátrasiklása az engedményezett 10 mm-nél nagyobb, akkor a puská a hiba megjelölésével a szerelőműhelybe kerül, hol a hibát kijavítják és a puskát újból erőkémlik.

Amelyik puská az erőkémlést kibírta, annak csöve a töltényűr jobb külső felületén „E” jelzést kap. Amelyik puskán ezt a jelzést nem találjuk, azzal veszélyes löni, azt utólag, még használat előtt erőkémleni kell, nehogy a lövő szerencsétlenségnek tegye ki magát.

17. *Elővizsgálat.* Erőkémlés után a puská az elővizsgáló műhelybe kerül, hol szétszedik és alkatrészenként külön-külön megegyeszer tüzetesen megvizsgálják, hogy az erőkémlést a puská minden alkatrésze jól kibírta-e. (Amelyik puskán már az erőkémlésnél hibákat állapítottak meg, az nem is kerül az elővizsgálóba, hanem visszamegy a szerelőműhelybe.) Az elővizsgálóban a puská megvizsgálása igen nagy körültekintéssel történik. Különösen a csövet és tokot vizsgálják meg alaposan és pedig nagyítóüveggel, hogy a tormentáló töltény lőporának gáznyomása nem ejtett-e valamely, később veszélyt, vagy a puská használhatatlanságát eredményező hibát. De kiterjed az elővizsgálat a zárdugattyú és a töltényvonó megvizsgálására is. Az ágyakat szintén megvizsgálják és ha akár a zárolás, akár az ágyazás körül hibát találnak, a puská a hiba megjelölésével visszakerül a szerelőműhelybe ahhoz a munkáshoz, kinek jelzése a tusán látható. Az elővizsgálóban való szétszedésnél a puskák részeit már nem cserélik össze, mint az első szétszedésnél és összeszerelésnél. Ha a puskán az elővizsgálat alkalmával hibát nem találtak, akkor a puskára az elővizsgálat „kereszt” jelét alkalmazzák, mely a tusanyak alján, a sátorvas mögött látható.

18. *Szuronyillesztés.* Az elővizsgálatnál megfelelőnek talált puskára szuronyt illesztenek fel. A felillesztett szuronynak a puskán sem oldalt, sem pedig hosszirányban mozognia nem szabad, ezért a puskához legmegfelelőbb szuronyt

Kesjár nem kérdezett többet. Loholt az embereivel, a kavernában bizonyosan többet is tudnak. Néha megtorpant: hátha nem igaz, majd újra nekilendült: de ha mégis igaz...

A kavernában aztán eltátotta a száját. Ahány féltve dugdosott gyertya akadt a századnál, most mind égett-lobogott. Tündéri fény a vaksi szemeknek...

Kovács Pista pedig századszor ismételte:

— Megesszük a kis hazait s megyünk Gyomára!

Kitüzesedtek a takó arcon. Visszatért a szemekbe a fény. De nem duhajkodtak. Elbírták ők az örömet is rikoltozás nélkül. Csak bent, odabent a lelkük mélyén, ott egérvérő ünnepi máglyában lobogott az öröm tüze. Kis csoportokba bújtak és szövögették a közelgő béke álmait. Csupa izgalom, szín, ragyogás minden suttagó szavuk...

Kocsis hadnagy térképre hajolt a századparancsnoki fedezékben. Tizenkilenc éves volt, vérekes szeme alatt sötét űr, haja bozontos. S az arcán éles barázdák. Nézte a térképet s motyogott:

— A Madal-lejtő... Ha az üresen marad, a Dankl is elesik...

Belépett Miska, a küldönc. Összevágta a sarkát, hogy belerendült a deszkabódé. Tisztelgett s várt. Mikor a hadnagya felnézett, megszólalt:

— Hadnagy úr... Ha-hadnagy úr... Kitért a béke!

A hadnagya homlokán haragos ráncok szántottak végig. Felugrott s kicsit előrehajolva, hátrakulcsolt kézzel odaállt Miska elé:

— Lehelj rám!

— Itt süjdedek el hadnagy úr, ha cseppet is ittam! Csak a bé-béke...

— Ne beszélj bolondokat! A Varga őrmestert küldd ide!

— I-igenis... — nyögte Miska s kifordult az ajtón. Búsán, mert nem mondhatta el, amit olyan szépen kigondolt. Hogy hazamennek most már... Vállára teszi majd a kezét a hadnagy úr s azt mondja neki a csabai állomáson, ahol elválnak:

— Mihály, köszönöm a hűségedet! Aztán itthon is csak úgy, mint odakint! Derekasán... — S a csabai vásáron néha találkoznak majd. Rajta ünneplő, a hadnagy úron fényes kard, a haja simára csinosítva. Egyszer megmutatja neki a Miska gyereket, hadd mondja a hadnagy úr a fiúnak:

— Te is olyan katona légy ősém, mint az apád volt!

Hát ezt a sok szépet nem mondhatta el a hadnagynak...

Az pedig félrelökte a térképet. Nyugtalanul topogott a szűk fedezékben, aztán leült, kezébe ejtette a fejét. Arra gondolt kétségbeesve, hogy a békehírektől megmámorosodnak az emberei s akkor csúf vége lesz itt mindennek.

Nem vette észre, hogy belépett valaki a fedezékbe s az ajtóban megállt. Majd odasettenkedett a hadnagy háta mögé, vállára tette a kezét. A hadnagy felpattant:

— Lajos!...

Dobovszky Lajos főhadnagy jóízűt, szíveset nevetett a hadnagy örömén. Szabadságról jött vissza, a századához.

Kezetszorítottak, majd rövid, meleg mondatváltás után így szólt a főhadnagy:

— Hanem igen lógott az orrod az imént! Mi baj?

— Több annál! — legyintett a hadnagy. — Százhuszan vagyunk még, de nem érünk huszat. Fáradtak az emberek. Kiéhezettek, betegek. Csak lézengenek ebben a zászlóaljra való támpontban, mint a maguk árnyéka. Pusztítja őket az eső is, ez a konok átok!... Az idegen ezre-

hosszas próbálgatással keresik ki. Ha a szurony a puskán csak egy kissé lötyög, de különben megfelelő, akkor a felső puskakarikát a puskáról leszedik és ha a lötyögés hosszirányú, akkor a szuronyfogalék alján javítanak, ha pedig oldalirányú, akkor a fogalék T-alakját préselik össze a kívánt mértékig. A szuronynak a puskán feszesen kell állnia, lötyögni nem szabad, de a puskáról mégis könnyen levehető legyen.

19. *Belövés.* A szuronnal ellátott puskákat a javítóműhely lövöldéjében 100 méter távolságra belövik. A belövésnél használt lőszer gyérfüstű, nitroglicerines, szemcsés löporral van töltve, gáznyomása 2800 atm. Lőporsúly 2.86 gr. A belövés belövőgépből, alapirányzékkel (300 m.) és szuronyos puskával történik. Belövés előtt a puskára célgömböt helyeznek és pedig először az átlagos 10 mm magasságút. Ezután a puskát a belövőgépre szorítják és a belövés kezdetét veszi. Minden belövendő puska sorszámot kap, mely sorszámot a lövő telefonon bemondja a jelzőnek, ki azt tévedés elkerülése végett a lölapra felírja.

A belövést először használt lölapra kezdik. A lölap 2.5 cm oldalú négyzetekre van feosztva. A 100 m-es távolságot tekintetbe véve, a találatoknál minden kockányi eltérés a célgömbnek 0.1 mm-el való eltolását, illetve emelését vagy süllyesztését teszi szükségessé. Ha a célgömb helyes magasságát megállapították, illetve a célgömböt a szükséghez mérten alacsonyabbra, vagy magasabbra cserélték ki, jobbra vagy balra eltolták, a lövő a jelzőtől tiszta lölapot (belövő lölapot) kéri, melyre a jelző a sorszámot szintén feljegyzi.

A tiszta lölapra, mely később a puskával együtt a tulajdonoshoz kerül, csapott célgömbbel 3 lövést tesznek és a középső találati pontot ezekből állapítják meg. Cél, hogy a

középső találati pont a lölapon berajzolt 12.5 cm magas és 10 cm széles négyszögbe essék. Ha ezt három lövés után elérni nem lehetett, a jelző felhívására a lövő egy 4-ik lövést tesz és a legrosszabb találat kirekesztésével 3 lövésből állapítják meg a középső találati pontot

Az átalakított puskák közül azokat, melyek szórnak, úgy javítják, hogy széjjelszedik és újból ágyazzák, mert a szórásnak rendszerint az az oka, hogy a cső nem csupán két ponton: elején és végén fekszik az ágyon, hanem közepén is, a cső középső fekvését tehát újból ágyazással kiküszöbölik. Ez az eljárás rendszerint eredménnyel is jár.

20. *Végrevízió.* A belövés után a végrevízió következik, melyet négy vizsgáló (revizor) végez. A revízió vezetője és a hozzá beosztott munkások a többi osztálytól függetlenül dolgoznak. A vizsgáló még a legjelentéktelenebbnek látszó hibát sem nézheti el. A négy revizor összesen 160 hibapont szempontjából vizsgálja át a puskát. A hibapontok folyószámmal vannak ellátva és minden revizor előtt 40—40 számozott hibapont áll táblára felfügesztve. Hogy tehát a puska mind a 160 hibapont szerint felülvizsgálható legyen, a puskának mind a négy revizor kezén keresztül kell mennie.

A lövöldékből a puska az irányzékkeret alá szorított papírlapra jegyzett sorszámmal érkezik a revízióba. Minden revizor az általa talált hibapont folyószámát erre a papírra feljegyzi. A négy revizoron átfutott puska az utójavítóhoz kerül, ki, ha kisebb hibáról van szó, azt kijavítja (pl. ha az elsülés erős, akkor új elcsattantó csapot illeszt be), ha nagyobb hibáról van szó, akkor a puskát a gyűjtőhelyre teszik, ahonnan a vezető felülvizsgálata után a hiba megjelölésével visszaadják a szerelőműhelynek.

dekre nem lehet számítani, váltásra, pótlásra semmi remény s az ellátás szinte egyenlő a semmivel... Most majd a békehírek is törnek bennük a lelket s félek, hogy az első erősebb olasz járőr elöl elmarsoinak hátra, Beluno felé...

A főhadnagy hevesen közbevágott:

— Nem marsolnak el!

— Akkor félistenek, nem emberek... — mormogta a hadnagy.

— Dehogy! — felelt csendesén Dobovszky. Csak bakák. De a mi bakáink!... Ezek nem marsolnak el. Vagy elképzeled talán, hogy a Kókény Jóska...

— Kókény nem!

— Hát Kovács?

— Az sem...

— És Kesjár?

— Az meg éppen nem...

— Hát melyik? — kérdezte Dobovszky. — Egyik sem! — Különben a békehír igaz. Néhány nap s megvan a fegyverszünet. Most már ingyen kapják a győzelmet, ezen már a magyar baka sem változtat. Tudják ezt az olaszok is, minek áldozzanak vért?... — De gyerünk a legények közé...

Bejárták a támpontot. Mindenki ott volt a helyén s repült a hír:

— Megjött a főhadnagy úr! — Együtt voltak réges-rég óta minden bajban. Lelke, mindene volt a századának. Összeforrtak...

— El ne nyomjanak itt benneteket! — mondta Kókénynek a tábori őrsön.

— Vigyázzunk, főhadnagy úr...

Hátrább, az egyik fészekben hat gémberegett legény markolta a puskát.

— Török, Sikonyi, ti ittmaradtok. A többi a kavernába!

Bukdácsoltak tovább a vaksötétben. Azt mondta Dobovszky:

— Csak figyelőket tartunk idekint. Ha lesz valami, kezembem legyen a század. Ez a kicsi létszám a fészkekben csak elaprózódik s az első nyomás elsöpri. Igazad van, elférne a Dankban egy erős zászlóalj is, hát ezt a néhány embert kézben kell tartani. Átesszük a tanyát mi is a kavernába.

Éjfél után jutottak oda. Mikor a legények meglátták a főhadnagyukat, felpattantak s néztek rá szóltanul. De a szemük ragyogott...

— Itt vagyok! Itt is maradok... — mondta Dobovszky s az emberei közé vegyült. Volt szava mindenkihez...

— Most pedig aludjatok! Egy gyertya ég, a többit elfújni! És csend! Én is fáradt vagyok.

Sokáig nem aludt el senki. Dobovszky sem. A békére gondoltak. Más éjszakákon éles csattanások, morajló robbanások zúzták odakint a követ, most csend ült a támpont fölött. Mozdulatlan, fagyott csend s ebből is azt a hitet merítették, hogy harc nem lesz többé. Mikor nagynehezen elaludtak, álmukban is ezt szőtték tovább s odakint a figyelők is a béke hitével melengették magukat.

Igy szakadt rájuk a hajnali négy óra...

Éles villanások festették vörösre az eget. Megtelt a levegő vad, zúgó süvöltésekkel. Pergőtűz szakadt a támpontra. Maga a pokol.

Felébredtek riadó nélkül is. Pillanatig dermedten hallgatták a végítéletos dübörgést s egymás tekintetéből próbálták kiolvasni, hogy ez is álom csupán. Rossz álom...

A főhadnagy hangja rázta fel őket a kábultságból:

Példaképpen felsorolok néhány előre megállapított és megszámozott hibapontot a 160 közül, melyek szerint a revízió történik (a számozásom nem egyezik a revízorok számozásaival). Tehát pl.:

1. Célgömb sérült, vagy lötyög, szerelése hibás, ferde.
2. Tüske mozog, vagy pontozéka hiányzik.
3. Felső puskakarika rosszul van szerelve.
4. Tok a tokfaroznál mozog az ágyban.
5. Tusa repedt.
6. Ágy, felső ágy össze van verve.
7. Ágyon csomók vannak.
8. Zárdugattyú 13 kg húzásnál nem nyílik ki.
9. Tártartó kamó nem ugrik a tár orrába.
10. Tártartó kamó a tokból nagyon kiáll, stb.

Most, ha a revízor pl. azt állapítja meg, hogy a felső puskakarika rosszul van szerelve, akkor az irányzék alá szorított papírlapra egyszerűen 3. számot ír; ha a tusa repedt, 5-ös számot stb. Erről a számról az utójavító, illetve a szerelőműhely már tudja is a hibát, mert más hiba, mint ami a 160 között fel van sorolva és meg van számozva, a puskán nem fordulhat elő.

Azokra a puskákra, melyeknek kisebb hibáit a revízióban és az utójavító műhelyben kijavították, nagyobb hiba pedig nem fordul elő rajta, a végrevízió „csillag” jelét alkalmazzzák és a zároló jelét (K. M. L.) kívülről a csőre ütik. Ezután a puska a tusaborító-szerelőhöz kerül.

21. *Tusaborító felüllesztése.* A tusaborító a tusa megvédésére szolgál, s arra ütik a puska számát is. Minden más szám, mely a puskán található, érvénytelen. A csendőrpuskák CS. betűt és 1-től kezdődő folytatólagos sorszámot kapnak. A lovascsendőrkarabélyok CZ. betűt és

számot kapnak. A honvédségi puskák betű- és számjelzést kapnak; CZ. és CS. betűs honvédpuska nincsen.

22. *Célgömbvédő szerelése.* A puskán az állandó célgömbvédő úgy van felszerelve, hogy oldalirányban, lefelé s fölfelé ne mozogjon, rése a célgömbtől jobbra-balra egyenletesen legyen elosztva, a hátsó csavarja pontozékkal legyen rögzítve. Teljes leszerelése csak a fegyvermesternek van megengedve. Tisztításnál és belövésnél az előcsavart kivehetjük, mely után felemelhető és a cső tisztítható, vagy belövésnél a célgömbtől a csőre tolható. Szerelése a revízióban történik.

A szuronyok megszámozását szintén a revízióban végzik. A szuronyra a tusaborító betűjét és számát 2 mm-es nagyságban ütik be.

33. „K. Á. B.” *átvétele.* Az átalakított és kijavított puskák átvétele a K. Á. B. (Központi Átvételi Bizottság) által történik.

A bizottság az előkészített puskákból tetszés szerint, de legalább 2%-ot kémpróbaszerűen az állványról leszedett. Az így kiválasztott puskák egyrészét a szabványos idomszerekkel ellenőrzi, működés szempontjából felülvizsgálja, azokkal ellenőrző belövést végez, a másik részével gyorsstűzpróbát lő, mely abból áll, hogy puskánként 30 lövést tesznek, 15 lövést lassan, 15-öt gyorsan. A 30 lövésnél semmiféle adogatási, vagy kivetési hibának nem szabad előfordulnia. Ha a bizottság a puskákat megfelelőeknek találta, minden puskát a „K. Á. B.” átvételi bélyegzővel és a magyar címerrel lebélyegeznek oly módon, hogy a tusán levő régi számot ezzel megsemmisítik.

24. *Jelzések a puskán.* A tusaborítón a puska száma látható, a tusa baloldalán pedig „K. Á. B.” és a magyar

— Felkészülni!

Felfutott Dobovszky a kaverna szájához. Sistergett odakint a levegő s nyögött a föld.

Órákig tartott. A kavernában lesték, mikor lendül hátra az ágyútűz. Akkor jön majd a gyalogság támadásra...

A legények felkészültek, rogyásig pakolva magukat tölténnyel, kézigránáttal. Kocsis hadnagy gondoskodott róla, hogy legalább ez bőségesen legyen. Senki sem beszélt s az arcon rajta ült a sápadt döbbenet, elszántság. Ha már így esett... ha már mégis itt kell maradni s nem lehet hazajutni asszonyt ölelni, gyermeket csókolni, szénát teregetni, ha már mégis csak elveszhet az eddig megmaradt élet, ha a béke ünnepe előtt jöhet még egy ostoba golyó... olesón nem adják!

Virradatkor hátracsapott az ágyútűz a támpont mögé s az Ornigo medréből zagyva, rekedt kiáltás hangzott fel:

— Avanti! Eviva Savoya... — Az olasz gyalogság támadásra indult.

Kökény Jóska odakint a tőbori őrsön dobta, vágta a kézigránátokat a sűrűjébe, emberei kezében ropogtak a puskák, de a támadók áradata előzönlötte a patak peremét. Hátra kellett húzódnia az állásba...

Ott volt akkor már a század is. Dobovszky főhadnagy a terep lemagasabb pontján, két géppuskával. Onnan mindent látott s a támpontot ismerte, mint a tenyerét.

Mikor látta, hogy Kökény veszetten puskáz négy emberével — csak négyvel, mert kettő már véresen, mozdulatlanul hevert — s az olaszok már rajtuk, rántott egyet a géppuskán s végigteregette a bozótot. Rendre dőltek a támadók, mint kaszasuhintás nyomán a búza. Kökény fellélekzett. Fújtt egyet, megtörölte a verejtékét s azt mondta:

— Biztosan a főhadnagy úr csinálta. Van-e még tölteny, fiuk?

— Van!

— Ne vaktába! Csak, ha mondom... — s körülnézett.

A támpont mögött regett a föld, az égbolt is belerendült a dübörgésbe. Fekete füsttömeg gomolygott fölfelé, sustergő lángfüggöny lobogott, zúgó gránáttömeg recsegett, dühöngött a hátuk mögött. A Dankl támpont fészkeiben bakák feküdtek az árokperemen — földszínű rongycsomók — s kezükben villant, ropogott a puska, majd lendült a karjuk s kézigránátok suhantak bele a támadóövezetbe. S a hangorkánban itt is, ott is felharsant rekedten, üvöltve:

— Avanti! Avanti... — Az olasz katonák ellepték a hepehupás, bozotos támpontot. Óvatosan küsztek, dobták a kézigránátot, géppuska, golyószóró nyitogatta nekik az utat, majd belerohantak a párlépesnyi puskatűzbe s véresen hanyatlottak vissza...

Végig az Ornigo mentén, ameddig a füst és köd a szemet engedte, látta Kökény a csatát. A patak medréből újabbn és újabb olasz tömegek küsztek, ömlöttek fölfelé. Távolabb, a Hindenburg támpont — tizedik század — megingott az irtózatosságot alatti, de Szebeni hadnagy most ront nekik egy rohamszakasszal s az olaszok visszavánsorodnak a szakadékba. Még távolabb, az Ermoli- és a József-támpontok küzdelmének köd és füst takarta. Alacsonyan, majdnem a fákát súrolva, olasz angol repülő motorja zúzott. S a fáradt, megerőltetett ezred állta az egyenlőtlen küzdelmet, ezt a váratlanul, már amúgy is végső erejénél rászakadt, bömbölő, szörnvi poklot...

A támadások súlva a Dankl támpontra feküdt. Varga őrmester, akinek fészke előtt századnyi olasz töm-

címer, melyek a Központi Átviteli Bizottság jelei. A tusa felső részén levő római szám az ágyazó jele, az alatta levő betű pedig a zároló munkásé. A pisztolyfogás csúcsán látható csillag a revízió jele, a sátorvas mögött lévő kereszt pedig az elővizsgálat megtörténtét jelzi. A zároló jele (K. M. L.), úgy a zárolón, mint a tok jobboldalán látható. A töltényűr jobboldalán van az erőkímlelés „E” jele.

A tokfarkon levő betű fegyvergyári csoportjelzés, melyet a puska a gyártáskor kapott és nem az átalakításnál. Lényegtelen. A cső és a tok baloldali számai régiiek, érvénytelenek. A szekrényen elől levő betűk szintén fegyvergyári csoportjelzések (a puskarészkesztő munkáscsoport jelzése) s mint ilyenek lényegtelenek.

Célszerűnek látom végül itt még néhány akadályt ismertetni, amely a puska használata közben előfordult, vagy esetleg a jövőben is előfordulhat. Ezek a következők:

1. *Előresülés.* Ha a billentyű a zárdugattyú előretolásánál, különösen gyors becsukásánál a kelleténél előbbre ugrik, előresülés áll elő. Oka, hogy a sátorvas áttörete, melyben a billentyű mozog, hosszabb a keleténél és mivel a billentyű a zárdugattyú betolásánál amúgyis előre mozgást végez, ez a mozgás a gyors becsukásnál túlságosan nagy és így a billentyű az elsütőcsapot lerántja, a puska pedig elsül. Elkerülhető a billentyű részére szolgáló kivájt elülső részének kisebbítésével, tehát a sátorvas felső részének kalapálás által való kinyújtásával, (csak fegyvermester végezheti!) miáltal a billentyű túlzott előremozgása és így az elsütő csap lerántása meg van akadályozva. Az előresülésnek ily módon való elkerülésére csak nemrég jöttek rá, az előresülő csendőrpuskák ezen hibáját már kijavították.

2. *Lövés közben visszasiklik a zár.* Lövés közben előfordul, hogy az elsülés után a zárdugattyú nem marad a helyén, hanem kisebb-nagyobb távolságra visszaugrik. Oka: amíg minden puska a saját alkatrészével volt együtt szerelve, addig a zároló horonyai a tokrész megfelelő kivájtaiba pontosan beleillettek. De most, hogy a puszkák más-más alkatrészekből vannak összeállítva, idő kell ahhoz, míg a használat folytán az alkatrészek egymáshoz idomulnak, tehát míg a zároló horonyai a tok kivájtaiba hézag nélkül pontosan beleillenek. Ameddig ez meg nem történik, addig a zárdugattyú visszasiklása itt-ott előfordul, dacára a biztosító toldat fékező hatásának. E hibán magasabb elsütőcsap alkalmazásával lehet segíteni.

3. *Töltés közben a zárdugattyú megáll s előre nem toltató.* Oka: a tár recézett pofái túl magasak és a zárdugattyú alsó része azokat surolva megakad. Elkerülhető olyan tár alkalmazásával, melynél a tárorr magasabban fekszik s így a tár pofái természetszerűleg mélyebbre kerülnek úgy, hogy a zárdugattyú hozzájuk nem érhet.

A 31. M. töltények már olyan, javított tárukba vannak tárolva, melyeken a tárorr a régihez viszonyítva 1 mm-re magasabban fekszik s így a táruk alkalmazásánál ez a hiba nem fordul elő.

4. *Töltésnél a töltény akadozik.* Ha a szekrény és a tok találkozásánál az összeillesztés rosszul történt és a tokrész előbbre áll, a kiálló részbe a töltények hegye könnyen elakad s a töltények nem jutnak a töltényűrbe. Ez szerelési hiba, mely csak a puska ismételt szétszedésével és újbóli összeállításával hárítható el.

Különös súly helyezendő az ú. n. rátöltés elkerülésére.

rült, felhúzódott a legényeivel Dobovszky főhadnagy mellé. Életre-halálra verekszenek. Egy olasz csoport megkerüli őket. Most... most rontanak rájuk...

De amott kúszik Kocsis hadnagy néhány emberével. Válogatott gránátdobók, köztük Kesjár tizedes. Mind-egyiknél köteg kézigránát. Lapulva kúszik, mint a hiúzok... Szemük tágrányitva, mellük zihál, orrcimpájuk remeg. Csúsznak, kígyóznak bokrok, kövek között, Dobovszkykat meg kell menteni...

— Jaj, el ne késsünk!... — remeg a hadnagyban az aggodás.

Kúszik, majd rohannak. Kesjárt golyó találja, össze-rogy. Török melléje zuhan. De a többiek tovább...

Odaérnek. Ki a kézigránátokkal! Egyet... utána egyet... még egyet... még... még...

— Bumm! Durr! Bum-bum-bum!... — a kézigránátok eldőrdültek s mikor a szél a füstöt elsodorta, az olasz csapat véresen hevert a sziklákon...

Kocsis odakúszott a főhadnagy mellé.

— Jól csináltátok! — mondta Dobovszky. — Maradjatok itt most már, ez a nap a mienk... Odanézz! Minden fészék tartja magát. A támadás gyengül... igen... rohannak vissza... — s beleszántott géppuskájával a visszahőkölt olasz tömegbe.

A támadás összeomlott. Hirtelen megszűnt az ágyútűz is. Ritka, ködös eső szemelt a fenyőbokrok fölött s Dobovszky sorrajárta a fészkeket. Tizenhét emberét találta mozdulatlanul.

— Ez itt Kovács! — mondta az egyiknél. Szegény, Gyomára készült...

Ott Kesjár fekszik arcraborulva, ahogy a rohanás lendülete vitte. Mellette Török. Odébb Csűrös, amott Jantyk, Korcsok, Bereczki, meg a többi.

Az egyik fészeknél döbbsen állott meg Dobovszky: — Varga!...

Könny lopakodott a főhadnagy szemébe. Négy évig harcoltak együtt...

Aztán összeszedette a sebesülteket, be a kavernába. Az olasz útegek újból megszólaltak, hátrafelé lángfüggönnyel zárták le a támpontot, hogy a védők erősítést ne kapjanak, de honnan is kaphattak volna...

Nyolcvan maradtak épek és könnyen sebesültek: fegyverfoghatók. S várták a szürkületet. Nyilván akkor jön majd a második támadás.

De nem jött. Másnap hajnalban sem. De tíz óra tájt megint felzúgott az Ornigóból:

— Avanti! Avanti!...

Vártak, míg a támadók zöme a drótkon nyüzsög s akkor bele...

Mindegyik legény egy-egy bevehetetlen szikla. Lélek bennük a Dobovszkyé. Tudják, hogy nézi, látja őket s ha nagy a baj, segít. Nem hagyja őket. Velük éheznek, velük verekszik. Nem hagyja őket, ha százszor kell hálnia, akkor sem...

Hát ők se hagyják! Foggal is verekszenek, ha kell és... aztán arra is sor került...

A harmadik napon már úgy vagdosták a kézigránátot, ahogy a beszorított ordas védi magát. Négyen-öten rontottak neki a támadó tömegnek. Ismerték a támpont minden követ s lesből, vicsorító foggal hol itt, hol amott ugrottak nekik. Egyik ponton beengedték őket, de lestek már rájuk a másikon. Ha egy szálíg el kell itt veszni, addig nem adják, amíg a pusztá élet és a kézigránát tart. Addig ők itt az urak...

— Hányan vagyunk még? — kérdezte a hatodik napon Dobovszky a hadnagyot.

Ha a töltényürbe töltés vagy lövés közben a lövő feledékenységé vagy gondatlansága következtében egy éles töltény jutott s a lövőnek erről nincs tudomása, vagy megfeledkezik arról és az üresnek hitt puskát a zárdugattyú gyors betolása által meg akarja tölteni, szóval a már bennlévő éles töltésre rátölt egy másodikat, — előfordulhat, hogy a rátöltött második töltény lövedékének hegye a töltényürbe már előzőleg bejutott első töltény csappantyújára ütve, azt elsüti. Az elsütött töltény hüvelye — a visszalakító erő következtében és azért, mert a zárdugattyút a második töltény miatt betolni nem lehetett — ráfut a második töltény hegyes lövedékére és ha ilyenkor szilánkokra hasad és szerteszt repül, a lövőt is megsebesítheti.

De előfordulhat a rátöltés akkor is, midőn a 31. M. töltényt 93. M. tölténytárba tárolva használjuk, melynek orra, mint említettem, alacsonyabb s így a tár pofáiban a zárdugattyú könnyen megakad. Ilyenkor megeshetik, hogy az első töltény mégis elhagyja a tölténytárt és különösen a föld felé tartott puskánál a töltényürbe csúszik. Ha ezt a lövő nem veszi észre és az akadozó zárdugattyút hátrántja, akkor a második töltény a tárban máris az első helyére ugrik. Ha most a lövő az előbb nem sikerült mozdulatot ismétli és erőteljes nyomással betolja a zárdugattyút, tekintve, hogy az első töltény már a töltényürbe jutott: előáll a rátöltés.

A rátöltés veszélye elkerülhető, ha egyes tölténnyel nem töltünk, mert ilyenkor a lövő könnyen megfeledkezik arról, hogy a töltényürben már van egy töltény, — ha ismétlésnél a zárdugattyút csak mérsékelt erővel toljuk előre —, ha ismétlésnél minden lövő ügyel arra, hogy hány tölténnyel töltött, ebből mennyit lőtt ki és

mennyi van hátra, — ha a puska megtöltését minden lövő sajátkezűleg végzi s nem tűri, hogy ebben neki más is segítkezze; ez különösen céllövészet alkalmával fordul elő, amikor valaki céllövés közben a lövőnek segíteni akarva, a lövő tudtán kívül egy töltényt csúsztat a töltényürbe. A rátöltés veszélye tehát kellő figyelem, gondosság és önfegyelmelés mellett könnyen elkerülhető.

Fentiekben óhajtottam leírni azt az eljárást, mely jelenlegi kézi lőfegyverünk, a 95. M. ismétlő puska eredményesebb használatának biztosítását az új, 31. M. éles töltényhez való átalakítása által kívánja szolgálni.

Az új töltény bevezetésével puskánk használata eredményesebbé vált, de a külföldi államokban folyó állandó kísérletezés, még a jelenleginél is tökéletesebb puska és löszer kutatása arról győz meg bennünket, hogy a fegyvertechnika fejlődése még korántsem jutott nyugvópontra.

A jövő fejlődési iránya az ismétlő puskák kiküszöbölését tűzve ki célul, az öntöltő puskák felé mutat, melyeknél az ismétlést, tehát a lövés utáni újratöltést már nem a lövő, hanem maga a puska végzi. Az öntöltő puska, mint a harcok egyéni fegyvere, az Egyesült Államokban már csapatkipróbálás alatt is áll s az eredmény fogja eldönteni, hogy az öntöltő puskák elérték-e már a hadihasználatra alkalmas fejlődési fokot.

Könnyen lehetséges az is, hogy a gyalogsági puska a jövő háborújában el fogja veszíteni még a mostani, a régihez képest már amúgy is csökkent jelentőségét is és mindössze olyan ütőfegyverré válik, mellyel alkalmadtán löni is lehet. Ez esetben a jövő gyalogsági puskája valamilyen sokkal egyszerűbb és olcsóbb, aránylag rövid és

— Huszonheten ...

— Felmegyünk reggel a Madal-lejtőre. Az egyik géppuska még jó. Meglapulunk odafent s ha bejönnek a támpontba, onnan rájuk ... Aztán, — nincs tovább ...

— Nincs ... — mondta Kocsis.

A kaverna tömve sebesültekkel. Magyar kötözte az olasz katona sebeit, olasz a magyarét. S együtt nyögtek el a fájdalomukat furcsa hangzavarban.

— Mama mia! — nyögte az olasz.

— Anyám! — sóhajtott a gyereknyi magyar.

Az egyik sarokba zsufoltan olasz foglyok s élő, a kaverna lejárata körül ők ketten tisztak és huszonhét legény. Véres, félholt kis csapat, de még ugrásrakészen ...

Virradatkor felkúsztak a Madal-lejtőre. Kövek mögött, bokrok tövében ... Odafönt moccanás nélkül vártak. Délutánig. Akkor jött a támadás. Fészektől-fészekig nyomultak az olaszok: sehol egy puska lövés. A támpont üres. És ekkor ...

Megszólt Dobovszky géppuskája s ropogtatták a puskát a legények is. A Dankl megegyszer felszabadult.

— Sikerült ... — mondta aztán a kavernában Dobovszky. De most már ráfékszenek a Madalra is. Legközelebb ők lesznek odafent ...

A telefon napok óta nem működött, de most váratlanul felbúgott. Kemény legények voltak a telefonisták, megtalálták a kilencedik század elszakadt vezetékét.

— Itt Radescu százados! — hangzott a telefonban. — Este tízig tartsátok magatokat, akkor vége ... Visszavonulás a Forcellán át, Feltre-Belluno ...

— S aztán? Meddig? — kérdezte Dobovszky.

— Te Csabáig, én Kolozsvárig ... — mondta hűvösen, különös hanglejtéssel Radescu és Dobovszky szó nélkül letette a kagylót.

Önkéntelenül az órájára nézett. Délután négyet mu-

tatt. Mindössze hat óra még s a háborúnak vége ... Igen, de addig? Addig ... százszor lehet itt meghalni ...

Az olasz útegek már döngették a Madal-lejtőt. Aztán felpódozott oda az olasz gyalogság s onnan le a támpontra. Mint a fürgeteg ...

És ... és igaza volt Dobovszkyknak. Nincs tovább

*

A kilencedik század történetének vége. Alkonyodott már. Piszkos, füstös ködfelhők úsztak lomhán a támpont fölött. A feldúlt fészkek környékén halott katonák hevertek. Sok-sok olasz, köztük elszórtan bakák. Dobovszky főhadnagy a géppuskáját ölelte meredten, szájából vékony csikban csordogált a vér. Mellette Kocsis hadnagy nézett tágranyílt, élettelen szemmel a végtelenségbe. Odébb Kökény Jóska dőlt összekuporodva a baloldalára. Míg élt, fájhatott valamije, mert a balkezét görcsösen tapasztotta a szíve tájára s a jobbkezeiben kézigránátot szorongatott. Soha se fogja többé kihajítani ...

A kaverna sötét mélyén is halott magyarok s halott olaszok borultak össze. Az utolsó rohamnál egy olasz katona kézigránátot dobott le s akik odalent voltak — sebesültek s olasz foglyok — azoknak a lelke a kaverna száján kigomolygó füstfelhőben szállt fölfelé, az örökkévalóságba.

Amott hátrább még szóltak az olasz géppuskák. az ágyúk már a Forcella oldalát verték. Ott kapaszkodtak felfelé, akik ebben a hétnapos, végső ütközetben megmaradtak. Nem sokan voltak.

Kilencedik századbéli egy sem.

S mikor az éjszaka leszállt a Dankl támpontra, már minden csendes volt. Csak az első mosta a véres köveket ...

Én pedig százegyes ezredtalálkozóan csak bolygok a régi bajtársak között. Keresek valakit. Egyet, legalább egyetlenegyét a néhai kilencedik századból. És nem jelentkezik senki. Senki ...

könnyű ismétlő-, vagy öntöltő puska lenne, amelytől találó-képesség és átütő erő tekintetében a maiaknál lényegesen kisebb teljesítményeket, azonban a lehető legnagyobb működési biztonságot követelnék meg.

Bármely irányban fejlődjék is a gyalogsági puska, az kétségtelen, hogy csak az esetben fogja létét a gyalogság modern könnyű tűzgépeivel szemben fenntarthatni, ha nagyon egyszerű, könnyű, főleg pedig olcsó és könnyen pótolható lesz. Költséges gyalogsági puskát a jövőben mindenki annál kevésbé fog tartani tudni, mert a gyalogsági tűz a rohamosan fokozódó lőszerfogyasztás következtében amúgyis mind költségesebbé válik.

Mindezekből következik, hogy a gyalogsági puska fejlődése nagy mértékben függ a lőszer fejlődésétől is. Amíg minden egyes lövés, egyebet nem számítva, körülbelül 8—10 gr ólomba és 4—5 gr rézbe kerül, addig e körülmény a gyalogsági tűz és a hozzávaló fegyverek fejlesztésének alapos kerékkötője lesz. Ha ezen a téren a jövőben sikerülne lényeges és kedvező eredményeket elérni, a gyalogsági lőfegyverek és így a puska előtt is újabb és gazdagabb lehetőségek nyílnának a továbbfejlődésre.

Pihenő a szolgálat végén.

Írta: BIRÓ KÁLMÁN százados.

A Szut. 288. pont 3. bekezdése megengedi, hogy ha valamely őrzőjében pihenőhely nem áll rendelkezésre, a járőr az illetékes nagypihenőt a szolgálat végén, a laktanyában tarthassa meg. A pihenőnek ilyen módon való megtartása a szolgálatba beszámít.

A Szut. itt csak „őrzőjében” és csak „nagypihenőt” említ, más szolgálatot és a „kispihenőt” azonban nem.

Keressük ennek a rendelkezésnek az okát és tekintünk bele egy kissé a mai őrsök szolgálati életébe.

Mi lehet az oka a Szut. rendelkezésének, mellyel megengedi a nagypihenőnek szolgálat végén a laktanyában való megtartását? Semmiestre sem az, hogy járőr pihenjen és szolgálatának további tartamára erőt gyűjtsön. Mert hiszen ha már egyszer a laktanyában van, akkor úgyis pihen, a szolgálat továbbfolytatásáról pedig szó már nincs.

A kérdéses rendelkezésnek tehát csak az lehet az oka, hogy az a járőr, amelyiknek odakint nem állt módjában pihenőt tartani, az érdeembe hozott szolgálati órák szempontjából — pusztán csak a pihenőhely hiánya miatt — ne rövidüljön meg azzal a járőrrel szemben, amelyik odakint tarthatta meg az illetékes pihenőjét.

Az intézkedés az egyenlő elbánás elvénél fogva igen helyes. Ha nem így lenne, akkor annak a járőrnek a tagjai, kik illetékes pihenőjüket odakint nem tudták megtartani, egy egyébként pl. 18 órás (26 km-es) őrzőjéből csak 12 szolgálati órával vonulnának be és ezért az őrsparancsnok hamarabb vezényelné őket újra szolgálatba, mint a talán ugyanakkor szolgálatban álló másik járőr tagjait, kik — bár szintén 18 órás (26 km-es) őrzőjüket odakint tarthatták meg — 18 szolgálati órát szereztek maguknak.

Hat óra igazságtalan veszteség érné tehát a példában előbb említett járőrt a másikkal szemben, holott a példa szerint mindkét járőr egyformán 26 km-es (18 órás) őrzőjüket odakint tarthatták meg, tehát az általuk végzett munka teljesen egyenlő.

Ha azonban a Szut. eme rendelkezése az őrzőjüket odakint tarthatták meg — 18 szolgálati órát szereztek maguknak.

lyes és alkalmazandó kell, hogy legyen más szolgálatot teljesítő járőrökkel szemben is.

Mert ha a Szut. az őrzőjüket odakint tarthatták meg, tehát az általuk végzett munka teljesen egyenlő.

Ha nem így fogjuk fel a kérdést, akkor a „más” szolgálatot teljesítő járőrök fognak rövidséget szenvedni az őrzőjüket odakint tarthatták meg, tehát az általuk végzett munka teljesen egyenlő.

Az őrzőjüket odakint tarthatták meg, tehát az általuk végzett munka teljesen egyenlő.

1. Az őrzőjüket odakint tarthatták meg, tehát az általuk végzett munka teljesen egyenlő.

Ezért a nehezebb szolgálatért mégis az a hátránya, hogy

2. míg az őrzőjüket odakint tarthatták meg, tehát az általuk végzett munka teljesen egyenlő.

3. Éppen ezért az őrzőjüket odakint tarthatták meg, tehát az általuk végzett munka teljesen egyenlő.

4. Az őrzőjüket odakint tarthatták meg, tehát az általuk végzett munka teljesen egyenlő.

Az 1. alatt említett különbségen nem lehet segíteni; a 2. (és 3.) alatt említett aránytalanságokat azonban ki kellene küszöbölni annál inkább is, mert az őrzőjüket odakint tarthatták meg, tehát az általuk végzett munka teljesen egyenlő.

Ugyanis amíg a háború előtti időben a csendőrség szolgálatát leginkább az őrzőjüket odakint tarthatták meg, tehát az általuk végzett munka teljesen egyenlő.

Ezek a más szolgálatok legnagyobb részét olyan természetűek, hogy azokban a járőr szolgálat közben szolgálati teendőinek csorbítása nélkül pihenőt — legalább is nagypihenőt — nem tud tartani. S ha mégis megtartja, szolgálatának nincs sok értelme.

Mert nézzük csak ezeket a más szolgálatokat:

a) *Helyiügyletnél* a vonatok érkezése, piac, zárórák

ellenőrzése, egyéb ellenőrzések stb. mind órákhoz kötött teendők elé állítják a járőrt. Ritka őrállomás az, ahol két ilyen teendő között ideje lenne járőrnek arra, hogy szolgálat közben nagypihenőt tartson. Az pedig nagyon furcsa helyiügyelet volna, ha a járőr pl. vonatérkezés, vagy záróra idején a laktanyában pihenne.

b) *Vásárügyeletnél* amíg a vásár tart, addig a járőrre szükség van. Közben nagypihenőt nem lehet tartani. Viszont, ha a vásár véget ért, egy járőr kivételével — mely helyi ügyeletre kint marad — a többi járőr, legyen az helybeli, vagy idegen őrbeli, — bevonul. Sőt az idegen őrbeli járőröknek kötelességük a vásárról távozó polgári lakossággal egyidőben indulni hazafelé, hogy legyen, ki útközben a rendet közöttük fenntartsa. Ilyenkor tehát az illetékes nagypihenőt szintén csak a szolgálat végén lehet megtartani.

c) *Piacügyeletnél* ugyanaz a helyzet, mint a vásárügyeletnél, bár ilyenkor — ha a szolgálat ellátása nem helyi ügyelet keretében történik — a szolgálat rövidege miatt nagypihenő rendszerint nem illetékes.

d) *Közlekedérendészeti szolgálatnál* (útvonalportyázó szolgálatnál) az őrparancsnok bizonyára nem akkor és nem abban a napszakban vezényel járőrt, amikor az útvonal üres, hanem mikor az forgalmas. Ha azonban az útvonal forgalmas, akkor a járőrnek kint van a helye, nem pedig, hogy a legnagyobb forgalom idején valamely félreszó tanyán nagypihenőt tartson. Erre csak a szolgálat végén a laktanyában kerülhet a sor.

e) *Útvonal és vasútvonal biztosításnál* ugyanez a helyzet.

f) *Razzia* szürkületől-virradatig, vagy hajnaltól-estig az egész őrskörletben. Azt hiszem, nem kell bővebben fejtegetnem, mit érne az olyan razzia, amely alatt járőrök nagypihenőket tartanának. Ennek csak bevonulás után lehet helye.

g) *Karhatalmi segélynyújtás* házról-házra járó polgári közegek (pl. végrehajtó) mellett. Amíg a polgári közeg működik, huzamosabban a járőr sem pihenhet. Viszont, ha a polgári közeg aznapi teendőjét befejezte, a járőr is bevonul. Nagypihenőt tehát csak bevonulás után lehet tartani.

h) *Nyomozásoknál*, ha az másnapra nem terjed ki. A nyomozás sikerének egyik alapfeltétele a gyorsaság. Estig aligha lehet tehát huzamosabban pihenni. S ha estére a nyomozás befejeződik, végleg be kell vonulni. Pihenni tehát ismét csak a szolgálat végén lehet.

Az elmondottakkal azt hiszem sikerült bebizonyítanom, hogy a nagypihenőnek a szolgálat végén való megtarthatását nemcsak a pihenőhely nélküli őrjáratot portyázó járőröknek, hanem minden járőrnek meg kellene engedni, amelynek szolgálata alatt — éppen a szolgálat érdekében — nem állott módjában az illetékes nagypihenőt megtartani.

Most már csak az a kérdés, lehet-e alkalmazni ezt a szabályt a kispihenőkre is?

Azt hiszem, igen. Mert az igazságot nem lehet csak nagyban mérni, hanem azt kicsiben is alkalmazni kell mindaddig, míg eljárásunk nem válik kicsinyessé. Vagyis, ha egy járőrnek szolgálat közben nem állott módjában pihenőt tartani, de szolgálatának tartama után számára csak kispihenő illetékes, akkor ezt is megtarthatja a szolgálat végén, de csak akkor, ha ez legalább egy órát tesz ki.

Egy óránál kevesebb kispihenőt tartani már szőrshálóhasogató és perceken lovagoló eljárás lenne.

Természetesen a pihenőt szolgálat végén tartani csak akkor szabad, ha a pihenőnek odakint való megtartásának elháríthatatlan szolgálati akadályai vannak. Éppen ezért a szolgálat végén tartott pihenőt a szolgálatilap III/4. rovatában a járőrvezetőnek röviden mindig meg kellene indokolnia.

Azt mondhatná azonban valaki, hogy minek mindezzel törődni, hiszen az őr minden tagja egyaránt résztvesz mindenféle szolgálatban, tehát az őrjárat portyázásban éppen úgy, mint a más természetű szolgálatokban. És a sokoldalú teendők miatt manapság úgyis az a helyzet, hogy minden csendőr túlórázik. Nem mindegy-e tehát, hogy — aszerint, amint tartunk-e pihenőt más szolgálatban, vagy nem — 240, vagy 300 a havi szolgálati órák átlaga? Hiszen ez is több és az is több az előírtnál.

Aki ezt mondja, annak csak akkor volna igaza, ha az országban minden őrparancsnok egyformán fogná fel a kérdést. De nem így van. Mert az egyik őrparancsnok — betűszerint ragaszkodva az utasításhoz — csak őrjáratportyázásnál és csak nagypihenőt enged a szolgálat végén tartani, a másik pedig — nézetem szerint helyesen — az utasítás szellemét tartja szem előtt és ezért minden szolgálatra és minden pihenőre alkalmazza ezt a szabályt. Az eredmény aztán az, hogy két teljesen egyforma mozgalmasságú őr közül az egyik — mert ott más szolgálatban sohasem tartanak pihenőt — pl. 240, a másikon pedig — mert ott minden szolgálatban megtartják az illetékes pihenőt —, 300 lesz a havi szolgálati órák átlaga. Mint-hogy pedig az őrök rendszeresített létszámát az előjárók a mozgalmasság szerint állapítják meg, a mozgalmasság fokmérője pedig a havi szolgálati teljesítmény, — a kétféle eljárásnak az a következménye, hogy a két teljesen egyforma mozgalmasságú őr közül az egyik számára pl. 9, a másik számára pedig 12 főnyi rendszeresített létszámot állapítanak meg, vagyis a végeredmény az, hogy az az őr, amelyik pihenőtartás nélkül látja el az őrjáraton felüli más szolgálatait, továbbra is kisebb létszámmal, tehát nagyobb megterheléssel fog küzdeni, a másik őr tagjai pedig vidáman néznek a világba, mert ők az illetékes pihenőt is mind megtartják és mégis kevesebb a dolguk, mert többen vannak hozzá.

Ezt a kérdést minden őrön egyformán kellene kezelni. És minthogy — mint már említettem —, manapság nem az őrjárat-portyázás, hanem más szolgálatok vannak túlsúlyban, e más szolgálatok után is meg kellene adni az illetékes pihenőt, mert különben megdőlné a szolgálatteljesítésünknek az a Szut. 287. pontjában is lefektetett, de egyébként immár fél évszázadon át kipróbált alapelve, hogy minden közbiztonsági szolgálatban eltöltött időnek egyharmada pihenő.

Ez az egyszerű rendelkezés egyébként elég sok fejtevést okoz az őrökön.

Őrjáratportyázásnál még nincs félreértés, mert az össz-szolgálati idő előre meg van állapítva, így senki előtt sem vitás, hogy pl. egy 18 órás őrjáratban 6, egy 15 órás őrjáratban 5, egy 13 és ½ órás őrjáratban 4 és ½ óra stb. nagypihenő illetékes, mert a 18-nak 6, a 15-nek 5, a 13 és ½-nek 4 és ½ az egyharmada.

Mindjárt megáll azonban sok őrön a tudomány, ha nem a sablonos őrjáratportyázásról, hanem más szolgálatról van szó és ily eseteknél is különösen akkor, ha az szükségig van előírva, vagy meghatározott ideig ugyan, de a járőr a pihenőjét a szolgálat végén tartja. Ilyenkor ugyanis az őrparancsnok vagy a járőrvezető előtt csak a „tényleges szolgálati idő” ismeretes és minthogy ez más,

mint az „össz-szolgálati idő”, hát ez okozza a nehézséget.

Megvilágítom a leírtakat egy példával:

Egy szomszédos őrállomáson tartott vásárra kivezényelt járőr reggel 6 órakor elindul az őrsről és 18 órakor bevonul. Ez 12 órás szolgálat. Jáőrvezető a bevonulás alkalmával jelenti, hogy szolgálat közben a vásár miatt pihenőt tartani nem tudtak. „Hát akkor tartsanak most itt a laktanyában!” rendelkezik az őrparancsnok és — miután fejben hamar kiszámította, hogy 12-nek az egyharmada 4 — mindjárt hozzá is teszi: „és pedig 4 órát!” Mikor aztán 4 órával később, 22 órakor a járőr bevonulását a szolgálati havifüzetben átvezeti és a szolgálati lapon a bevonulási záradékot kitölti, — megvakarja a fejét. Mert valahogy nem „stímmel” a dolog.

Az érdembe hozott szolgálati órák száma ugyanis 16, a pihenő tartama pedig csak 4 óra és a 4 a 16-nak nem egyharmada, hanem csak egynegyedé. Ilyenkor aztán azzal tér napirendre a kérdés felett, hogy pihenő után nem lehet pihenőt felszámítani!”

Pedig a helyes eljárás az lett volna, hogy a járőrnek 6 óra nagypihenőt adjon. Akkor a járőr bevonulását 24 órakor jegyezte volna be, az érdembe hozott szolgálati órák száma 18 lett volna és minthogy a 18-nak egyharmada 6, a pihenő tartamának 6 órában való megállapítása tehát helyes lett volna. A hiba ott történt, hogy az őrparancsnoknak a járőr bevonulása alkalmával számítása alapjául csak a tényleges szolgálati idő állott rendelkezésére. És bár ez más, mint az össz-szolgálati idő, ő mégis ezt osztotta el hárommal.

Hogy tehát helyesen számíthassunk, először meg kell értenünk az össz-szolgálati idő és a tényleges szolgálati idő közötti különbséget, másodsor pedig meg kell vizsgálnunk, hogy mily viszony van a tényleges szolgálati idő és a pihenő között.

Erre nézve vegyünk alapul egy őrjáratot. Azért őrjáratot, mert itt az össz-szolgálati idő rendelkezésre állván, a pihenő időtartama nem vitás.

Egy 18 órás őrjáratban:	
a tényleges portyázási idő	12 óra
a pihenő tartama	6 óra
Össz-szolgálati idő tehát	18 óra.

A pihenő tartamaként szereplő 6 óra a 18 órás össz-szolgálati időnek valóban egyharmada, (tehát számításunk helyes), 12 órás tényleges szolgálati időnek azonban fele. Nyilvánvaló tehát, hogy olyankor, amikor csak a tényleges szolgálati idő áll rendelkezésünkre, akkor ennek *felét* kell a járőrnek pihenőül adnunk azért, hogy így a pihenő az össz-szolgálati időnek egyharmada legyen.

Ha nem így számolnánk, akkor a más szolgálatot teljesítő járőrök megint rosszul járnának. Egy reggel 6 órakor kivezényelt és 18 órás őrjáratot portyázó járőr — mert odakint pihenőhely nincs —, 18 órakor bevonulva 18—24 óráig pihenne, viszont egy ugyancsak 6 órakor kivezényelt és pihenő nélkül ugyancsak 18 órakor bevonuló vásárügyeleti járőr csak 18—22 óráig kapna pihenőt, holott a tényleges szolgálati idő itt is, ott is egyformán 12 óra.

Valamivel nehezebb a számítás akkor, ha a járőr szolgálata közben tartott ugyan valami pihenőt, de nem annyit, amennyi illetékes. Ilyenkor elsősorban is a tényleges szolgálati időt kell kiszámítani. Ezt úgy kapjuk meg, hogy az elindulás és a bevonulás között eltelt időből levonjuk a járőr által szolgálat közben már megtartott pihenőt. Ha így a tényleges szolgálati időt megkaptuk, elosztjuk 2-vel és ez lesz az összesen illetékes pihenő tartama. Minthogy

azonban az összesen illetékes pihenőből a járőr egy részt szolgálat közben már megtartott, azt le kell vonni és az így adódó végeredmény lesz annak a pihenőnek a tartama, amire járőrnek a szolgálat végén még igénye van.

Ha tehát az előbb említett és reggel 6 órakor elinduló vásárügyeleti járőr 18 órakor azzal vonul be, hogy a vásár színhelyén levő őrson 2 óra kispihenőt már tartott, akkor ennek a járőrnek $(12 - 2 = 10 : 2 = 5 - 2 = 3)$ még 3 óra pihenőre lesz igénye. És minthogy ez esetben a járőr bevonulása 21 órakor lesz bejegyezve, 6—21 óráig pedig 15 óra van, — számításunk helyes, mert a vásár színhelyén tartott 2 és az itthon tartott 3, összesen 5 óra pihenő $\frac{1}{3}$ 15-nek egyharmada.

Külön portyázási idővel bíró tereptárgyak portyázási ideje.

Ha a távolsági kimutatásban, illetve ennek folytán az őrjárat beosztásban valamely község portyázási idejéül $1\frac{1}{2}$ és $\frac{1}{2}$ óra van feltüntetve, kérdés, hogy járőr ennek a tereptárgynak a tényleges portyázására mennyi időt kell, hogy fordítson?

Azt hiszem olvasóink közül legtöbben azt váaszolják erre a kérdésre: „Egyszerű! Hát 1 és $\frac{1}{2}$ órát!” Pedig nem, mert csak 1 órát.

Ugyanis a Szut. 243. pontjának 1. bekezdése elrendeli, hogy a községek és ipartelepek portyázási idejét külön meg kell állapítani. Ehhez az időhöz a pihenőként illetékes időt (hogy mennyit, arra majd később térek rá, mert a Szut. itt nem egészen világos), hozzá kell adni és az ily módon nyert időt a távolsági kimutatásba be kell vezetni.

Az 1 és $\frac{1}{2}$ óra tehát nem úgy került bele a távolsági kimutatásba, hogy az azt szerkesztő őrparancsnok ennyi időt tartott szükségesnek a kérdéses község alapos leportyázására, hanem úgy, hogy a község tényleges leportyázására csak 1 órát szánt, a $\frac{1}{2}$ órát pedig pihenőként adta hozzá.

Aki ezt nem hiszi, annak ajánlom, hogy egy pl. 16 km-es őrjáratban portyázzon olyan lassan, hogy 1 km-t $\frac{1}{2}$ óránál hamarabb meg ne tegyen, mert hiszen a Szut. 6. melléklete szerint 16 km után 8 óra portyázási idő illetékes, 1 km-re tehát $\frac{1}{2}$ óra esik. Az a járőr, amelyik így portyázna, alaposan belefáradna ugyan, de pontosan bevonulna az előírt időre, pihenőre azonban egy perc ideje sem jutna. Mert a km-enként illetékes $\frac{1}{2}$ óra portyázási időben a pihenőre illetékes idő is benne van.

Éppen így vagyunk a külön portyázási idővel rendelkező tereptárgyak portyázási idejével is. Az ilyen tereptárgyak leportyázása alkalmával megtett km-ek az őrjárat beosztásban nincsenek figyelembe véve. Ezért van az, hogy az őrjárat beosztások szerkesztésénél először az őrjárat „egyébkénti” hosszúsága után illetékes portyázási időt állapítjuk meg a Szut. 6. mellékletéből, mely portyázási időben az így felmerült szolgálati órák után illetékes pihenő is benne van, a községek és ipartelepek után pihenővel együtt illetékes portyázási időt pedig külön hozzáadjuk az őrjárat egyébkénti hosszúsága után illetékes portyázási időhöz. (L. Szut. 7. mellékletét).

Ha tehát a járőr egy olyan község leportyázására, melynek portyázási ideje a távolsági kimutatás és őrjárat beosztás szerint 1 és $\frac{1}{2}$ óra, tényleg 1 és $\frac{1}{2}$ órát fordít, úgy pihenőre az illetékesnél $\frac{1}{2}$ órával kevesebb jut és ezt a késedelmet vagy csak sietéssel tudja behozni, vagy a szolgálati lapját fogja hamisan vezetni.

A Szut. 243. pontjának 1. bekezdése a 287. pont 2. be-

De sok eső, de sok sár...

(Azbej Imre rajza.)

kezdésével ellentétesen intézkedik, midőn a községek és ipartelepek leportyázására tényleg szükséges időhöz pihenőként annak egyharmadát rendeli el hozzáadni, mert — amint már kifejtettem —, a pihenő csak az össz-szolgálati időnek az egyharmada, a tényleges szolgálati időnek azonban a fele.

Bizonyítékul lássunk egy példát:

Én mint őrsparancsnok úgy ta.á.om, hogy egy község leportyázására tényleg 2 óra szükséges. Ha enhez pihenőként ennek csak egyharmadát adom hozzá, akkor a távolsági kimutatásba 2 óra és 40 perc fog belekerülni. A járőr azonban a 2 óra és 40 percnél csak kétharmadát fogja a községben tényleg portyázásra fordítani, mert egyharmad pihenőre számít. 2 óra és 40 percnél a kétharmada azonban csak 1 óra és 46 perc. Pedig én azt akartam, hogy a járőr 2 egész órát fordítson a kérdéses község portyázására.

Ha azonban a tényleg szükséges 2 órához annak felét adom hozzá és így a távolsági kimutatásba 3 óra kerül bele, akkor a járőr akaratom szerint fog portyázni, mert 3 órának a kétharmada 2 óra és a pihenő is helyes, mert a megmaradó 1 óra a 3-nak egyharmada.

Ezek után már csak két kérdés merül fel. Az egyik az, hogy járőr a külön portyázási idővel bíró tereptárgyak portyázási ideje után illetékes pihenőt ott mindjárt a kérdéses tereptárgynál köteles-e igénybe venni, vagy bárhol igénybe veheti?

A válasz erre az, hogy nem köteles igénybe venni a pihenőt ott a helyszínén, sőt néha nem is teheti meg. Mert ha pl. egy 15 órás őrjáratban az őrsparancsnok az illetékes 5 óra nagypihenőt pl. A. községbe írja elő, akkor B. községben — bárha annak van is külön portyázási ideje — járőr már semmiféle pihenőt sem tarthat, mert hiszen illetékes pihenőjét A. községben már teljes mértékben igénybe vette. A járőrök tehát a külön portyázási idővel bíró tereptárgyaktól függetlenül ott tartják meg nagypihenőjüket, ahová az őrsparancsnok azt előírta; a kispihenőjüket pedig ott, ahol a járőrvezető jónak látja.

Másik kérdés az, hogy kötelesek-e a járőrök az egyes tereptárgyak külön portyázási idejét akkor is figyelembe venni, tehát a kérdéses tereptárgyat akkor is részletesen leportyázni, ha járőr nem őrjárat-portyázás közben, hanem más szolgálat kapcsán jelenik meg a kérdéses tereptárgynál?

A válasz: Nem. Mert ha a járőr nem őrjáratot portyáz, hanem vásárugyelet, közlekedésrendészet, útvonalbiztosítás, razzia, karhatalmi segélynyújtás, vagy nyomozás céljából jelenik meg valamely községben, vagy ipartelepen, akkor a járőrnek a vásárugyelet, a közlekedésrendészet, stb. a feladata és nem az, hogy a községet, vagy ipartelepét részletesen leportyázza. Ezt majd elvégzik a portyázó járőrök.

A hazaáruló vezeklése.

Penitenciát? Te rád? — Járj mezitláb a tövisvetésen, aminek a magját elhintetted. Virrassz a halottak lelkeivel együtt, akik kétségbeesve kimultak. Érezd az ital vizen a hazafiak véret, ami belévegyült. Lásd ébren és álmodban az égő mindenséget, amit felgyújtani segítettél. Hallgasd a milliók jajkiáltását, a századok átkait s a láncok csörgését a legnagyobb csendesség közepett s ne találd hazádat sehol a földön.

JÓKAI.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Nehéz vadászat.

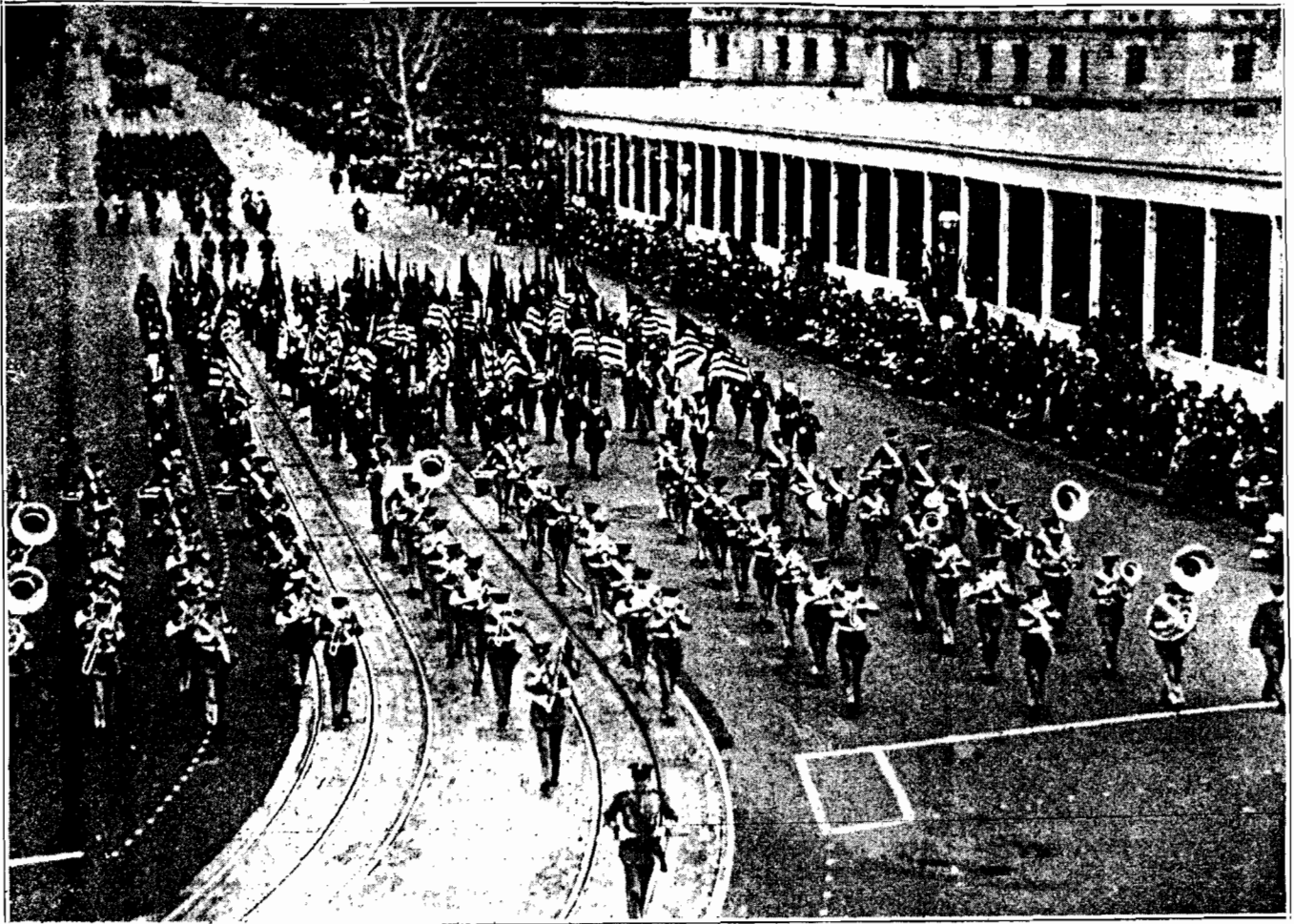
(A *La domenica del Corriere* engedélyével. Ambrózy Gyula ny. tábornok fordítása.)

1918 május egyik napján magasabbrendű előljáróim egyike az irodájába hívott. Ennek a főnökömnek arckifejezése rendszerint olyan közönyös volt, mint egy croupiernek, de ezen a napon élénk aggodalmakat árult el. Mint-hogy teljes titoktartást ígértem, közölte velem, hogy F. H. titkos német ügynök visszatért Európába. Jól ismert volt előttem ennek az úrnak félelmetes tevékenysége. Főnököm íróasztalán nyitva állott egy vaskos iratfüzet, melyet éppen nézegetett.

1917 első napjától kezdve F. H. mindig Amerikában tartózkodott, hogy támogassa Németországot abbeli erőfeszítésében, hogy megakadályozza az Egyesült-Államoknak a háborúba való beleavatkozását. Azon buzdólkodott, hogy az Egyesült-Államok és Mexikó között súrlódásokat idézzon föl. Propagandája különösen az amerikai munkásosztály körében volt eredményes. De úgy az ő, mint híveinek erőfeszítései semmi eredményre nem vezettek: 1917 május havában valóban megérkeztek Amerikából az első csapat szállítmányok.

Kis időre elvesztettük ennek a H. F.-nek a nyomait. Talán az Egyesült-Államokban maradt. Feltételeztük, hogy nem állott távol a Franciaországba történő csapat-szállításokat végző legnagyobb gőzhajó — a Leviathan — ellen elkövetett merénylettől. Most végre megtudtuk, hogy F. H. Európában van, bizonyára a társult hatalmak területén és kétségtelenül fontos megbízatással? De hogyan érkezett ide? Egy katonai személyszállító hajó fedélzetén s természetesen az Egyesült-Államok katonájaként öltözve? Ez sohasem derült ki, de pillanatnyilag nem is helyeztünk súlyt arra, hogy ezt a rejtélyt megfejtsük. F. H. itt volt és ez, sajnos, biztos volt, miután erről értesülésünk volt Németországból. Egy ügynökünk minden éjjel elűszott a belga part egyik pontjáról s elérve egy francia tengeralattjárót, annak kézbesítette a központi hatalmak területén lakó ügynökeinek „postá”-ját. Legutóbbi postájuk egyikével érkezett meg a hír, amely bennünket érdekelt és főnököm tájékoztatott arról, hogy miért kutasuk fel az ellenséges kémeket. A megbízatás nem volt könnyű: Felkutatni a társult hatalmak végtelenül nagy területén egy személyt, kinek minden érdeke az volt, hogy magát észre ne vétesse. A megbízatás nagyon is nehéz volt; pillanatnyilag arra kellett szorítkoznunk, hogy valami olyasvalamire várjunk, ami valamelyes nyomra vezet bennünket. De ezt a segítséget megkaptuk a szokásos „postá”-tól. Ugyanis értesültünk, hogy F. H. Svájc egyik városában tartózkodik s így pontosan tudomásunkra jutott még a lakása címe is.

Amerikai csapatok felvonulása zenekarral.

A svájci semleges területen volt módunkban elég hatékonyan eljárni. F. H. elfogása csak a szövetséges hatóságok révén volt eszközölhető és csakis komoly indok fennforgása esetén. Huszonnégy óra múlva F. H. sarkában voltam, magában az ő saját pensiójában és az eset által megkívánt óvatossággal megkezdtem a megfigyelést. De a szemeltartott a világ legbékésebb turistája volt. Sokat aludt, nagy sétákat tett és zongorázni tanult egy öreg tanítónótól. Legfőképpen a zongoratanulás izgatót, miután szobája az enyémmel szomszédos volt és sohasem élveztem, hogy valaki órákat tölt el azzal, hogy szakavatatlanul pötyögtesse a billentyűzetet. Másrésről — s ez iránt nem volt semmi kétség — ez az „ártatlan” turista nagyon is érdekelt minket, egész sorozat fénykép állott róla rendelkezésemre és így azonosságát illetőleg minden tévedés ki volt zárva. Nagy szükség volt arra, hogy türelmemet el ne veszítsem.

Neve — természetesen álneve — hamis volt: Bertier Marcell, 42 éves, született Tourban stb. Ezek a francia személyi adatok, valamint az okmányok feltűnően szabályszerű volta még csak gyanusabbá tették. Később megtudtam, hogy az okmányok egy három hónappal ezelőtt megtorpedózott gőzös utasáéi voltak. De bárhogy legyen is, a napok múltak és az ellenfél magatartása változatlan maradt. Végre történt valami, ami gyanút keltett bennem, mégpedig olyan gyanút, amely kutatásomnak az eddigőtől eltérő, szerencsésebb irányt adott. Ez az a tény volt, hogy F. H. zongorázni tanult. — Ugyan — kérdeztem magamban — miért veszteget el ez az ember, kinek mesterségét egész jól ismertem, egész napokat egy reá

nézve teljesen haszontalan dolog megtanulására; különösen most, amikor nyilván egészen más dolgoknak kellene őt lefoglalniok. Így történt, hogy célszerűnek véltem figyelmemet az öreg zongoratanítónó felé irányítani, aki minden nap eltöltött néhány órát a különös tanítvánnyal.

Elég könnyű volt megtudnom a vezeték- és keresztnévét. Képzhető, mekkora volt a meglepetésem, amidőn megfelelő nyomozás után megállapítottam, hogy a tanítónó adatai teljesen azonosak voltak egy öt évvel azelőtt meghalt előkelő hollandi hölgy személyi adataival. E felfedezésemet követő napon megtudtam, hogy az öreg tanítónó útlevelet kért Spanyolországba, melyet éppen kézbesíteni akartak neki. — Úgy látszik, helyben vagyunk — gondoltam és itt az ideje, hogy a legnagyobb eréllyel cselekedjünk, de mindig óvatosan, mert semleges területen vagyunk. Megtettem a szükséges intézkedéseket, hogy a tanítónót nyomon kövessék és hogy mielőtt Franciaországba érkezik, fogják el és alaposan motozzák meg. Az elfogás Lyonban megtörtént, de a tanítónó kifogástalan okmányokkal bebizonyította utazásának szabályszerű voltát. A motozás egyáltalában semmi gyanút nem ébresztett. Eredménye: egy ruhákkal teli, szegényes csomag és néhány hangjegykötet. Már éppen szabadon akarták engedni, de szerencsére még idejében táviratot küldöttem, melyben azt kértem, hogy a letartóztatást leg-

KI TUDJA?

Ki a leghíresebb angol klasszikus író?

alább 48 órával hosszabbítsák meg. A fentemlített hamis név használata és a hírhedt F. H.-nak adott zeneleckék azt a meggyőződést érlelték meg bennem, hogy ennek a nőnek szabadlábrahelyezésével egy pompás fogást szalasztottunk volna el.

Saját magam szándékoztam megismételni a kihallgatást és a motozást. Semmi, valóban semmi aggályos. Elkeseredve és zavartan vizsgáltam majd az öreg nő ábrázatát, majd pedig azt a kevés ruhát, melyek podgyásza tartalmát képezték, midőn tekintetem a tanítónő kottáinak egyikére esett. Kevésen mulott, hogy diadalkifáltás nem tört ki belőlem. A kézzel, rosszul írott hangjegylap nem volt zene. Egészen olyan volt, mint a hangjegyek. Bármennyire nem vagyok szakértő e téren, mégis tanultam némi zenét a kollégiumban, de ezek a hangjegyek nem hatottak rám túlságosan meggyőzően.

Hogy rövid legyek: szakértőink egyikének sikerült felfedeznie, hogy minden egyes hangjegy azon sornak, vagy sorköznek megfelelően, melyre rá volt rajzolva, az abc egy betűjét jelképezte. Az egész partitúra nem volt egyéb, mint F. H.-nak egy hosszú jelentése s a tanítónőnek volt feladata, hogy azt Spanyolországon és Hollandián át Németországba juttassa. Felesleges hozzáfűznöm, hogy úgy a mester, mint a tanítvány elvették a büntetésüket.

Hogyan kendőzték el magukat egyes hírhedt kémek?

A művészek, rendőrügynökök, bűnözők és a kémek gyakran folyamodnak különböző fortélyos fogásokhoz, hogy maguknak álkülsőt kölcsönözzenek. De nagy különbség van az álöltözetek között, melyeket a színpadon használnak s azok között, melyek miatt azok viselői életüket teszik kockára, ha felismerik őket. Azok a hírhedt kémek, akiknek sikerült kivégeztetésüket elkerülniök, mindig kiváló mesterek voltak egyéniségük megváltoztatásában.

A kémkedések történetében az álöltözködés terén valószínűleg Eon francia lovag érte el a legnagyobb sikert. Ő ugyanis olyan élethűen — mondhatnók teljes tökéletességgel — volt képes nőt személyesíteni, hogy XV. Lajos francia király egy alkalommal őt küldte, — mint egy gazdag kereskedő unokahugát — Szentpétervárra. Hosszú és rizs-porozott hajával, valamint briliánsokkal ékesített fülbevalójával nemcsak természetűen és nagy könnyedséggel személyesítette meg a csinos és szeszélyes nőcskét, de több igen előkelő állású orosz bele is szeretett. Olyan jelentős eredményeket sikerült elérnie, hogy több francia kém csupa irigységből megkísérelte, hogy elárulja.

Ma is emlegetnek egy Schulmeister nevű elszászi egyént, aki csempészből vedlett át I. Napoleon egyik leghasználhatóbb kémévé s aki az álöltözködés terén tanúsított körmönfont leleményességével nem egy ütközet megnyerését mozdította elő.

Turenne francia tábornok, a hadtörténelem egyik legnagyobb hadvezére és várerődítője, 1675-ben Sarbachtal esett el. Kíséretével éppen egy dombra lovagolt fel, midőn az ellenfélnél Dünewald János gróf tábornok észrevette a lovas-csoportot és arra sajátkezűleg irányzott be és sütött el két hatfontos ágyút. Az első lövés a kíséretben tett nagy kárt, a második a földön gurulatot kapott és Turennet mellen találta.

Hasonló eset történt 1849-ben a magyar szabadságharcban Segesvárnál, hol Bem tábornok sajátkezűleg lőtte le ágyúval Skarjatin orosz tábornokot.

Schulmeister képes volt tetszés szerint nem csupán arckifejezését, de hangját, sőt egész viselkedését is megváltoztatni. Midőn először fogadta őt Napoleon, kinek mint „a csupa agy és semmi szív emberé”-t jelentették be, az elszázi csempész egy dereshajú és apatikus arckifejezésű öreg képében jelent meg előtte. A nagy hódító tetőtől talpig végigmérvén őt tekintetével, a következő megjegyzéssel fordított neki hátat: „Az én céljaimnak nem felel meg”. Midőn Napoleon alig néhány pillanat múlva ugyanezen szobába visszatért, legnagyobb meglepetésére egy vöröshajú és sólyomtekintetű, egyenestartású idegent látott maga előtt, ki kiegyenesedve és erélyesen szegezte reá tekintetét. „Kicsoda Ön?” kérdezte tőle hirtelen a császár. „Felség! Még mindig Schulmeister vagyok” felelte a fortélyos „művész” és e perctől kezdődött meg új pályafutása.

Az álcázott kém feladatának legnehezebb része az idegen állampolgár jellegének annyira természetű utánzásában rejlik, amely az ellenőrzést megghiúsítja és a gyanút távoltartja.

Egy németként szerepelt francia kém sohasem mulasztotta el, hogy meg ne köszönje a pincérnő szívességét, ha ez valami szolgálatot teljesített neki. Olyan tökéletesen beszélt az ellenség nyelvét, hogy kiejtésén a legcsekélyebb idegenszerűség sem volt észlelhető, azonban túlzottan udvarias volt. A szobaleány gyanút fogott és feljelentette.

Az álszakáll és a színészek részéről használatos élénk színek nem alkalmasak oly személyek álcázására, kik egész napokon, sőt heteken át kénytelenek a közönség és ügynökök fürkésző tekintetét kiállani.

A kémnek mindig természetesnek kell feltűnnie, de megváltoztathatja pl. az orrának alakját oly módon, hogy orrlyukait vattával tölti ki, amiként megváltoztathatja szájának kifejezését is azáltal, hogy valódi fogai fölé hamis fogsort illeszt. A bőr színének mindig összhangban kell lennie az olyan egyén bőrével, akit a kém megszemélyesíteni akar; ha tehát parasztként, vagy munkásként akar szerepelni, nem szabad meglepedkeznie a kezek barázdáiról és a behasadozott és töredezett körmökről.

Egy titkos rendőrügynök, kinek az volt a feladata, hogy Mexico volt elnöke, Calles után kémkedjék, jóboldattal és kerti földdel kente be arcát, nyakát és kezeit, hogy foltosaknak látszódnának.

De nagy gondot kell a szolgálatukat polgári ruhában végző közbiztonsági közegeknek is álcázásuknak minél tökéletesebbé tételére fordítaniök, midőn a bűnözők által látogatott helyeket keresik fel, ha nem akarnak azoknak áldozatául esni, akiket megfigyelnek.

Calches francia rendőrfelügyelő képes volt hétszámra Párizs söpredéke közé elvegyülni anélkül, hogy a legcsekélyebb gyanút keltette volna maga ellen. Ezt különösen ügyes álcázási képességének köszönhetette. Kövér ember volt és igen bőségesen étkezett, mert az volt a véleménye, hogy egy holdvilágképű embertől senki sem fél.

Az álcázás eszközének a rendőrség részéről történt felhasználása hiúsította meg a világháború alatt német kémek részéről a newyorki Szent Patrik székesegyház légberöpitésére irányult kísérletet. A Németország szolgálatában állott bombavetőök által felidézett tömegrémület védekezésre készítette a legjobb amerikai detektiveket, akik szintén az álcázás eszközhöz folyamodtak, hogy eredményeket érhesenek el.

Az állatkinzásról.

Írta: DR. ÁSVÁNY ERNŐ törzsállatorvos.

Régen az emberek nagyon hajlamosak voltak a babonára. Nagyon sok dolgot nem tudtak megmagyarázni, ezért sokszor még a legegyszerűbb jelenségekről is azt gondolták, hogy azokat valami természetfölötti, az emberen kívül álló kéz intézi, irányítja. A régmúlt időben az életben előadódó jóról és rosszról is azt tartották, hogy azokat az u. n. jó és rossz szellemek hozzák létre és hogy a rossz szellemek sárkányokban, kígyókban, a jó szellemek pedig a hasznos háziállatokban laknak. A rossz szellemeket természetesen üldözte az ember, a jó szellemeket védte. A sárkányokat, kígyókat igyekezett pusztítani, azokat az állatokat pedig, amelyekről azt gondolta, hogy bennük a jó szellemek laknak, óvta. Az ember tehát már rég elmúlt időkben egyes állatokat vallásos meggyőződésből védett, másokat viszont üldözött.

Régen a különböző népek sok állatot istenként tiszteltek. Különösen olyan állatokat imádtak előszeretettel, amelyek borzalommal töltötték el őket. A régi egyiptomiak szelídített krokodilusokat tartottak templomaik közelében, amelyek bántalmazását vallási törvényeik szigorúan tiltották. A keletázsiai népek, különösen a japánok és kínaiak istenségeik képeit kígyó- és gyíkalakúra festették. Sok természetimádó nép még ma is vallásos tisztelettel övezi ezeket. Kr. e. 945-ben a macskákat Egyiptomban szentnek tartották, aki macskát megölt, halállal büntették. A csodálatosban és természetfölöttiben való hit félelemmel és irtózással töltötte el a babonára hajlamos embereket sok állattal szemben s azokat vallásos meggyőződésből védte, bántalmazni nem merte.

A vallásos meggyőződésen kívül gazdasági okok miatt is védte már az ősember az állatok egy részét. Azokat az állatokat, amelyeket nagy ügyel-bajjal megszelídített, kezdettől fogva oltalmazta saját jól felfogott érdekében és ha egyes esetekben tudatlanságból, lelketlenségből, nemtörődomségből vagy nyereségvágyból kínozta is, védte azokat azért, hogy saját károsodását elkerülje. Ez az állatvédelem azonban tulajdonképpen nem az állat, hanem az ember érdekében történik. Gazdasági okok miatt csak azért védjük az állatokat, mert nekünk hasznot hajtának. Önzésünk hasznotvára természetünk kényszerít bennünket állatvédelemre. A különféle mezőgazdasági és állategészségügyi törvények éppen ezért nem is sorolhatók a szorosan vett állatvédelmi jogszabályok közé. Ezek főként csak gazdasági okok miatt védik az állatokat és az a céljuk, hogy bizonyos óvintézkedések segítségével elkerüljük az ember károsodását és végeredményben megakadályozzuk azt, hogy a hasznos állatok által képviselt nemzeti vagyon tönkremenjen. Nagyon fontosak azonban ezek a törvények állatvédelmi szempontból is, hiszen a különböző bajok, betegségek elterjedésének a megakadályozásával és a beteg állatok gyógykezelésével szenvedéstől, kintól óvják az állatokat. A szorosan vett állatvédelmi törvények közé még sem sorolhatjuk ezeket, mert — mint említettem — elsősorban gazdasági célt szolgálnak és az állatokat csak annyiban védik, amennyiben anyagi érdekünk azt szükségessé teszi.

A fenti okokon kívül védjük az állatokat emberiességből is. Az e szempontból való állatvédelem már magasabb erkölcsi alapokon nyugszik. Ennek indító oka nem önző érdek vagy babonás hit, hanem nemes lélek sugallta önzetlen együttérzés és igazságérzet. A nemesen érző ember részvételt van a szenvedő állat iránt és vele szemben is igazságot követel. Ellene van az igazságtalanságnak még

akkor is, ha az állattal szemben nyilvánul meg és kínzást egyedül csak emberiességből megakadályozni igyekeznek.

Védjük végül az állatokat a természetvédelemmel kapcsolatban is. A civilizáció sokféle állat kihalását okozta. A kihalófélben lévő állatokat törvény védi, azok kínzását és pusztítását tiltja, hogy megmenteni igyekezzünk azokat a teljes kipusztulástól.

A szorosan vett állatvédelmi törvények közé nem soroljuk azokat, amelyek a természetvédelemmel kapcsolatban, vagy — miként már említettük — gazdasági szempontból védik az állatokat. Ide csak azok tartoznak, amelyek az állatok kínzását vannak hivatva megakadályozni és nem engedik meg azt, hogy bármilyen állatnak, bármilyen körülmények között felesleges fájdalmat okozunk. Az a szempont, hogy valamely állat hasznot hajt-e vagy sem, állatvédelmi szempontból mellékes ép úgy, mint az, hogy milyen körülmények között, hogyan és milyen indító okból okoz valaki fölöslegesen, tehát szükség nélkül fájdalmat az állatnak. Az ember anyagi hasznára ezek a jogszabályok tekintettel nincsenek és csak az állat kínzását igyekeznek meggátolni a mellékkörülményekre való tekintet nélkül.

Állatvédelmi törvények minden művelt országban vannak, de az egyes országok állatvédelmi törvényei és rendeletei között nagy az eltérés. Azokban az országokban, amelyekben az állatvédelmi törvényt már régen alkották, a törvény nem olyan szigorú, mint ott, ahol újkeletű állatvédelmi törvény van érvényben. A régi törvények még sok olyan cselekedetet nem minősítenek állatkinzásnak, amelyeket az új törvények már annak tartanak.

A mi állatvédelmi törvényünk szintén régi keletű. Még az 1879. évben alkották. Az 1879. évi XL. tc. 86. §-a tartalmaz rendelkezéseket nálunk állatvédelemre vonatkozólag és kimondja, hogy „aki nyilvánosan, botrányt okozó módon állatot kínoz vagy durván bántalmaz, úgyszintén, ki az állatkinzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi: nyolc napig terjedő elzárással és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő”. A törvény kihágásnak minősíti nálunk az állatkinzást és a büntetést is eszerint szabja meg.

A törvény szerint tehát nyilvánosan, botrányt okozó módon állatot kínozni vagy durván bántalmazni nem szabad. Nem szabad az állatot durván ütni, verni, rugni, szúrni, nemkülönben munkában túlerőltetni. A törvény szerint azonban az is büntetendő, aki az állatkinzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi. Azokat a rendeleteket tehát, amelyeket a hatóságok az állatok védelmére kiadnak, be kell tartanunk, mert ezek be nem tartása az említett törvény szerint szintén kihágást képez. A törvény felhatalmazza a hatóságokat, hogy ilyen rendeleteket kiadhaszanak és ezekben olyan cselekedeteket is állatkinzásnak minősíthetnek, amelyek szorosan a törvény alapján esetleg büntetendők nem volnának. Ezek a rendeletek a törvényt mintegy kiegészítik és — ha miniszteri rendeletek —, akkor azok betartása az egész ország területén valamennyiünkre kötelező.

A franciák által Hollandiára erőszakolt szigorú nimwegeni békét (1679. január) a német humor annakidején „*Frieden von nimm weg*”-nek, az ugyancsak francia előnyöket szolgáló ryswicki békét pedig (1697. okt. 30.) „*Frieden von riss weg*”-nek keresztelte. Az 1713. április 13-án megint csak francia haszonra szolgáló utrechti békére a bécsiak azt mondták, hogy „*Frieden von Unrecht*”.

Az állatkínzás fogalmát ugyanis nehéz meghatározni. Nemcsak a nagyközönség, hanem még a különböző állatvédelmi egyesületek is különbözőképpen magyarázzák az állatvédelem fogalmát. Egyesek csak a nagyon durva és nagy testi fájdalmat okozó beavatkozásokat minősítik állatkínzásnak. Mások viszont nem tesznek különbséget ember és állat között és azt tartják, hogy mindennemű beavatkozás, amely az embernél fájdalmat okoz, az állatnál is ugyanazt váltja ki és ha a fájdalmat okozó beavatkozás főlegesen, céltalanul történik, az föltétlenül állatkínzás. A két véglet között a mi törvényünk úgy igyekszik az állatkínzás fogalmát helyesen meghatározni, hogy rendeletekben felsorolja azt, amit tenni nem szabad. Ilyen rendeletek kibocsátására az említett törvény alapján mindig van mód. A hatóságok az állatkínzás fogalmát rendeletekkel folyton bővíthetik és egy ma kiadott rendelettel állatkínzásnak minősíthetnek olyan cselekedetet is, amelyet a régebbi rendeletek nem tartottak annak.

Sok ilyen rendeletünk van. Részint miniszteri rendeletek, részint törvényhatósági szabályrendeletek. A törvényhatósági szabályrendeletek ismertetésére nem térek ki, mert azok csak az illető törvényhatóság területére érvényesek, tehát azok ismerése csak egy szűkebb körben tartózkodók részére fontos. A miniszteri rendeleteket azonban valamennyiünknek ismernünk kell, azért azokat — egész röviden összefoglalva — emlékezetbe idézem.

Miniszteri rendelet szerint tilos erősen sánta lovakat fuvarozásra használni, vagy a fuvarozásra használt állatokat túlterhelni és azokat, ha a terhet továbbítani nem tudják, ütni, verni, ostorozni. Tilos a vásárra felhajtott borjúkat meleg vízzel erőszakosan megitatni, úgyszintén a tejelő állatok tejtét mesterségesen (a tej ki nem fejésével vagy más módon) felduzzasztani. Tilos a sertéseket a vasuti kocsiba való behajtásnál, vagy a vágóhidakon a szűrőhelyre való terelésnél durván ütni, verni. Miniszteri rendelet szerint állatkínzást követ el az is, aki a túltömött ludak és kacsák nyakát lekötöti, hogy a beléjük tömött tengeriszemeket ki ne hányják, vagy aki élő szárnyasegeret (denevért) ajtóra kifeszít.

Gyakran szokták kínozni az állatokat akkor, amikor egyik helyről a másikra szállítják. Összekötözik azokat, kis ketrecbe sok állatot összezsúfolnak úgy, hogy az állatok egymás hegyén-hátán vannak és emiatt nem egyszer több állat megfullad, elhull. Az állatoknak ezt a kínzását az 1892. évi 31.060. sz. földművelésügyi miniszteri rendelet tiltja. E rendelet szerint kettőnél több borjút, juhot, bárányt, kecskét, malacot s a kisebb szárnyas állatok (baromfiak) közül négy párnál többet összekötött lábakkal szállítani vagy vinni s mindezen állatokat tekintet nélkül a mennyiségre, ily állapotban bármilyen célra is tartani tilos. A vásárra vitt borjúk és bárányok lábai azon idő alatt, míg a vásár tart és a mérlegelést eszközlik, legalább öt cm. széles hevederrel összeköthetők, de az állatokat ily állapotban mindenkor csak szalmára szabad fektetni. Libák,

pulykák és nagyobb baromfiak összekötött lábakkal, fejfelé lefelé lógatva nem szállíthatók s azokat csakis hónalj alatt szabad vinni. Tilos halakat keresztülfűzve szállítani, vinni vagy tartani.

Ugyanezen rendelet kimondja azt is, hogy az előbb említett mennyiségen felül borjúk, juhok, bárányok, kecskék és malacok kocsikban csak úgy szállíthatók, hogy azok a kocsiban állni tudjanak. A kocsik fenekének szilárdnak kell lennie és sem ezen, sem a kocsi oldalainak az alsó részén nyílásnak vagy hézagnak lennie nem szabad, nehogy az állatok lába a nyílásba beleszoruljon. A kocsi oldalainak felső részén a deszkák között tág hézagokat kell hagyni, hogy az állatokat kívülről látni lehessen és hogy a kocsit a levegő átjárhassa. Baromfiak az előbb említett mennyiségen felül csak ketreces vagy fonott kocsikon, illetőleg ketrecekben vagy kosarakban szállíthatók. A ketreceket úgy kell készíteni, hogy az állatokat kívülről jól lehessen látni és az egyes állatokat meg lehessen bennük különböztetni. A szállítás ideje alatt az állatok etetéséről és itatásáról is gondoskodni kell.

Állatvédelmi intézkedéseket tartalmaz az 1932. évi 100.000. sz. földművelésügyi miniszteri rendelet is. E rendelet a levágásra kerülő állatok mindennemű felesleges kínzását tiltja és kötelezővé teszi, hogy a sürgős kényszer-vágások és a zsidó rítus szerint történő vágások kivételével, a nagy állatokat (szarvasmarha, ló) minden esetben, a kis állatokat (borjúk, csikók, sertések, malacok, juhok, kecskék) pedig, ha azokat köz- vagy magánvágóhídon vágják le, levágás előtt alkalmas módon el kell kábítani és csak kábítás után szabad levágni. Nem szabad egyszerre több állatot a vágásra előkészíteni (felfüggeszteni, megkötni, ledönteni), mint amennyi egyszerre levágható és a levágott állatot csak a halál bekövetkezése után szabad felakasztani és bőréből kifejtteni vagy felbontani. Ugyanezen rendelet szerint 8 napnál fiatalabb borjúkat, 3 hetesnél fiatalabb bárányokat vagy gödölyéket és 2 hetesnél fiatalabb malacokat anyjuk nélkül szállítani, nemkülönben vemhes állatokat, amelyeken a közeli leállítás jelei mutatkoznak, továbbá törött lábú és törött csigolyájú állatokat máshova szállítani tilos. Megtiltja e rendelet azt is, hogy bikát és kistestű állatot ivartalanítsunk, hogy heréjüket összezzúzzuk.

Ugyancsak e rendelet körülírja pontosan azt is, hogy az állatok vasúton, gépkocsin hogyan szállíthatók és részletesen előírja a módot, ahogy szállítás alatt az állatkínzásnak elejét kell venni. Az, hogy egy vasúti kocsiba hány állat, hogyan helyezhető el; hogy az állatok etetése és itatása hogyan történjék és hogy minderről kinek a kötelessége gondoskodni, az említett rendeletben pontosan szabályozva van. Ezek részletes ismertetésére azonban nem térek ki, mert e rendelkezések betartását a vasuti közegek és a berakást ellenőrző hatósági egyének már a szállítás megkezdése előtt ellenőrzik és a szállítást csak akkor engedik meg, ha a rendelkezéseknek eleget tettek.

A felsorolt miniszteri rendeleteken kívül vannak még szabályrendeletek is, amelyek az állatok védelméről szólnak. Mint említettem, ezek a szabályrendeletek azonban törvényhatóságokként változók s azért ezek ismertetésére nem térhetünk ki. A szabályrendeletek is azt sorolják fel, amit állatokkal tenni nem szabad. Egyes törvényhatóságok állatvédelmi szabályrendeletei meglehetősen részletesek. Ennek ellenére, ha állatvédelmi törvényünket és az azt kiegészítő összes rendeleteinket más országok hasonló törvényeivel és rendeleteivel összehasonlítjuk, arról győződhetünk meg, hogy egyes országok ilyenmű rendeletei sokkal szigorúbbak, mint a mi rendeleteink.

A legelső gránátosokat a régi hadseregben legelőször 1670 táján szervezték és pedig a velencei köztársaságtól e célra szerződöttest 100 „gránátos és aknász”-ból. Ezeket egyre szaporítván, néhány év múlva már minden gyalogszáznak 8 gránátosa volt, kik kézigránáttal harcoltak. 1700-ban a gránátosokat minden gyalogezrednél egy századba vonták össze, mely 100 főt számlált. 1711-ben minden ezerednek már 2 gránátos százada volt és ez csekély átmeneti változással a múlt század közepéig így is maradt.

A mi állatvédelmi törvényünk szerint az állatkínzás büntetethezességének három feltétele van. A törvény szerint az követ el kihágást, aki 1. nyilvános helyen, 2. botrányt okozó módon, 3. kínoz vagy durván bántalmaz állatot. Ezt nemcsak a törvény mondja ki, hanem az egyik belügyminiszteri határozat is hangsúlyozza, hogy az állatkínzás csak az esetben képez kihágást, ha nyilvánosan, botrányt okozó módon követik azt el. Ha valaki nem nyilvánosan kínoz állatot, az az 1879. évi XL. t.-c. 86. §-a alapján nem büntethető.

Az újabb keletű külföldi állatvédelmi törvények a nyilvánosságot és botrányokozást már nem kötik ki feltétel gyanánt az állatkínzás büntetethezességének a mérlegelésénél. Ezek csak az állat *szenvedését veszik alapul* és a kínzást megtorlásban részesítik akkor is, ha az nem nyilvánosan és nem botrányt okozó módon történik. Sokkal szigorúbbak tehát ezek, mert az állatkínzást semmi körülmények között sem tartják megengedhetőnek.

A külső körülmények az állat fájdalmát nem befolyásolják. Ezek legfeljebb csak arra valók, hogy ez alapon egyesek magukat a törvény rendelkezései alól könnyűszerrel kivonhassák. A közrend szempontjából fontos ugyan, hogy a nyilvánosan elkövetett állatkínzással járó közbotrányt megakadályozzuk, azonban a szenvedő állatra pénzve teljesen mellékes, hogy kínzása milyen körülmények között történik. Azzal, hogy a törvény csak a nyilvánosan történő állatkínzást tiltja, tulajdonképpen az embert védi, mert megóvjá attól a látványtól, amelyet egy tehetetlen állat szenvedése nyújt.

Még más különbség is van a régebbi keletű és az újonnan alkotott állatvédelmi törvények és rendeletek között. A régebbi állatvédelmi jogszabályok általánosságban főként csak olyan esetekre vonatkoztatva állítanak fel tiltó rendelkezéseket, amikor az állatkínzás valamelyes tudatos beavatkozásunk (ütés, verés, vágás, szúrás, jármű túlságos megterhelése stb.) folyamán. Nem domborítják ki eléggé azt, hogy állatkínzás bizonyos tett elmulasztása folytán is előállhat és aki nemtörődömség, hanyagság vagy lelketlenség folytán a bajbajutott állaton nem segít, ép úgy állatkínzást követ el, mintha tudatos beavatkozással okozna szükség nélkül fájdalmat az állatnak.

Az újabb keletű állatvédelmi törvények között állatvédelmi szempontból legjobb Lengyelország és a Németbirodalom állatvédelmi törvénye. Ez utóbbit 1933. évi nov. hó 24-én adták ki és mivel ez a törvény legjobban kielégíti az állatvédelemmel foglalkozó köröket, az hisszük nem lesz fölösleges, ha röviden ismertetem. Szükségesnek látom ezt azért is, mert összehasonlítás tudunk így tenni a mi törvényünk és egy újabbkeletű állatvédelmi törvény között és az összehasonlítás meggyőzhet bennünket arról, hogy az állatvédelmi jogszabályaink betartását már azért is szorgalmaznunk kell, mert azok csak a legelemibb állatvédelmi intézkedéseket tartalmazzák.

A németbirodalmi állatvédelmi törvény az állatok céltalan kínzását vagy durva bántalmazását tiltja. E törvény szerint állatot az kínoz, aki annak akár hosszabb ideig tartó, akár kiújuló jelentékeny fájdalmat vagy szenvedést okoz. Céltalannak mondja a törvény a kínzást akkor, ha az nem észszerű, nem jogosult cél elérésére irányul és durvának tartja a bántalmazást, ha az érzéketlen lelkületből fakad. E meghatározással tehát a törvény minden mellékkörülményre való tekintet nélkül megtiltja az állatok kínzását, bármilyen módon történjék is az.

A törvény az állatok céltalan kínzásáról beszél. Azt, hogy mikor céltalan az állat kínzása, a törvény úgy határozza meg, hogy részletesen felsorolja mindazt, amit az

állatokkal tenni nem szabad. E tekintetben azonban nemcsak az ápoló és az állatot használó egyénnel szemben állít fel tiltó rendelkezéseket és nemcsak azt köti ki, hogy hogyan nem szabad az állatot tartani, használni vagy szállítani, hanem pontosan előírja azt is, ahogy bármilyen fájdalmat okozó beavatkozás (pl. beteg állat megmentésére irányuló operáció), vagy kísérlet (u. n. tudományos állatkísérlet) állatokon elvégezhető.

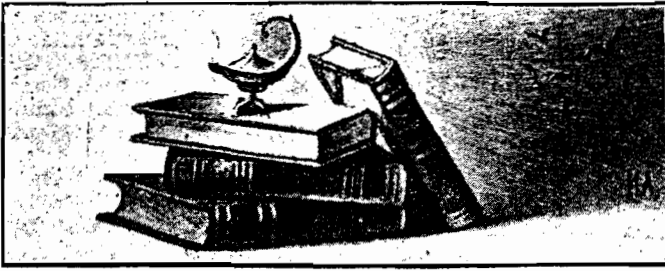
Messze vezetne, ha a törvény valamennyi tiltó rendelkezését itt ismertetni akarnám. Csak néhányat ragadok ki közülük, hogy a törvény szellemére és szigorú voltára rámutassak.

A németbirodalmi állatvédelmi törvény szerint nem szabad pl. gyenge, beteg vagy megöregedett háziállatot, amelynek a további életbenmaradás kínokat okoz, eladni vagy megvenni más célból, mint a mielőbbi fájdalommentes kiirtás céljából; nem szabad senkinek háziállatát elhagyni, hogy ily módon attól szabaduljon; nem szabad az állatot idomításokhoz, filmfelvételekhez vagy hasonló szereplésekhez felhasználni, ha az az állatnak fájdalmat okoz, vagy épségének ártalmára válik. Lovakat csak az illetékes állami hatóságok jóváhagyásával szabad tárnákban használni. Az említett törvény az állatok védelmében azonban még tovább is megy. A legegyszerűbb operációk elvégzését (pl. kéthetesnél idősebb kutya fülének, farkának csonkítását, vagy csikó és három hónaposnál idősebb szarvasmarha és sertés ivartalanítását) a törvény csak előzőleg elbódított állatokon enged végrehajtani és a törvény szerint minden olyan beavatkozás (operáció) előtt, amely az állatnak fájdalmat vagy szenvedést okoz, ép úgy érzésteleníteni kell a beavatkozás helyét, mint ahogy az az embernél is szokásos. Hogy az említett törvény az állatok kínzását mennyire igyekszik megakadályozni, megemlítem még, hogy a lovak farkának (helyesen farokrépájának) a csonkítását vagy baromfiak tömését ép úgy tiltja, mint ahogy nem engedi meg pl. kutyák támadási készségét élő macska, róka (!) vagy más élő állat felhasználásával fejleszteni.

Nagyon szigorúak a törvény büntető rendelkezései is. A törvény szerint az, aki valamely állatot céltalanul kínoz vagy durván bántalmaz, két évig terjedhető fogházbüntetéssel és pénzbírsággal büntethető. Ha pedig valakit állatkínzás miatt jogerősen többször megbüntettek, akkor az illetőt az illetékes hatóság állatok tartásától, vagy ezekkel való hivatásszerű foglalkozástól vagy kereskedéstől eltilthatja. A törvény szerint el is lehet venni az állatot a tulajdonostól, ha azokat nem megfelelő módon tartja vagy ápolja és az illető költségén másnak a gondozásába lehet adni azokat mindaddig, amíg a kifogástalan tartásra a tulajdonos biztósítékot nem nyújt. A törvény az állatvédelem erkölcsi és nevelő értékét annyira méltányolja, hogy a céltalan fájdalomokozást semmi körülmények között sem tartja megengedhetőnek.

Törvényen és rendeleteken túlmenően senkitől többet követelni nem lehet. Az újabb keletű állatvédelmi törvényeket és rendeleteket olvasgatva, meggyőződhetünk azonban arról, hogy ezek az állatvédelem terén már jóval tovább mennek, mint a régebbi keletű ilyenmű szabályok. A mi állatvédelmi rendeleteink csak a legelemibb állatvédelmi szabályok áthágását tiltják és korántsem olyan szigorúak, mint amilyen szigorúak egyes államok hasonló jogszabályai. A mi rendeleteink könyörtelen betartását éppen ezért minden körülmények között szorgalmaznunk kell és oda kell hatnunk, hogy azokat senki, semmiféle körülmények között ki ne játszassa, sőt azok kijátszását meg se kísérelhesse.

CSENDŐR LEKSZIKON.

125. kérdés. A Szut. 463/5. pontjának bekezdése szerint, ha több tanu vallomása egymással egyezik, akkor e vallomásokat együttesen lehet tárgyalni. Mit kell érteni egymással egyező vallomásokon, tekintve azt, hogy a tanuvallomások részleteiben mindig van némi eltérés?

Válasz. Egyező tanuvallomásokon csak azt lehet érteni, hogy a tanuvallomások hajszálalig összevágunk, vagyis közöttük még árnyalati eltérés sincs. Ritka eset ez, mert a tapasztalat azt tanítja, hogy könnyen megfigyelhető és szembeiszokó eseményről is különböző és egymástól eltérő tanuvallomások keletkeznek. Ennek az a magyarázata, hogy az emberek megfigyelőképessége és észbeli megtartóképessége egyrészt különböző, másrészt a megfigyelés eredményének elmondása is az emberek műveltsége, szokásai és önkéntelenül feltörő érzelmi szempontjaik és lelkiviláguk szerint változik. Vannak emberek, akiknek a megfigyelőképessége rossz, ennélfogva az eseményről csak keveset tudnak elmondani. Vannak, akiknek megfigyelőképessége jó, de elmondani nem tudják azért, mert nem tudják mondanivalóikat megfogalmazni, vagy szokásuk hiányosságai miatt egyszerűen képtelenek erre. Vannak, akik rossz megfigyelőképességüket képzelőtehetségükkel pótolják s a megfigyelt dolgokat hozzászótt valótlanosságokkal keverik anélkül, hogy tudatosan hamis vallomást akarnának tenni. Vannak, akik rokonszenvvel, vannak, akik egyéb indulatokkal (haraggal, elkeseredéssel, felháborodással, utálattal) figyelik meg az eseményeket s így vallomásuk alakját és sokszor lényegét is ezek az érzelmi mozzanatok befolyásolják. Van kínos pontossággal igazmondó tanu és van könnyed tanu, aki nem csinál lelkiismereti kérdést abból, mily jelentősége lehet vallomásának. Ezek mind más-más szavakkal mondják el észleleteiket sokszor lényegileg összevágón, látszólag összevágón, nem egyszer lényeges eltérésekkel is.

A csendőrnek mindezekre nagy tekintettel kell lennie s ezért a Szut. idézett rendelkezésének alkalmazására csak nagyon ritkán kerülhet sor. A csendőrnek akkor is gondot kell fordítani az árnyalati eltérések feltüntetésére, ha nézete szerint az eltérés lényegtelen. Több tanu vallomásának teljesen megegyezőként való feltüntetése mellett a csendőr a bíróság előtt könnyen abba a gyanúba kerülhet, hogy a dolog könnyebb végét fogta, amikor jelentésének sommásabb és kevesebb dolgot adó megszövegezése végett tanuvallomásokat egyezőként tüntetett fel és a tanuvallomások részleteinek taglalásába nem ment bele minden tanunál.

Sokszor éppen a részletek és árnyalati változások ismeretében és mérlegelésén mulik a tanuvallomások bizonyító értékének megállapítása. Rendkívül fontos például az egyes tanuvallomások részleteinek ismerete, ha szavak, kijelentések útján elkövetett bűncselekményről van szó (izgatás, bűncselekmény elkövetésére felhívás, büntettes felcserése, nemzetgyalázás stb.). Ilyen esetekben mindennapos dolog, hogy a tanuk mindegyike más-más kijelentést ad a tettes szájába, ha rokonértelmű szavakat is és egyébként lényegben összevágókat. A csendőrnek tehát ily esetben nem szabad a saját nézete szerint összevágó vallomásokat együttesen tárgyalni, hanem külön-külön, pontosan megjelölve a tanuk használt szavakat, kell a tanuvallomásokat ismertetnie.

A csendőrnek meg lehet az egyéni nézete a tanuvallomások bizonyító erejéről, sőt kell is, hogy meglegyen, hiszen enélkül nem végezhet céltudatos munkát, de elsősorban szem előtt kell tartania, hogy a tanuvallomások hű visszaadása szoros kötelessége, mert a tanuvallomások végső és döntő értékelése a bíróságra tartozik. Ha a csendőr a tanuvallomások közt fennálló eltéréseknek nagyobb figyelmet szentel, igen érdekes tapasztalatokat szerezhet maga is. Van ugyanis sokszor olyan tanu, akinek vallomása csak részben tér el a valóságtól. Sok csendőr meglepődik ilyenkor azzal, hogy elhagyja ezt a részleges valótanságot a tanu vallomásából, mert az a szerinte fődologban a többi tanuvallomással úgyis

összevág. Nagy hiba ez. A csendőrnek egyenesen kutatnia kellene a tanuvallomások közötti eltéréseket és azok okait, mert egy régi latin mondás szerint: mendax in uno mendax in toto. Annyit jelent ez, hogy aki a részletekben hazudik, a fődologban is megbízhatatlan.

Felhozunk néhány vázlatos példát az eltérő tanuvallomások értékelésére. Az egyik tanu például ezt mondja: Láttam, hogy János szúrt, fehér nadrág volt rajta; a másik tanu: Láttam, hogy János szúrt, fekete nadrág volt rajta. Mindkét tanu vallomása összevág a főtényre nézve, mert megegyeznek János tettességében; mégis kiegyenlíthetetlen eltérés van a két vallomás között, amely komoly kifogást jelenthet a két tanu hitelt érdemlő mivolta tekintetében. Más példa. Az egyik tanu azt mondja: Láttam, hogy János verekedett, kalap volt a fején; a másik: Láttam, hogy János verekedett, nem volt a fején kalap. E két tanuvallomásban is eltérés van, de az eltérés megmagyarázható, mert a kalap leeshetett János fejéről, amikor a másik tanu rátekinített; az ilyen eltérés tehát nem csökkenti a két tanu szavahihetőségét. A tanuvallomások értékelését maga után vonó eltérés példája a következő. Egyik tanu azt mondja, hogy János intézte a készűrást, a másik tanu pedig azt, hogy István döfte kését ellenfelébe. Készűrás csak egy volt; minthogy pedig ezt az egyetlen készűrást ketten nem intézheték, a két tanu vallomása egymást kölcsönösen kizárja s így vallomásaikban nincs bizonyíték sem János, sem István ellen.

A csendőrnek nagy gyakorlatot kell szereznie a tanuvallomások helyes értékelésében; ennek első feltétele, hogy a részletekre is nagy súlyt helyezzen. Ily részlet az is, hogy a csendőrnek a tanu tudomásának forrását is ki kell derítenie. Sokszor kiderül így, hogy a tanu csak hallomásból beszél; hogy oly helyről vagy általában oly körülmények közt figyelte meg az eseményeket, amelyek a helyes megfigyelés iránt kétséget támasztanak vagy éppen ellenkezőleg, vallomásának nagyobb súlyt adnak más tanuval szemben.

Ismételjük ezek után, hogy a csendőr nagy súlyt helyezzen a tanuvallomások egyéni jellegének megőrkítésére, a tanuvallomások sommás együttes tárgyalását lehetőleg kerülje el. Helyesen teszi, ha lehetőleg idézi a tanuvallomás fontosabb részeit, vagyis egyenesen a tanu saját szavait írja jelentésébe idézőjel között.

Ennél a kérdésnél egy másik fontos szempontot sem szabad figyelmen kívül hagynunk. Tudjuk, hogy olyan bűncselekmények esetében, amelyeknél nincsen vizsgálat — az esetek túlnyomó része ilyen — a királyi ügyészség legtöbb esetben egyedül a csendőrségi feljelentés alapján szerkeszti meg a vádiratot s abban ugyancsak a feljelentés alapján indítványozza a tanuk megidőzését. Ha már most a feljelentésben sok olyan tanu szerepel, akiről a feljelentés csak annyit mond, hogy „a történetek X. Y. tanuval egybehangzóan adta elő”, az ügyész joggal arra következtet, hogy ez a tanu is szóról-szóra ugyanazt fogja mondani, mint a másik, amelyeknek vallomását a feljelentő részletesen tárgyalja. Vádiratában tehát indítványozza az utóbbi tanu megidőzését is.

A tanuk meg is jelennek, de a tárgyaláson kiderül, hogy azok a tanuk, akiknek vallomása a feljelentésben a másik tanuval egybehangzóan volt feltüntetve, csak *körülbelül* mondja azt, amit a másik mondott, a két vallomás *részletei* között azonban lényeges eltérések vannak, de ezt a feljelentésből nem lehetett kivenni. Aki járt már főtárgyaláson, tudja, hogy sokszor milyen csekélynek és jelentéktelennek látszó részletkérdéseken mulik a vád sorsa. Magát az esetet valamennyi tanu látta ugyan s annak főbb mozzanatait talán valóban egybehangzóan is adják elő, de a részletesebb kiérdezés alkalmával kiderül, hogy az egyik tanu egy körülményt határozottan állít, a másik csak bizonytalanul; az egyik közelebb állott, a másik távolabb, az egyik végig ott volt, a másik később jött, vagy hamarabb elment stb., stb. Ilyenkor az ügyész kellemetlen helyzetbe kerül, mert kiderül pl. hogy az a tanu, akinek a megidőzését ő a vád szempontjából indítványozta, vagy akivel valamit bizonyítani kíván, vagy semmi lényegeset nem tud, megidőztetésével tehát a kincstárnak csak felesleges kiadást okozott, vagy pedig a vádirattal éppen ellenkezően beszél. Természetes, hogy az ilyen esetek a csendőrségi feljelentések alaposágába és megbízhatóságába vetett bizalomnak nincsenek hasznára.

Legjobb tehát minden egyes tanu vallomását külön-külön tárgyalni még akkor is, ha azok látszólag egybehangzóak. Ilyenkor a főszólyt a részletekben mutatkozó eltérések keresésére és a feljelentésben való kidomborítására kell fektetni. Az utatásnak az az engedménye, hogy több tanu vallomását együttesen is lehet tárgyalni, csak igen ritka és igen kivételes esetben kerüljön alkalmazásra. Az utatás vonatkozó szövegének ilyen értelmű átfogalmazása igen megokolt volna.

Mindezzel azonban korántsem mondjuk, hogy hosszadalmas legyen a csendőr jelentése. A rövidsége mindig törekedni kell, mert a lényegre szorító rövid fogalmazás a tökéletes. Ezt a képességet azonban sokszor csak hosszú, lelkiismeretes munkával és gyakorlattal lehet megszerezni, ha valakit Isten ezzel a képességgel meg nem áldott. Ilyen képesség azonban ritka isteni adomány lévén, tanulással és fáradsággal kell elsajátítani. Az erre való törekvésben természetesen kerülni kell a felületességet, mert nincs bosszantóbb, mint egy rövidsége törekvő, de a lényegét elhanyagoló jelentés. A hosszadalmasság a kisebb baj. Egyelőre tehát ne riadjon el senki attól, ha jelentése hosszadalmasabb is, de alkalmas anyagot nyújtson arra, hogy belőle az eseményekről, a lényegről tisztá képet szerezzon, aki elolvassa.

126. kérdés. Kötelesek-e a csendőrség tagjai egyházi iskolai adót és párbért fizetni?

Válasz. A 154.411/Eln. VII. c. 1934. számú rendelet, szerint egyes egyházközségeknek az a követelése, hogy a tényleges állományú csendőrök egyházi iskolai adót fizeszenek az illetményeik után, ellentétben áll az illetményeket megillető adómentesség elvével. Ezért a belügyminiszter úr felkérte a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, hogy addig is, amíg a kérdés újabb letárgyalása megtörténik, intézkedjék, hogy az egyházközségek ezt az adót tényleges csendőröktől ne követeljék. Ha ez valahol mégis megtörténik, az iratok becsatolása mellett és a befizetés előtt jelentést kell tenni a belügyminiszter úrhoz (VII. c. osztály). A hozzánk beiktatott hatósági állásfoglalás a párbér fizetését tárgyalja. Eszerint más az egyházi adó és más a párbérfizetési kötelezettség. Utóbbi a hívek a canonica visitatio alapján fizetik. Ez így is van, Régebben a püspökök meglátogatták a plébániákat, megvizsgálták többek között azt is, hogy a lelkész, kántor, egyházi megélhetése hogyan van biztosítva a látogatási okmányba — ez a canonica visitatio — azt is beleérték, hogy minden házaspár milyen pénzbeli és természetbeni hozzájárulással köteles az említett egyházi személyek megélhetését támogatni. Ebből a házaspáronként kirótt bérből alakult az elnevezés: párbér. Az említett püspöklátogatások idején azonban — 1802., 1813., 1814 — magyar csendőrség még nem volt, így a canonica visitatiókban a csendőrség tagjairól nem is lehetett szó, éppen ezért ezeket a látogatási okmányokat a csendőrök párbérfizetési kötelezettségéhez alapul venni nem lehet. Erre mutat a magyar püspöki kar 1910. április 7-én tartott tanácskozásának — tanácskozmánynak neveztek akkor — az a határozata, hogy a csendőrök a párbért nem kötelesek fizetni. Erről a határozatról a püspöki kar a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat is értesítette annak idején. Ez a püspökkari határozat minden plébániára, lelkészre, hívről törvényerővel kötelező, tekintet nélkül arra, hogy melyik miniszterium milyen álláspontot foglal el ebben a kérdésben. Párbért tehát a csendőrség tényleges tagjai nem kötelesek fizetni. Sem lelkészit, sem tanítóit. Lehetetlen ugyanis a fentebb említett püspökkari határozatot úgy értelmezni, hogy lelkészit párbért nem, ellenben tanítóit párbért már köteles a csendőr fizetni. A párbér a lelkész és tanító megillető járandóságokat magában foglaló, egységes fogalomkörrel jelent, azt az említett módon megosztani, különválasztani nem lehet. Az igaz, hogy a párbér nem sorolható a szászint vett egyházi adó körébe, de a párbér biztosítása, behajtása is teljesen az adószabályok szerint történik, gyakorlatilag tehát a párbért is egyházi adónak lehet tekinteni. Ez a második alap ahhoz, hogy a csendőr párbért se köteles fizetni, de ez a fentebbiek szerint vitás nem is lehet. Más kérdés azonban az iskolai adó. A minisztertanács 1933. december 19-én tartott ülésén jóváhagyta a Magyarországi Katolikus Egyházközségek Adóztatási Szabályzatát s ennek 3. §. 5. pont f) bekezdése szerint az iskolai szükségletek fedezéséhez szükséges adókat a tényleges katonák — csendőrök — is tartoznak fizetni. E szabályzat szerint tényleges katonai személyeknek azokat kell tekinteni, akik a tábori püspök joghatósága alá tartoznak, a csendőrség tényleges tagjai pedig odatartoznak. Ismételjük tehát: az nem vitás, hogy párbért nem kell fizetni, a kifejezetten iskolai szükségletekkel kapcsolatos adó ügye pedig az elől tárgyalt rendelet szerint tárgyalás alatt áll.

127. kérdés. Milyen szerkezettel van ellátva a nyomjelző löszér, mi a rendeltetése és a gyalogság mely egységei használják?

Válasz. Kétféle nyomjelző löszert ismerünk. Az egyik gyújtó hatással is bír, a másik kizárólag csak a rőppálya jelzésére szolgál. A foszforos (gyújtó hatású) nyomjelző löszér célja a rőppálya jelzése és könnyen gyúló anyagok meggyújtása. Ezt a löszert főként repülő elleni harcban alkalmazzák. Kétféle kivitelben készül. A repülő számára gyártott típusnál a hatás közvetlenül a csőtorkolat elhagyása után kezdődik

és kb. 3–500 m-ig tart. A géppuskák részére szerkesztett löszernél (repülő ellen) a hatás kb. 100 m-rel a csőtorkolat után kezdődik és kb. 800–1000 m-ig ér. A foszforos nyomjelző löszér külsőre hasonló a rendes éles löszérhez. A szerkezet lényege abban rejlik, hogy a lövedék elülős része foszforral (1 gramm) van megtöltve és a kiömlő foszforfogók a sűrűlódás okozta magas hőfoknál a levegőben elégve, kis lángot és füstöt képeznek. A foszfor egy kis réztartályban van és a lövedék-köpenyben lévő gombostűfejűagságú nyílású ömlék ki.

A repülő részére készített nyomjelző löszernél a foszfor kiömlését semmi sem gátolja és így mindjárt a csőtorkolat elhagyása után kezdődik a füst- és lángképződés.

A géppuskák által használt foszforos löszernél egy kis légesvart helyeznek a lövedékbe, mely lassabban forog, mint a lövedék és így a kiömlő nyílást váltakozva szabaddá teszi, illetve elzárja. Így a foszfor csak lassan ömlik ki és a hatás tovább tart.

A fénynyomjelző löszernél a lövedék rendeltetése nem a gyújtás, hanem a rőppálya láthatóvá tétele. Ennél a foszfor helyén magnéziumkeveréket helyeznek el, mely a töltény el-sütésekor a lövedék fenékrészén meggyullad. A lövedék, mint egy világító fénypont repül és jól látható. Ennek a löszernék a tökéletesítésére többirányú kísérletek folynak a külföldön. Egyes típusok a rőppályát végig vörös fényvel, mások a felszálló ágat zöld, a leszálló ágat pedig piros fényvel jelzik. Jelző hatása általában 1000 m-ig terjed.

Az említett nyomjelző löszerekkel a gyalogságnál rendszerint a géppuskás századokat látják el.

138. kérdés. Mindkét oldalt kötelekben küzdő szakaszparancsnok? akadt támadás? hogyan segíti előre a szakaszparancsnok?

Válasz. Egy támadásban lévő szakasz elakadása váratlanul és hirtelen rendszerint csak akkor következik be, ha az ellenség tüzeszközeinek csapásszerű tűzősszpontosítása éri. Az esetek legtöbbszörénél az előreküzdés lendületének fokozatos csökkenése már előre figyelmezteti a szakaszparancsnokot, hogy cselekednie kell.

A szakaszparancsnok első teendője, hogy tájékozódik a fennakadás okáról, mely sokféle lehet. A golyószóró és puskás rajok löszérhiánya már magában is elég ahhoz, hogy a támadás lendülete, vagyis a mozgás a tüztámogatás csökkenése következtében megakadjon. A szakaszparancsnok gondoskodik a löszérellátásról, de már eleve számol azzal, hogy az hosszabb időt vesz igénybe (löszeres máhásállatok lemaradása, erős tűz a mögöttes terepen).

Nagyobb veszteségek szintén holtpontra juttathatják a támadást, mert egyrészt csökkenti a még harcban lévő erkölesi ellenálló erejét, másrészt pedig a fontos szerepet betöltő csatárok (távesőves puskával felszerelt mesterlövészek, golyószóró kezelők) tömeges hareképtelensége a szakasz erejét lényegesen csökkenti. Ilyen esetben a századparancsnok a szakaszparancsnok jelentése alapján az elakadt szakaszt felváltja, szűkebb területre ntalja, vagy erősítést küld.

A támadás megakadásának egyik oka lehet még, hogy a szakaszon belül a tüztámogatást nyújtó rajok részére a célkiutalás helytelen volt, az ellenség nem volt tüzzel kellőleg lefogva, vagy pedig a mozgásban lévő rajok oly tereprezen át támadtak, mely az ellenséges tüzzel szemben nem nyújtotta a kedvező terepkihasználás előnyeit. A támadás sikeres folytatásához a szakaszparancsnok átcsoportosítja a szakaszt, újból megszervezi a tüztámogatást, tartalékokat tart vissza, kiválasztja az előretörésre legkedvezőbb terepet és újból kezdi a támadást.

Holtpontra jut a támadás akkor is, ha a szakasz az ellenség gyengéje helyett, annak erősebb részébe ütközik. Ilyenkor a terep és az ellenséges tüzthatás értékelése után kipuhatólja az ellenséges felállítás gyenge pontját és ebbe az irányba indítja el a támadást.

Ha a szakasz haresávjában mégsem tud előretörni és szomszédjai már tért nyertek, erejének egy részével lefogja a szemben álló ellenséget, többi részével pedig áttolódik a tért nyert szomszéd haresávjába és onnan támadva igyekezik az ellenség oldalába vagy hátába kerülni.

Általában elakadt támadásnál a szakaszparancsnok mielőbb jelenti századparancsnokának a helyzetet és tervét, kéri beavatkozását és a közelben lévő tüzeszközöktől közvetlenül kéri a támogatást.

Sok esetben előfordul, hogy az elakadt támadást az említett módok egyikével sem sikerül előrendíteni, sőt az ellenség visszacsapásával az eddig elért eredményeket is veszélyezteti. Ennek megakadályozására a szakaszparancsnok rajjaival befészkelődik a terepre, berendezkedik védelemre és az elfoglalt területről egy talpalattnyit sem enged át az ellenségnek.

TANUL SÁGOS NYOMOZÁSOK.

Villabetörés kiderítése.

Írta: VÖRÖS JÓZSEF tiszthelyettes
(Siklós).

1933 július 13-án dr. Jancsó Simon* siklósi lakos gazdálkodó, az örsön azt a feljelentést tette, hogy a Siklós községhez tartozó göntéri szőlőjében levő villájába 1933 február eleje és április hó vége közötti időben ismeretlen tettes betört és onnan nagyobb mennyiségű ágyneműt, asztalneműt, női és férfi ruhákat, edényeket, takarókat és egyéb tárgyakat ellopott. Azon kérdésemre, hogy a feljelentést miért teszi meg ilyen későn, azt felelte, hogy április havában, mikor a lopást észrevette, nem tudta pontosan, hogy mi hiányzik, ezt csak júniusban tudta tisztázni, mikor a feleségével nyaralásra a villába költözött.

A nyomozást azonnal megindítottam. Vida József csendőrrel a helyszínre mentem, ahol a szemlét a legalaposabban megtartottam. Hiába volt azonban minden tapogatózás, gondolkodás, jövés-menés, érdeklődés, kikérdezés, következtetés. Semmi nyom. A legcsekélyebb támpontra sem tudunk szert tenni. A cselekmény elkövetése óta eltelt hosszú idő miatt ezen nem is lehet csodálkozni.

A kiderítés ilyenképpen csupán az ellopott tárgyak révén ígérkezett lehetségesnek, ezért felkértem a sértettet, hogy az ellopott tárgyak leírását a legpontosabban mondja be. Bemondásáról pontos jegyzeteket készítettem, s a mből csak lehetett, mintát kértem.

Lefolytattam a nyomozást a gyanúsított, rovott előéletű egyénnel szemben is, de mivel ez sem vezetett eredményre, bevonultam. Bevonulásom után jelentést tettem a nyomozó alosztálynak és megkerestem a szomszédos örsöket. A nyomozó alosztálynak tett jelentésem mellé az ellopott ruhaneműkből mintákat is csatoltam, gondolva, hogy az ott nyilvántartott tárgyak között azonosak is lehetnek. Néhány nap múlva a mintákat visszakaptam azzal, hogy a beküldött ruhadarabokhoz hasonló ruhanemű a nyilvántartásban nem fordul elő. A visszaküldött mintadarabokat papír közé téve, járőrtáskámba helyeztem azzal a számítással, hogy azokra még szükségem lehet és így jó, ha mindig kéznél vannak. Az esetet a pécsi kir. ügyészségnek bejelentettem azzal, hogy a nyomozást folyamatosan tartom, egyben az ügyet a kiderítetlen esetek nyilvántartásába bejegyeztem.

Szokásom 2—3 hetes időközökben a kiderítetlen eseteket alárendeltjeimmel a részletekre is kiterjedőleg, alaposan megbeszélni, hogy azokat, de különösen a bennük szereplő bűnjeleket emlékezetükben mindenkor frissen megőrizték. Így történt ez ezzel az esettel is.

1933 szeptember 14-én fent írt járőrtársammal a III. számú őrzőjárat leportyázására indultam. Kisharsány köz-

ségbe érve, a községet leportyáztuk, azután a pihenőszoba felé indultunk. Útközben talákoztunk Soós Jolán kisharsányi nővel, akin a dr. Jancsó sérelmére történt lopásból származó ruhával azonos ruhát véltem látni. A nő köszönt, majd elhaladt mellettünk. E pillanatban tekintete, magatartása nagyobb gyanút keltett bennem, mint a rajta látott ruha. Utánanéztem és láttam, hogy Szép István földmíves udvarába tért be. A Szép családot ismertem, a nő nem oda tartozott. Az egyik ház kapujánál megálltam és elővettem a járőrtáskámban magammal hozott ruhamintákat. Nézegetés közben a nőt látott ruhához hasonló mintát találtam közöttük. Csupán némi színárnyalatbeli eltérés mutatkozott, ami a ruha viselésével volt magyarázható. Ezután elsősorban a nő viszonyait igyekeztem megállapítani, hogy következtetni tudjak, vajjon módjában van-e ilyen ruhát venni, mert az azonoság még nem tanuskodott amellet, hogy a ruha lopásból származik, hisz azonos mintájú ruhát többen vásárolhatnak. Sikerült hamarosan megállapítani, hogy Soós Jolán szegény napszámosnő, ki vadházasságban él Petes Ádám kisharsányi napszámosmal, akit, mint gyanús egyént, már régebb idő óta figyeltem.

Elmentem Szép István lakására, ahol a gyanúruhás nő tartózkodott. Beszélgetés közben az időt elérkezettnek láttam, hogy a nőt megkérdezzem a ruha holszerzésére vonatkozólag. Nevetve mondta, hogy a ruha már 3 éves. A mellette tartózkodó barátnőjéhez bizonyítását kérő módon odaszólt, ugye Marcsi? A tanú Soós Jolán állítását megerősítette. Láttam, hogy így célt nem érek, ezért a község házára hívtam, ahol a rajta levő ruha holszerzésének igazolására szólítottam fel. A kérdések elől először igyekezett kitérni, majd előadta, hogy a kérdéses ruhát a vele vadházasságban élő Petes Ádám vette neki. Petes Ádámot szintén a község házára hívtam, eléje tartam Soós Jolán előadását és felszólítottam, hogy most már ő is igazolja, hogy a ruhát hol vette. Előadta, hogy Pécssett, a zsbivásáron vette egyelőtte ismeretlen kereskedőtől 8 pengőért. Védekezésével szemben felhoztam, hogy a ruhát ismerem és egyenesen elétártam, hogy azt dr. Jancsó villájából lopta. Erre hirtelen felpattant, a meggyanúsítást kikérte magának és feljelentéssel fenyegetett. Hivatkozott a község előljáróságára, katonavoltára, becsületes egyéniségére és sok mindenre. A lopásról hallani sem akart, de tagadásával és védekezésével szemben is meg voltam róla győződve, hogy jó nyomon vagyok!

A két bizalmi egyénnel és a két gyanúsítottal azok lakására mentem, ott a házkutatást megtartottam, melynek során a sértettől ellopott tárgyakat különböző helyeken elrejtve, sikerült megtalálnom. A házkutatás alkalmával talált tárgyak holszerzését a gyanúsítottal igazoltatni már nem kellett, mert Petes látta, hogy most már minden védekezése hiábavaló és a lopást beismerte azzal, hogy Soós Jolán is tudta, hogy a tárgyak lopásból származnak. Az ellopott tárgyakat, melyeket a sértett sajátjának ismert fel, őrizetbe vettem, a gyanúsítottakat pedig a pécsi kir. ügyészségnek feljelentettem. Büntetésüket azóta már le is töltötték.

*

Vagyon elleni bűncselekményeknél nagyon sokszor a bűnjelek révén érjük el a sikert. A használat, vagy értékesítés közben felismert bűnjel legtöbbször elvezet a tet-

Az élet olyan, mint a mese; értékessé nem az teszi, milyen hosszú, hanem az, hogy milyen jó.

SENECA.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

tes személyéhez. Erre a leírt eset jó példa. A legjobb leírásnál is többet ér a fénykép, rajz, de elsősorban a bűnjelből vett minta, ezért utóbbira mindenkor törekedni kell, ha beszerzése lehetséges.

A Nyomozati Értesítő VIII. fejezetét (Talált tárgyak) kísérjük állandóan figyelemmel. Az itt felsorolt tárgyak között gyakran bukkanhatunk olyanokra, melyeket keresünk.

Gyermekgyilkosság nyomozása.

Írta: RÉTVÁRI JÁNOS tiszthelyettes (Kaposmérő).

1934 augusztus 6-án reggel a hetesi örshez tartozó jutai temetőben 1—2 hónaposnak látszó leánycsecsemő hulláját találták a járókelők. A hulla már erősen oszlásnak indult és amikor augusztus 7-én 16 órakor a kaposvári kir. törvényszék boncolóbizottsága kiszállt a helyszínére, már csak a hulla csontjait találták, annyira elrejték a férgek.

A bizottság a hulla csontjait lemérte, de ebből csak annyit tudott megállapítani, hogy a csecsemő 1—2 hónapos lehet.

A nyomozást Somodi Pál tiszthelyettes és Mohai Antal őrmesterből állott járőr augusztus 6-án Juta községben és Kaposvár városban elvégezte, de eredményt nem sikerült elérnie.

A kaposvári kórházban megkísérelte megállapítani, kinek született abban az időben leánygyermek, de a kórház a titoktartásra való hivatkozással a felvilágosítást megtagadta.

A városban a járőr még néhány nő után nyomozott, akik szóbajöhettek, de eredményt ezúton sem ért el.

A kiderítetlen gyilkossági eset fogalmazványát az örs felterjesztette a szárnyparancsnoksághoz és a szárnyparancsnok úr Kaposmérőre azzal a paranccsal adta vissza, hogy az ügyet vegyem a kezembe és mint szakaszparancsnok, végezzem el a pótnyomozást. Augusztus hó 27-én reggel elindultam a hetesi örsre és azzal a járőrrel, mely az eredeti nyomozást teljesítette, újból megkezdjük a pótnyomozást.

A helyszínen tájékozódva, arra gyanakodtam, hogy mivel a jutai temető Kaposvárhoz 3 kilométer távolságra van, a tettest Kaposvár városban kell keresni, mégpedig legnagyobb valószínűség szerint a leányanyák között. Nem tartottam valószínűnek, hogy a tettes szomszédos községbeli legyen, mert ott egy csecsemő eltűnése feltűnne.

Abból, hogy a hulla a róm. katolikus temetőben volt, arra következtettem, hogy a tettes róm. kath. vallású lehet.

Kaposvárra érve, bementünk a rendőrségre, közöltem jövetelünk célját és engedélyt kértem a város területén való nyomozásra.

Bementem az anyakönyvi hivatalba, ott rendelkezésemre bocsájtották az anyakönyvet, abból kijegyeztem magamnak azokat a nőket, akik folyó évi június és július havában leánygyermek szültek, természetesen csak azokat, akik ebből a szempontból szóba jöhettek. Ezek száma is 40 volt.

Mivel mind a negyvennek utánajárni hosszadalmas lett volna, minden adatot külön-külön leírtam egy kis papírra és megkértem a rendőrfelügyelő urat, hogy azokat a 12 órakor szolgálatba induló rendőröknek átadhassam, akik azután felügyeleti körletükben állapítsák

meg, hogy él-e a gyermek. Kértem, hogy a rendőrök megállapításait a papír hátuljára vezessék rá. Ez végre is lett hajtva, de eredményt nem hozott, mert a csecsemők mind életben voltak.

Ekkor elmentem a csecsemővédő egyesületbe és ott hasonlóan jártam el. A kapott adatokat személyesen nyomoztuk. Megkönnyítette a nyomozást, hogy a védőnők havonta kétszer vizsgálják a csecsemőket és az eredményt ellenőrző lapjukba beírják. Ezért az augusztus hó 6-án megvizsgált csecsemőket nem nyomoztuk. Itt senki nem volt eredmény.

Volt 15—20 olyan anya, akik időközben eltávoztak Kaposvárról. Ezeket megkeresések útján szándékoztam ellenőrizni. Ezután lejártuk az összes szülésznőket, de ez sem járt sikerrel. Az összes szóbajöhető pincéznők, cselédleányok és vadházások nyomozása szintén eredménytelen volt.

Hogy a kórházban megkaphassam az adatokat, a kir. ügyészségtől felhívást kértem és azzal utóljára elmentem a kórházba, bár az anyakönyvi hivatalban azt mondták, hogy a kórházba felesleges elmenni, mert az ott születetteket ugyanis bejelentik s így azok az anyakönyvben tárgyalva vannak. A kórházban készséggel álltak rendelkezésemre.

Ott is kijegyeztem magamnak 20 olyan nőt, akik ott szültek, vagy gyermekeiket oda vitték ápolásra. A kaposváriakat ezek közül is lenyomoztuk, de eredménytelenül. Fentmaradt 8—10 olyan nő, akik vidékiek voltak. Ezek közül Ostoros Aranka nevű balatonboglári leányanya neve a kórházi könyvben megragadta figyelmemet. A kórházi adatok szerint július hó 22-én leánygyermek szült és július 31-én bocsájtották ki a kórházból Balatonboglárra. Nem tűnt ki a könyvből, hogy az állami anyakönyvvezetőnek bejelentették-e a születést. Minden valószínűség szerint nem, mert Ostoros Aranka nevét az anyakönyvben nem találtam.

Azon nők nyomozása végett, akik Kaposvárról különböző helyre távoztak, 28 örsöt és 3 rendőrkapitányságot írásban kerestünk meg, többek között Balatonboglárt is Ostoros Aranka ügyében, hogy él-e a leánygyermek.

A balatonboglári örs szeptember 6-án értesítette a hetesi örsöt, hogy Ostoros Aranka balatonboglári lakos július 13—15-e között a kaposvári kórházban leánygyermek szült. Augusztus hó 1-én kijött a kórházból, gyermeke augusztus 12-én Balatonbogláron állítólag meghalt és ott is temették el, de megállapította a halotti anyakönyvben Balatonbogláron, hogy a haláleset bejelentve nem volt.

Most már könnyű volt a dolog. Járőr ment Balatonboglárra, a nőt alapos kikérdezés alá vette, ki eleinte tagadott, de a helyszínre kísérve beismerte, hogy július hó 22-én a kaposvári kórházban leánygyermek szült, de a születés az anyakönyvvezetőnek nem lett bejelentve. Július hó 31-én a kórházból gyermekével együtt egészségesen elbocsájtották. Másnap gyermekével Juta községen át Balatonboglárra szándékozott menni.

Kaposvár és Juta között betegnek érezte magát és néhányszor leült az országot árkába. 12—13 óra között a jutai temetőhöz ért és ott vette észre, hogy gyermeke meghalt. Bevitte a temetőbe és otthagya. Szüleinek azt mondogta, amikor hazament Balatonboglárra, hogy gyermeke a kaposvári kórházban halt meg.

Az örs Ostoros Arankát a kaposvári kir. ügyészségnek adta át. Senki sem hisz védekezésének, mert a kórházból gyermekével együtt egészségesen jött ki és a 3 kilométeres úton három tanu is látta gyermekével, amint szop-

tatta és játszott vele. A gyermek tehát egészséges volt, nem halhatott meg 5—10 perc alatt, csak úgy, ha megfojtotta. A gyanúsított most várja méltó büntetését.

*

A nyomozás egyik főkelléke a rendszeresség. Ilyen tekintetben az ismertett nyomozás követendő példa. Másik nélkülözhetetlen tényezője: a szívósság, a fáradtság nem ismerése. Nem szabad csüggedni, ha egyik út a másik után bedugul, új utakat kell keresni. A sok közül egyik az igazi, csak meg kell találni.

Lopás kiderítése lábnyomok alapján.

Írta: KELEMEN ANTAL tiszthelyettes
(Békés).

Vas Rozália, békési lakos, nyugalmazott tisztviselőné, 1933 május hó 16-án, reggel a békési örsön feljelentést tett, hogy az éj folyamán kulccsal bezárt éléskamrájából, az ablak levétele után, ismeretlen tettes vagy tettesek körülbelül 100 pengő értékben nagyobb mennyiségű füstölt sertéshúst, kolbászt, szalonnát, zsírt, egyéb élelmiszereket és háztartási cikkeket loptak el. Elmondotta még, hogy a lopás éjjelen, 22—23 óra közötti időben zörej hallott ugyan az éléskamra felől, de mint egyedülálló, védtelen nő, nem mert kimenni. Később két községi rendőr beszólt hozzá és megkérdezte, nem történt-e valami a házban. Ekkor kiment és meglepetve látta, hogy éléskamrája tartalmának nagy részét ismeretlen tettes ellopta. A rendőrökkel szénézett az udvarban s az ellopott tárgyak egy részét kosárba rakva, az utcára nyíló kapu mellett, másik részét egy zsákban a sertésöl mellett megtalálta.

Szücs Benő, békési lakos, nyugalmazott bírósági végrehajtó, Vas Rozália szomszédja szintén feljelentést tett, hogy 1933 május 16-ra menő éjjelen, a két méter magas kerítéssel bekerített udvarában levő zártlan tyúkóljából 4 darab tyúkot, a folyósóról egy darab zsákot és egy darab szalmazsákot 20 pengő értékben ismeretlen tettes ellopott.

A két lopás nyomozására Szijártó Gyula törzsrimestert és Horváth Pál próbacsendőrt vezényeltem ki. A járőr két bizalmi egyénnel a helyszínre sietett. Az első sértett éléskamrájában minden fel volt forgatva, széthányva, a padlón pedig szétszórta, fagyos zsírdarabok hevertek. A kapu és a sertésöl mellett több gumisarkos női cipőtől eredő lábnyomot fedezett fel a járőr. A bal-lábas cipősarok-nyomok jellegzetességet is mutattak. A gumisarok belső oldalából kisebb darab le lehetett szakadva, a hiányt a benyomatokból jól ki lehetett venni. A nyomok átvezettek a két sértett telkét elválasztó 2 méter magas deszkakerítésen Szücs Benő sértett udvarára. A gumisarkos női cipők nyomára a járőr a tyúkólban és annak környékén is rábukkant. A balsarkon levő hiányosság pontosan megegyezett az előbbi helyszínen talált nyommal, ami arra engedett következtetni, hogy mindkét helyen ugyanaz a tettes működött. Különösnek tűnt fel, hogy a tettes, akit az első sértettnél a községi rendőrök munkájában megzavartak, olyan merész legyen, hogy működését a közvetlen szomszédnál folytassa.

A járőr mindkét sértettet a legaprólékosabban kikérdezte arra vonatkozólag, hogy mikor mit észleltek, az előző napokban kik fordultak meg lakásukban, kit gyanúsítanak a lopás elkövetésével, stb., de egyáltalán nem tudtak támpontul szolgáló adatokat nyújtani.

A járőr kikérdezte a két községi rendőrt is. Elmondták, hogy a lopás elkövetése éjjelen, 22—23 óra közötti időben a sértettek lakása felé portyáztak, amikor arra lettek figyelmesek, hogy Vas Rozália kapuja nyitva van és azon valaki kinézett. Erre meggyorsították lépteiket, de mire odaértek, a kapu becsukódott. Beszóltak s megkérdezték, hogy ki jár ott. Erre belülről egy női hang azt mondta, hogy: „Kérem, rendőr urak, ne szóljanak senkinek, de még a házbelieknek sem, mert a szeretőmet akarom beengedni”. Miután a rendőrök azt gondolták, hogy a háziacseléd tényleg udvarlóját akarja be- vagy kiengedni, odébálltak és figyelték a fejleményeket. Miután azonban a lakásba senki be nem ment és onnan ki sem jött, beszóltak a tulajdonosnőnek, aki beengedte őket. Ekkor tapasztalták, hogy bizony ott lopás történt és hogy ők a tettessel beszéltek, aki félrevezette őket. A községi rendőrök egyebet nem tudtak. Sejtelmük sem volt arról, hogy a kapunál kivel beszéltek.

A járőrnek a nyomozás bevezetéséhez három támpontja volt: a tettes: nő, aki a leírt jellegzetességgel bíró gumisarkos cipőt viselte, továbbá a sötét kamrában való működése közben ruháját bizonyosan bezsírozta. Ezeknek az adatoknak a birtokában a járőr a nyomozást elsősorban a szokásos bűntettek és gyanús elemek körében kezdte meg. Így jutott a járőr többek között Gereben Simonné békési lakos, gyanús nőhöz is.

Gerebenné kikérdezése folyamán férjével, 16 éves leányával és egy másik, szintén gyanús egyénnel próbált alibit igazolni. Ezt az igazolást azonban a járőr nem fogadta el már azért sem, mert Gerebenné jobbkeze fején friss sérüléseket látott, amelyek keletkezésére elfogadható bizonyítékokat nem tudott nyújtani. A járőr természetesen az udvaron is azonnal körülnézett, ahol a sértett udvarán talált cipőnyomokhoz hasonló cipőnyomokat fedezett fel. Most már felszólította Gerebennét, hogy a keresett bűnjeleket adja elő, de az a gyanúsítás ellen a legerélyesebben tiltakozott. A járőr erre átkutatta a lakását s a konyhaasztal fiókjában megtalálta gyanúsított nő egyik kötényét, igen zsíros és füstös állapotban. A jellegzetes gumisarkos cipő a szekrény alól került elő, a zsák és szalmazsák pedig az egyik ágyba volt elrejtve. A ház padlásán a járőr egy bádoggal mosófazékban 2 darab, míg egy bádogvederben szintén 2 darab tyúkot talált. A bűnjeleket a sértett sajátjának ismerte fel.

Ezekután a gyanúsított bűnösségét beismerte. Elmondotta, hogy 1934 május 15-én 21 óra tájban magához vett egy zsákot és egy nagyobb kézikosarat azzal a céllal, hogy az éjjel bárhol is lopni fog valamit. Elsősorban Vas Rozáliára gondolt, ezért ennek 2 méter magas kapuján átmászott, az éléskamra ablakát kissé megnyomta, mire az kinyílott, az ablakot a sarkából kiemelte és bemászott. A kamrában a sértett által felsorolt tárgyakat a zsákba és kosárba rakta, majd az ablakon kimászott az udvarba. A kaput belülről kinyitotta és azon át távozni akart, de akkor látta, hogy két községi rendőr közeleg, mire a kaput becsukta. A rendőrök felszólítására azért mondta, hogy a szeretőjét várja, hogy azok ne sejtsek, mi járatban van. A kosarat a lopott tárgyakkal együtt a kapunál, míg a zsákot a többi bűnjelekkel a sertésöl mellett hagyta azzal a szándékkal, hogy később visszajön értük, majd a sértett telkét határoló kerítésen és Szücsék kapuján át, anélkül, hogy valaki észrevette volna, eltávozott. Később, amikor minden lecsendesedett, a községi rendőrök elmentek, ugyanazon az úton visszatért a lopott tárgyakért, de már akkor azokat nem találta ott. Így ismét átmászott a sértettek közös

kerítésén és Szücsék folyosójáról 1 darab zsákot és 1 darab szalmazsákot, a tyúkólból 4 darab tyúkot magához vett és a kaput belülről kinyitva, eltávozott. Lakására érve a lopott tárgyakat eirejtette. A lopás alkalmával viselt festőkötényt is azért rejtette el az asztal fiókjába, mert az, miután a sötétben zsirral és füstölt hústermékkel dolgozott, igen zsíros és piszkos lett. A kezefején levő sérülésekre nézve előadta, hogy azokat a sötétben a lopás és menekülése közben szenvedte.

A járőr a bűnjeleket Békés község előjáróságának átadta, a gyanúsított nőt pedig az örs kétrendbeli lopás büntette miatt a gyulai kir. ügyészségnek feljelentette.

*

Ez az eset részben a sikeres nyomozás révén, részben az elkövetési mód tekintetében nyújt tanulságot.

A nyomozás a lábnyomok fontosságára mutat rá. A lábnyomok, különösen szabadtéri helyszíneken nagy segítséget nyújthatnak a nyomozásnak főleg akkor, ha azokon sajátossági pontok is felfedezhetők. Ezért lábnyomok felkutatására és azok alapos vizsgálatára mindig súlyt kell helyezni.

A lopás elkövetési módjából (2 méteres akadályok leküzdése) a tettes nemét eláruló lábnyomok nélkül, senki sem gondolt volna egy egyedülálló nő tettességére. Érdekes az a trükk is, mellyel a tettes a községi rendőroket félrevezette. Ilyesminek sohasem szabad beugrani. Ha valami felkelti gyanunkat, addig ne nyugodjunk, míg a dolgot alaposan és kétséget kizáró módon nem tisztáztuk.

Az a körülmény, hogy a tettes a lopott holmikért később visszatért, arra int, hogy hasonló esetben leállással könnyen rátehetjük kezünket a visszatérő tettesre.

Marseille után.

I. Sándor, Jugoszlávia királya október 9-én partra szállott Franciaország legnagyobb kikötőjében, Marseilében, hogy a francia—jugoszláv barátságának az utóbbi időben kissé kuszálódni kezdő szálait visszagomolyítani próbálja. Alig hagyta el a kikötőt, a közönség köréből egy ember — mint kiderült: a horvát—macedon politikai menekültek forradalmi szervezetének tagja — a gépkocsi lépcsőjére ugrott s a királyra és kíséretére géppisztolyból több lövést tett. A király s később a kíséretében volt Barthou francia külügyminiszter meghalt, a kíséret és a közönség több tagja pedig megsebesült.

A hírt mi, magyarok is részvételt és megdöbbenéssel fogadtuk. Sem Franciaország, sem Jugoszlávia nem tartozik a magyar nemzet barátai közé, Barthou magyargyűlöletéről pedig nemrégén szerezhettünk vérig sértő tanubizonyosságot. Mégsem volt Magyarországon senki, aki a merényletet a legélesebben el ne ítélte volna, mert csonkaságunk dacára, ezernyi bajunk és keserűségünk közepette is civilizált ország maradtunk, amelynek felfogása szerint

a gyilkosság mindig gyilkosság marad, akárki ellen és akarmilyen indokból követik is el. Politikai jegyvertarunkból itthon is, külföldön is hiányzik a pisztoly és a bomba, nemcsak azért, mert ezek semmit meg nem oldanak, de azért is, mert a magyar ember természetével és felfogásával semmiféle ilyen merényletet nem lehet összeegyeztetni. Történelmünk során, mint minden országban, nálunk is történtek ugyan politikai gyilkosságok, de soha, ezer esztendő alatt egyetlenegyszer sem fordult elő, hogy magyar ember politikai indokból egy idegen állam feje vagy képviselője ellen merényletet követett volna el. Pedig bőségesen voltak korszakok és események, amelyekkel a nemzeti elkeseredésnek ilyen egyéni megnyilvánulását ha nem is menteni, de legalább indokolni lehetett volna.

Ennek dacára a merénylet után francia, cseh és jugoszláv lapok éles és sorozatos támadást intéztek ellenünk. Azzal vádolták Magyarországot, hogy a merényletben része volt s hogy a merénylőket mi bujtottuk fel. Arra alapították ezt a támadásukat, hogy Magyarországon, a zala-megyei Jankapusztán horvát politikai menekülteknek adtunk helyet s hogy a merénylet előzményének szálai ide vezetnek.

Bajtársaink a napilapokból bőségesen tájékozódhattak e nemtelen támadások minden részletéről, mégis szükségesnek látjuk, hogy bajtársainkat felvilágosítsuk a következők felől:

Azok a francia, cseh és jugoszláv lapok, amelyek a Magyarország elleni vádakat közölték, nem azért tették ezt, mintha Magyarország bűnösségéről meg volnának győződve, vagy mintha arra éppen bizonyítékaik volnának. Koholtak ugyan ilyen bizonyítéknak látszó állításokat, ezeket azonban a nyomozás adatai kivétel nélkül és úgyszólván órák alatt megcáfolták. De ha egyről bebizonyult, hogy nem igaz, kettőt koholtak helyette másnapra. Miért? Azért, mert Franciaországnak és a minden eresztékében recsegő kisantantnak érdeke volt, hogy:

1. elterelje a világ és Jugoszlávia közvéleményének figyelmét a merénylet igazi okáról: a horvátok és macedonok végső elkeseredéséről. Úgy számítottak, hogy amíg Magyarországra kiabálnak, senki sem veszi majd észre a horvátokat és a macedonokat;

2. el kellett terelni a világ figyelmét a francia rendőrség könnyelműségéről is, hogy a király elleni merényletet nemesak, hogy meg nem gátolta, de mulasztásaival egyenesen megkönnyítette;

3. a revízió gondolata és a Magyarországot ért igazságtalanságok jóvátételének követelése mindig több országban és egyre szélesebb rétegekben terjed. Ellenségeink tisztában vannak vele, hogy a revíziót már semmiféle mesterkedéssel fel nem tartóztathatják. Úgy gondolták tehát, hogy a gyilkosság vádjával legalább ellenszenvessé tesznek minket a világ szemében. Ez, ha nem akadályozhatja is meg, de esetleg késleltetheti megszállt területeink felszabadulását;

4. Tudjuk, hogy trónörökösünket 1914-ben szerbek gyilkolták meg. Emléktáblát is emeltek a gyilkosnak. Most egyszerűnek látták e rájuk nehezedő szörnyű vád ellensúlyozását: reánk kell fogni, hogy mi sem vagyunk különbek, hiszen mi is meggyilkoltattuk az ő királyukat.

Aki nem járatos a külpolitika boszorkánykonyhájában, annak fogalma se lehet a hazugságnak, csalásnak, ámtásnak, ferdítésnek és szemfényvesztésnek azokról az eszközökről, amivel ellenségeink a legelembb, legkézenfekvőbb jog és igazság ellen is hadakoznak. Hogy a hadjáratban a főszerepet a pénz játssza, az csak természetes,

Ennek volt legújabb terméke ez a gyűlölet-hullámverés is, amely Marseille felől a trianoni Magyarország falait csapkodta.

Erre a hullámverésre, a felháborító vádak özönére egyetlen méltó feleletünk lehetett: a hallgatás. Még csak annyira sem becsültük azokat, hogy érdemesnek tartottuk volna ellenük védekezni. A rosszindulat, a gonoszság ellen nincs helye sem érvelésnek, sem bizonyításnak. „Den bösen Menschen muss man verachten”, tanította a halhatatlan filozófus-költő. Csak egy válasz van hát reá: a megvetés.

Hála az igazságunkba vetett hitünknek, hála magában az igazságban rejlő elpusztíthatatlan erőnek, hála a legtöbb nemzet egyre erősödő belátásának, ez a mefisztói terv sem sikerült. Csak penetráns illata terjeng még a levegőben. S ha megérdemelt, nyilvános elégtételt nem kapunk is érte, megelégszünk egyelőre annyival, hogy az egész világon minden becsületesen gondolkodó ember ujjal mutat azokra az urakra, akik szégyelhetik magukat miatta.

A CSENDŐRSÉGI LAPOK MUTATÓJA megrendelőivel közöljük, hogy a mutató nem fog megjelenni, mert a felhívásban legkevésbé megállapított 2000 igénylő nem jelentkezett.

Magyar Rendőr. A m. kir. rendőrség szaklap-irodalma változatos multra tekinthet vissza. A háború előtt, amikor a csak Budapesten államosított rendőrség egymagában nem tudott saját szaklapot fenntartani, az önkormányzati rendőrségekből pedig hiányzott az egységes testület szelleme, magánvállalkozásokban megjelenő rendőri és közbiztonsági szaklapok igyekeztek a hiányzó rendőri szaksajtó szerepét átvenni. A jó rendőri szaklap igazi feladatának s a rendőrség igényeinek azonban e szaklapok legnagyobb része nem igen tudott megfelelni, mert főszempontja a példányszám lévén, nem annyira a rendőrség, mint inkább a nagyközönség számára íródott. Mivel pedig a közönséget a rendőri szakirodalomnak nem a komoly, szakszerű és tudományos oldala, hanem a könnyebb fajsúlyú, riportszerű termékei érdeklik, az úgynevezett rendőri szaklapok túlnyomó része is inkább riportlapnak volt tekinthető, amelynek a rendőrség szempontjából legfeljebb annyi haszna volt, hogy az intézményt a közönség körében népszerűsítette, de volt olyan lap is, amelynél ezt a hasznot másirányú tapasztalatok ellensúlyozták.

A háború után *A Rend* címmel közbiztonsági napilap indult, amely később hetenként kétszer jelent meg. Néhány évi fennállás után azonban megállapítást nyert, hogy a kérdést *A Rend*-del minden kiválósága dacára sem lehet véglegesen megoldani. Eltekintve attól, hogy napilap-alakja, szedése, rovatbeosztása s bekötöttesre, tehát hosszabb megőrzésre alkalmatlan rotációpapírja miatt a kimondott szaklap több fontos kellékét nélkülöznie kellett, célkitűzése: a rendőrség és a csendőrség szakirodalmának egyesítése sem bizonyult megvalósíthatónak. *A Rend* helyett akkor a csendőrség és a rendőrség külön-külön szaklaphoz jutott: ekkor jelent meg újra a forradalmak óta szünetelt Csendőrségi Lapok s ekkor indult meg a rendőrség legelső saját szaklapja: a *Rendőr*.

A Rendőr már sokkal közelebb járt a maga igazi céljához és rendeltetéséhez, teljes kifejlődése elé azonban egyre nagyobb akadályokat gördített az államháztartás folyton súlyosbodó helyzete, amely végül is oda vezetett, hogy néhány évi fennállás után a *Rendőr*-t is meg kellett szüntetni.

A Rendőr megszűnése után a rendőrségnek csak egy szaklapja maradt: a detektív nyugdíjpótló egyesülete kiadásában és *Vécsey Leónak*, a Magyarság rendőri riportérének szerkesztésében 1926 óta megjelenő *Magyar Detektív*, de ez is elsősorban szintén a nagyközönség és nem a rendőrség igényei szerint készült.

Mi, akik a jó szaklap hasznát, jelentőségét, sőt egyenes nélkülözhetetlenségét tapasztalatból ismerjük, természetesnek tartjuk a rendőrség vezetőkörének állandó törekvését, hogy testületük számára újra szaklapot szerezzenek. Ez a törekvésük most, a *Magyar Rendőr* első számának megjelenésével valóra vált. Ez a címe ugyanis a rendőrség új szaklapjának, amelynek első száma október 15-én jelent meg. Ha figyelembe vesszük, hogy a rendőrség szaklapjának a testü-

let elkülönült tagozódásánál (fogalmazói, felügyelői kar, detektívek, őrszemélyzet) fogva sokkal többféle igényt kell kielégíteni, mint például nekünk, akik csak a csendőrök számára írunk, már az első számból megállapíthatjuk, hogy a *Magyar Rendőr* e nehezebb feladatát is kiválóan fogja megoldani. Erre egyébként a rendőrség szakírói gárdájának legkiválóbbjaiból összeállított szerkesztőbizottság önmagában is biztosítékot nyújt. A bizottság elnöke: *Dr. Szemerjay-Kovács Dénes* miniszteri tanácsos, a belügyminisztérium rendőri szervezeti osztályának főnöke, tagjai pedig: *vitész Benedek Géza* felügyelő, *Hajós László* főfelügyelő, *dr. Krisztinkovich Antal*, *Nagy Valér*, és *dr. Ribiczey Gyula* rendőrtanácsosok és *dr. Szathmáry Róbert* detektívfelügyelő.

Élvezettel forgattuk a *Magyar Rendőr* első számát, mert nemcsak külső kiállításában, de tartalmában is nivósat, kifogástalant nyújt. A szerkesztőbizottság beköszöntője után a rendőrség magasállású vezetői nyilatkoznak arról, hogy milyen legyen a rendőrség szaklapja, majd *Nagy Valér*, *dr. Krisztinkovich Antal*, *dr. Laky Lajos*, *dr. T. Pap Zsigmond*, *dr. Szathmáry Róbert* és *vitész Benedek Géza* szakcikkei és *Dallos Sándor* rendőri vonatkozású tárcája következik. „Az Őrszem” főcím alatt a lap külön oldalakat szentel az őrszemélyzet számára. A kérdések-feleletek rovata felvilágosításokat nyújt a kérdezősködköknök, majd a rendőrség eseményeinek, híreinek stb. anyaga egészíti ki a bő és változatos tartalmat. A rendőrsisakot ábrázoló címlap *Manno Miltiades* művészi plasztikája.

A Csendőrségi Lapok egyik főfeladatának tekintettük mindig az azonos hivatású csendőrség és rendőrség baráti viszonyának és egyetértésének ápolását, fejlesztését. Ezt a célkitűzésünket új lapársunkkal, a *Magyar Rendőrrel* szívesen is mindig szolgálni fogjuk s örülni fogunk, ha az kölcsönössé válik. E baráti érzés meleg kézszorításával köszöntjük a tudást jelentő, szép, nemeset hirdető betűkatonának élén megjelent rendőrsisakot, zászlóvivőnek pedig őszintén kívánjuk, hogy szép munkájuknak, az erkölcsi és szellemi magvetésnek a legszebb siker: a kiváló magyar rendőrség szívet és elismerése legyen a jutalma.

A *Magyar Rendőr* minden hó 1-én és 15-én jelenik meg, a Csendőrségi Lapok nagyságában és terjedelmében. Előfizetési ára egy évre 20 pengő. Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, VI., Andrásy-út 23., III. emelet.

Kegyeletli staféta. A kispesti testnevelési és népgondozó kirendeltség október 14-én rendezte meg a kegyeleti stafétát. A versenyen a kispesti gyalogtanalosztály csapata is részt vett és a 10 induló csapat közül az ötödik helyezést érte el. Az induló csapat tagjai: *Kaposi Pál*, *Balog István*, *Tóth Sándor*, *Csanádi József*, *Németh Géza*, *Szikszó Károly*, *Kiss Sándor*, *Timár Lajos*, *Kövér Sándor* és *Kotró József* őrmesterek voltak.

Honvéd Altiszti Folyóirat. Akinek csak némi áttekintése van a legkülönbözőbb tudnivalóknak ama tömkelege s ezenkívül az egyéni tulajdonságoknak szinte fel sem sorolható követelményei fölött, amelyeket a modern hadviselés ugrásszerű fejlődése a honvéd altiszttel szemben támaszt, joggal kérdezheti: vajjon a kiképzésnek és a továbbképzésnek eddigi eszközei: az iskola, a gyakorlat és a szabályzatok elegendők-e ma már ahhoz, hogy a honvéd altiszt a vele szemben támasztott és egyre sokasodó igényekkel lépést tarthasson. A felelet egyszerű: nem elegendők. Az iskola elméleti alapot ad, a gyakorlat az elméletet átülteti a valóságba, a szabályzatok az eljárás száraz szabályait adják, de azt, amit mindezekhez az embernek magának kell hozzáadnia: az önképzést csakis állandó szellemi öntevékenység, kölcsönös szellemi egymásrahatás biztosíthatja. Ennek pedig egyedüli és kizárólagos tárháza és közvetítője: a szaklap.

A honvéd altiszti karnak harmincéves, kiváló szaklapja van: a *De Sgardelli Caesar* alezredes szerkesztésében megjelenő: *Az Őrszem*. E lapnak még a régi békeévekbe is mélyen visszanyúló, elévülhetetlen érdemei vannak a honvéd altiszti kar szellemi és erkölcsi, de főképpen társadalmi irányítása terén, de terjedelme és beosztása nem teszi lehetővé katonai, harcászati stb. szakcikkeknek olyan bőséges és terjedelmes közlését, amennyi a mai kiképzési követelmények mellett szükségesnek mutatkoznék. Ez volt az oka annak, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter úr *Az Őrszem* mellett *Honvéd Altiszti Folyóirat* címmel új katonai, altiszti lapot indított, amely az altiszti kar körében ugyanezt a hivatást fogja betölteni, amelyet a Magyar Katonai Szemle a tisztikarnál szolgál, azzal a

különbséggel, hogy tartalma nem különül el szolgálati ágak szerint. A lap havonta egyszer — 15-én — jelenik meg a Magyar Katonai Szemle nagyságában, 48 oldalnyi terjedelemben. Felelős szerkesztője *vitéz Berkó István* ny. ezredes, az ismert katonai szakíró, aki a Magyar Katonai Szemlét is szerkeszti.

Az október havi 1. szám sorait *vitéz Kárpáthy Kamilló* gyalogsági tábornok, a m. kir. honvédség főparancsnoka írta. A lap további tartalmában pl. a következő közleményeket találjuk: Hősök dícsősége, A tudás hatalom (Deák János ny. alhdgy.), A talákozoharc kezdetén, Az altiszt szerepe a legénység nevelésénél (Sebő Lajos ny. thts.), Adagolási zavarok megelőzése a géppuskánál, A tusanyak átmarkolása, A testnevelés hatása a fajra (Lengyel Mihály krp. őrm.). E közlemények után bőséges sportrovat, különféle kisebb közlemények és könyvismertetés következnek.

Mondanunk sem kell, hogy a magunk részéről az egészen jelentős eseményeknek kijáró örömmel látjuk a honvédtalistszi szakirodalom eme újabb képviselőjének, a *Honvéd Altistszi Folyóiratnak* a megjelenését, hiszen honvéd altisztjeink minél magasabb színvonalra emelkedése nemcsak a honvédség belügye, de életbevágó fontosságú országos érdek is. Az a szíves bajtársiasság, amely a honvédség és a esendőrség altisztjeit a Szolgálati Szabályzat követelésén messze tülemkedően összeközi, valamint a honvédség és a esendőrség között fennálló szolgálati kapcsolatok személyes érzelmeink nélkül is arra köteleznének, hogy új laptársunknak mind a magunk, mind olvasóink: a esendőrtalistszi kar nevében bajtársi kezet nyújtunk s azt a keveset, amivel célkitűzéseit esetleg támogathatjuk, a legőszintébb készséggel felajánljuk.

Altisztbajtársaink figyelmét külön is felhívjuk a *Honvéd Altistszi Folyóira*ra. Jól tudjuk, hogy katonai képzettség tekintetében honvéd- és esendőrtalistszi között nem szabad különbségnek lennie, mert a feladatok nem válogatnak a hajtókák között. A kiküldönített, önmagára utalt esendőrtalistszi a jó katonai szaklapnak — katonai ismereteinek gyarapítása terén — a Csendőrségi Lapok mellett is bőséges hasznát veheti. A *Honvéd Altistszi Folyóirat* címe: Budapest, 9. postafiók. *Előfizetési ára:* tisztek, altisztek, egyesületek és polgári egyének részére egész évre 9 pengő 60 fillér, esendőrök és próbaesendőrök részére: 4 pengő 80 fillér.

Életmentés. *Bódis Gyula*, 73 éves, rádócuifalusi lakos október 9-én 20 óra tájban öngyilkossági szándékból *Horváth Imre* egyházasrádóci lakos 8 méter mély kútjába ugrott. Az egyházasrádóci őrs állományába tartozó *Kövári Károly* őrmester az eset hallatára a helyszínen termett, leereszkedett a kútból, Bódist a jelen volt egyének segítségével felhozta a kútból, első segélyben részesítette, orvosi ápolásáról gondoskodott s a lakására szállította. Bódis életbenmaradt.

Gyanúsított öngyilkossági kísérlete. A kápolnásnyéki őrs által lopás miatt elfogott és *Nemes Domokos* törzsőrmester és *Ványi Ferenc* próbaesendőrből állott járőr őrizetére bízott *Szőke Istvánné*, sz. Németh Julianna október 9-én 7 óra 30 perckor az őrsalkatya illemhelyén, öngyilkossági szándékból lúgkőoldattal megmérgezte magát. A lúgkőoldatot az őrs személymotoszáj alkalmával a gyanúsítottától nőtől őrizetbe vette, de az ismeretlen módon visszakerült hozzá. Gyanúsított sérülése orvosi vélemény szerint, súlyos, de nem életveszélyes. Sérültef a mentők aznap 9 órakor beszállították a székesfehérvári Szent György-kórházba. A vizsgálat megindult.

Hősök emléke. A régi 19-es vadászszázalój hős halottainak emléktábláját, melyet a tóvárosi honvédlaktanya utcai oldalán helyeztek el, október 7-én leplezték le. A 19-es vadászok a háború alatt voltak elhelyezve a tóvárosi laktanyában. Mintegy 200 régi vadász eljött a szép katonai ünnepre, melyen a 19-es vadászok hőstetteit *Seidl Jenő* tábornok, a vadászok utolsó zászlóaljparancsnoka ismertette.

A volt 19. gyalogezred alapításának kétszázadik évfordulója. Nagyszabású bajtársi találkozó keretében ünnepelték meg Győrtől október 6-án és 7-én Győr város volt háziezrede, a volt eszásári és királyi 19. gyalogezred alapításának kétszázadik évfordulóját. A volt bajtársak közül kétezen jelenek meg ebből az alkalomból. 6-án este fáklás felvonulás volt a városháza elé, ahol megszólalt az ezred ezisztikürtje. 7-én az ünnepség zenés ébresztővel kezdődött, délelőtt a bajtársak zászlóaljak szerint vonultak fel a városháza előtti Tisza István-térre. Fél 11 órai kezdettel a városházán Győr város törvényhatóságai bizottsága díszközgyűlést tartott *Felsőöcéri Nagy Pál* főispán elnökletével. *Bedy Vince* nagypópost, felsőlázi tag mondott ünnepi beszédet, melyben méltatta a 19-esek

érdemeit és katonai erényeit. Utána a városháza előtt a *Columbia Egyesület* ezer postagalambot röpített fel. Ezután ünnepélyes felvonulás volt a Szechenyi-térre, ahol *Hász István* tábóri püspök mondott szentmisét és szentbeszédet, majd a székesegyház falában elhelyezett 19-es emlékműnél tartottak ünnepséget, ahol *nemes Klempa Káimán* ny. tábornok megkoszorúta az emlékművet. Délután az Erzsébet-ligetben népünnepély volt. Este az ezisztéltigeti sportpályán *Zilahy Lajos* „Szipéria” című színműve került szabadtéri előadásra.

Ezrednapok. Az egri *Dobó István* 14. honvédgyalogezred október 13-án rendezte ezrednapját. A tábóri oltár előtt *Kriszton Endre* püspök tábóri misét mondott, *Trak Géza* polgármester pedig az 1552-es ostrom napjait és a védők hősiességét méltatta. Ezután *Dobó István* szobrát koszorúzták meg.

A 4-ik Hadik András huszárezred október 16-án tartotta meg ezrednapját. Reggel a felekezetek templomaiban istentisztelet volt, melyen *Mouostori Erreth Aladár* tábornok, lovasdandárparancsnokkal az élén, az egész tisztikar és legénység résztvett. Utána a huszárlaktanya udvarán megtartották az ezrednapot, majd megkoszorúzták a hősök emlékművét. Délben díszbéd volt, melyen a helyőrség minden fegyverneme képviseltette magát.

Pályázat hajdúi állásokra. Veessés község előljárósága egy hajduőrmesteri, hat hajdúi és 10 éjjeliőri állásra pályázatot hirdet. A hajduőrmester fizetése havi 65 pengő, amely öt évenként havi öt pengővel legfeljebb 100 pengőre emelkedik. A hajduk fizetése havi 60 pengő, öt évenként havi 5 pengővel legfeljebb 90 pengőre emelkedik. Ezenkívül mind a hajduőrmester, mind a hajduk évente 75 pengő ruhaátalányt és 25 pengő kerékpártartási járulékot kapnak. Az éjjeliőrök fizetése minden hónapban, amelyben szolgálatot teljesítenek: 40 pengő. Feltételek: 24–40 éves életkor, testi alkalmasság, feddhetlen előélet, katonai (esendőrségi) szolgálat, magyar nyelv szóban és írásban. A jelenleg alkalmazott klsbírók és kézbesítők, volt esendőrök és igényjogosult altisztek előnyben részesülnek. Próbaszolgálat: egy év. Az éjjeliőri állásra katonaviselt 24–50 éves egyének pályázhatnak. A felfogadás évenként történik. A pályázatokat november 30-ig kell beadni. Veessés község előljáróságához. Mellékelni kell: anyakönyvi kivonatot, erkölcsi és politikai megbízhatóságot igazoló hatósági bizonyítványt, illetőségi bizonyítványt és a katonai (esendőrségi) szolgálatot igazoló iratot. Az állásokat 1935 január 1-én kell elfoglalni.

Fegyverhasználatok. A kübekházi őrs állományába tartozó *Hegyes István* törzsőrmester október 21-én 23 órakor Kübekháza község Hungya szövetkezeti koremsája előtt *Farkas Mátás* oltani lakos ellen szolgálaton kívül kardfegyvert használt azért, mert gyanúsított megtámadta a törzsőrmestert. A támadó *Farkas Mátás* a bal fülén és nyakszirtján súlyos, de nem életveszélyes sérülést szenvedett. Csendőr nem sérült meg. A kivizsgálás folyamatban van.

A eséppusztai őrs állományába tartozó Némel Sándor tisztelhető és *Erdész György* őrmesterből állott járőr tagjai október 21-én 18 óra 45 perckor Mosonszentpéter község határában (Hanságban) ismeretlen orrvadász ellen azért, mert az orrvadász a járőrt fegyverrel célbavette, löfegyvert használt. Sebesülés nem történt. Csendőr nem sérült meg.

Csendőrségi Közlöny 20. szám. Személyes ügyek. Legfelsőbb elhatározás. A *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* az alant megnevezett esendőrtiszteket vitézekké felavatta, miért is a „vitéz” jelző használatára és a vitézi jelvény viselésére jogosultak: *vitéz Torzsay (Schick) Lénárd* alezredes, *vitéz Soós (Soós-Elsner) Gusztáv* és *vitéz Ridegh (Camrle) Raymond* I. kerületbeli őrnagyok, *vitéz Söllész József* és *vitéz Fölthy (Freiszberger) József* II. kerületbeli és *vitéz Cigány Fölthy III.* kerületbeli századosok, valamint *vitéz Vass (Vass-Wiblinger) Alfréd* I. kerületbeli főhadnagy. — Miniszteri rendeletek. Áthelyeztettek: *Peredy Jakab* őrgy., az őrsparancsnokképző iskola 2. századának parancsnoka és *Bodoky László* őrgy., a makói 1. gyalogtanalosztály parancsnoka kölesönösen, *Horváth Károly* IV. g. hdgy., a gyulai osztályparancsnokság gazdasági hivatalának előadótiszteje, hasonló minőségben a szombathelyi osztályparancsnokság gazdasági hivatalához. — Tartósan vezényeltetett: *Farkas Gábor* g. hadgy., a szombathelyi osztályparancsnokság gazdasági hivatalának előadótiszteje, hasonló minőségben a zalaegerszegi osztályparancsnokság gazdasági hivatalához. — Beosztatott: *Bakonyi István* fldgy. beosztottként a 3. nyomozó alosztályhoz. — Adományoztatott: a díszérem 35 évi hű szolgálatokért: *Kéka András* g. thts-nek. — Állandó nyugállományba helyeztettek: *vitéz Zöldligeti Péter* II., *Tóth József* IV. 1., *Pap János* II. IV., *Ludmány Imre* VI.

Vig Imre II., Csiszár Gáspár IV., Ambrus Agoston VII. és Gadó József IV. kerületbeli thtts-ek. — Várakozási illetményekkel szabadságot tartott: **Sebestyén Mityás VI.** kerületbeli g. thtts. — Névváltoztatások: **Soós-Elsner Gusztáv-Lajos** örgy. családi nevét „Soós“-ra, **Freiszberger József** szds. „Fóthy“-ra, **Lipp Leopold** prbeső. „Szigetvári“-ra, **Mayer János** prbeső. „Mogyorósi“-ra, **Preiner Ferenc** prbeső. „Palotás“-ra, **Peszleg István** prbeső. „Párkányi“-ra és **Viczing István** prbeső. „Varsányi“-ra változtatta át. — Szabályrendeletek. Legénységi vitéségi érnek után járó érempótdíjak folyósítása. — Altisztek kardbojtkötésének szabályozása. — Közigazgatási hatóságokhoz megidézett csendőrlégénység tanudija. — Helyszínelő gépkocsi távbeszélő készülékével folytatott beszélgetések díjainak elszámolása. — Csendőrségi nyugdíjárulék alap 1933—34. évi zárszámadása. — Az államfőhöz intézett beadványok bélyeghiánya miatt való hivatalos leletkésztés. — Csendőrség elhelyezési kimutatásának helyesbítése. — Csendőrségi nyugdíjárulék levonásának bejelentése. — Tananyagbeosztás kiegészítése. — Vetési bagolyvilla irtása. — Vámelőjegyzési eljárásban kezelt borshordókkal az úrtartalom és tarasuly belső felületén való jelzésének mellőzése tárgyában kiadott 108 233/1927. K. M. számú rendelet rendelkezéseinek a törkölyvel való megváltoztatás céljából behozott külföldi hordókra való kiterjesztéséről. — Üdvözlő (XLT) táviratok rendszeresítése. — Külföldieknek az ország területén lakhatásáról szóló rendelkezések kiegészítése és módosítása. — A m. kir. államvasutak budapest-hegyeshalmi fővonalán a nagyfeszültségű villamos felsővezeték berendezésekkel kapcsolatos óvórendszabályok kiterjesztése. — 1934. év IV. negyedévében használandó közúti adóbélyegek tárgyában kiadott rendelkezés.

Állástalan Tanárok Előkészítő és Ismétő Tanfolyama. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium figyelembe véve az állástalan tanárok súlyos helyzetét és a magánvizsgálatra való előkészítés körül egyes engedély nélkül működő „tanfolyamok“ törvénytelen és sokszor megtévesztő munkáját, kizárólagos jogral engedélyt adott az ÁDOB tanári szakosztálynak előkészítő és korrepetáló tanfolyamok létesítésére. A tanfolyam nemzetnevelő munkát végez, altruisztikus alapon, mert a legmértányosabb feltételekkel, szaktanárok oktatása mellett készít elő magánvizgára, érettségire; déltantani korrepetáló studiumán pedig — már 20 pengőért — csoportos oktatásban szintén szaktanárok készítenek elő a másnapi leckére. A tanfolyam központi irodája IX., Ráday-utca 33. Telefon: 86—7—17. Beiratkozás d. u. 5—8-ig.

Ki tud róla. Szamij Simon tiszthelyettes, ki 1915—16. évben Pápan őrsparancsnok volt, keresi **Marton József** vendég-lős. Kéri azokat a bajtársakat, akik Szamij tiszthelyettes jelenlegi lakhelyét tudják, szíveskedjenek vele közölni. Címe: Budapest, Mátyás-tér 5. szám.

Fekete József csendőrt, aki Nagykállón szolgált és akit a Dél-Tirolban 1918. évben hősi halált halt **Dajka János**, volt orosz lakos holttanúvilnítása ügyében kellene jegyzőkönyvileg kihallgatni, keresi a budapesti gör. kath. egyházközség lelkesi hivatala (Budapest, VII., Rózsák-tere 9—10). Ő, vagy aki tud róla, közölje címét a lelkesi hivattal.

Béledi Lőrinc állítólag nyugalmazott csendőrtörzsőrmester címét keresi **dr. Boda József** főhadnagy úr, Kiskunhalas, 1. lovas alosztály. Aki tudja a címét, közölje.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít: **Dél József** ny. tiszthelyettes, Budapest, VII., Kerékgyártó-utca 71.: **Fekete Imre** ny. törzsőrmester, Új-Hatvan, Toldi-utca 2 és **Várfai**

Mihály polgári altiszt, Budapest, I., Böszörményi-út 21. **Árak és munkadíjak:** szép, új dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó, nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése, pótlás nélkül 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése, pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

SZEMÉLYI HÍREK.

Szakaszparancsnoki teendők ellátásával megbizattak. A pécsi IV. kerület állományában: **Pobori Lőrinc** és **Szenási András** thtts. — A debreceni VI. kerület állományában: **Kis Gyula** thtts.

Őrsparancsnokká kinevezettek. A székesfehérvári II. kerület állományában: **Kiss László II.** és **Nagy Lajos V.**; a szegedi V. kerület állományában: **Péter Mátyás, Szöllösi Mihály, Járomi Lajos, Zudor János, Györffy Gábor, Prókai János, Zuber János** és **Iványi (Ivanicza) Gergely** thtts-ek.

Véglegesítették. A budapesti I. kerület állományában: **Lepsényi János, Tóth József I., Horváth József VI., Magyar József I., Palotás Pál I., Szűcs Balázs, Szatmári Ferenc I., Szalai József, Simon József, Kovács Pál, Varga József, Nagy Lajos II., Bartha András, Fekete Dániel, Kaposi István, Járfás Pál, Tólos László, Szőke Illés, Pénzes János, Csordás Sándor, Kosztolányi János, Nagy Sándor, Merza Béla, Lovas (Lencz) Ferenc, Szalai Sándor, Terenyi Antal, Nyitrai Mihály és Gacsall Károly;** a székesfehérvári II. kerület állományában: **Csiki (Csokán) Sándor, Nyuzó Imre, Rajna Valdemár, Szabó Dénes, Szűcs István, Taky József, S. Varga Károly, Ványi Ferenc, Regős Agoston, Maros Mihály, Csaplár Ferenc, Kovács Albert, Mészáros Sándor, Pálmai György, Pásztor László, Várnagy (Virgula) János, Skultéty László, Utasi János, Csizmazia István, Makaró Gyula, Halmos (Hanis) Ferenc, Páncél (Pleskó) István, Mógor Lajos, Papp Mihály, I., Kárpát (Kohl) János, Burányi Lajos, Kláris János, Sente László és Markó József;** a szombathelyi III. kerület állományában: **Horváth Ferenc, Solymos Károly, Sulyok József, Molnár Pál, Bognár Lajos, Kincses Mihály, Fejes József, Almás István, Csizmazia Endre, Karácsony Ferenc, Könyves Kálmán, Tóth Gyula, Wisky Zoltán, Palotás Ferenc, Németh Pál, Kerkai Sándor, Székely Ferenc, Szabó Miklós, Berta Kálmán, Babos Lajos, Kovács Antal, Major Lajos, Pintér Antal, vitéz Radosnai István, Szamos György és Takács Endre;** a pécsi IV. kerület állományában: **Kovács-Szabó János, Kudari Márton, Párkányi (Pilinger) Rezső, Harmatos Lajos, Korsós Ambrus, Csanádi István, Szabó József, Oszlanczi János, Finta Károly, Bakonyi (Benkula) János, Bérces (Bergauer) István, Danos Gábor, Ferenczi József, Fejér Ferenc, vitéz Hollósi Lajos, Ungvári István, Tóth János, Benze János, Lappai János, Reményi (Czolner) Ferenc, Rátkai Sándor, Szakács István és Tóth Lajos;** a szegedi V. kerület állományában: **Lukács Dénes;** a debreceni VI. kerület állományában: **Krasznai József, Szécsy Bálint, Kárikás Mihály, Szántó István, Pete László, Gere Gábor, Sajtó Lajos, Bere Lajos, Szilágyi Imre, Erdei Jenő** és **vitéz Fekete Bálint;** a miskolci VII. kerület állományában: **Czirjáki József, Fekete József II., Harmati Andor, Kerékgyártó József, Nagy Miklós, Nyilasi Béla, Pala Imre, Solymosi András, Varga László, Csonlos István, Sővári (Sivák) Ferenc, Ballók Lajos, Horváth László, vitéz Soós Bertalan, Kassai (Klenics) Imre, Dombóvári (Doják) Sándor, Nagy Bertalan, Csattos Kálmán, vitéz Czaga József, Erdész (Szemán) Ferenc, Bakos János, Nagy János II., Varga Alajos, Vincze József és Dajka József** cső-k.

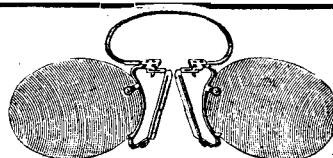
TRIBON RUHÁZATI RT. BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

Átmeneti és őszi szövet- és selyemujdonságok és az összes egyéb ruházati cikkek nagy választékban.
Olesó árak — Megbízható minőség — Pontos kiszolgálás — Legkedvezőbb fizetési feltételek

Calderoni és Társa

látserészek Budapest,

V., Vörösmarty-tér 1. (Haas-palota) Tel.: 81-48.

Színházi látcsövek, szemüvegek és orrcsípítő Zeiss punktal és Ulf-rasin üvegekkel.

Fényképezési cikkek nagy választékban

Házasságot kötöttek: *A budapesti I. kerület állományában:* Dr. Boda József főhídj. Kemény Stefánia úrhölgygel Rákoscsabán, dr. Zádor Antal thtts. Gyarmathy Saroltával Budapesten, Puskás Mihály tórm. Toók Margittal Abonyban, Molnár Géza tórm. Farkas Irénnel Türrén, Révész Károly tórm. Vesztroci Terézzel Hajmáskéren, Jakab Imre tórm. Villin Etelkával, Németh Pál tórm. Guttin Juliannával Balassagyarmaton, Homoki Mihály órm. Tóth Piroskával Egyeken, Horváth Gábor I. tórm. Tóth Máriával Siklóson, Gulyás István tórm. Altzeibler Máriával Rákoskeresztúron, Deák-Béres Miklós thtts. Schernhardt Mária Auréliával Szentendrén, Idrányi László tórm. Vass Erzsébettel Gáván, Kozma István II. tórm. Jakkal Margittal Kálon, Kiss Gábor I. tórm. Konez Máriával Cegléden, Buda (Purger) Antal tórm. Medve Margittal Lajosmizsén és Pintér György tórm. Mauler Ilonával Salgótarjánban. — *A székesfehérvári II. kerület állományában:* Békési János tórm. Schulz Terézzel Seregélyesen, Szürös József thtts. Sallai Erzsébettel Pécelen, Buzás Kálmán Mann Máriával Siútfőn és Bátorai József alhídj. Tárkány Rózsával Hódmezővásárhelyen. — *A szombathelyi III. kerület állományában:* Gombás József I. tórm. Szőke Idával Kertán, Bognár Pál tórm. Vince Margittal Kapuváron és Pomozi Lajos tórm. Bohár Máriával Szendresen. — *A pécsi IV. kerület állományában:* Vének Mihály tórm. Pfeifer Margittal Somogyon és Bányai József L. V. tórm. Domján Borbálával Somogyzentmiklóson. — *A debreceni VI. kerület állományában:* Pécsi Sándor tórm. Geszti Irénnel Debrecenben és Csorba Mihály tórm. Kiss Margittal Mezőtárkányban.

Családi hírek. Elhalálozott: Varju Balázs V. kerületbeli tórm. felesége.

Született: Kárándi Imre I. kerületbeli tórm-nek Mária-Magdolna nevű leánya, Szász Márton I. kerületbeli tórm-nek László nevű fia, Csikesz István I. kerületbeli tórm-nek Mária-Terézia nevű leánya, Domokos László I. kerületbeli thtts-nek Attila-László nevű fia, Cseh László I. kerületbeli tórm-nek Mária-Julianna nevű leánya, Tóth Bertalan I. kerületbeli II. osztályú altisztnek Erzsébet-Terézia nevű leánya, Tóth István II. kerületbeli thtts-nek Iván-László nevű fia, Révész Ferenc III. kerületbeli thtts-nek Tibor nevű fia, Szabados Molnár Lajos III. kerületbeli thtts-nek Lajos-László nevű fia, Bakó Gábor III. kerületbeli tórm-nek Margit-Mária nevű leánya, Horváth Vince III. kerületbeli tórm-nek Mária-Jolán nevű leánya, Kovács Imre I. III. kerületbeli tórm-nek Laura-Mária nevű leánya, Pesti István IV. kerületbeli thtts-nek Margit-Julianna nevű leánya, Herczeg István V. kerületbeli tórm-nek Róza-Eszter nevű leánya, Huszti Imre VI. kerületbeli tórm-nek Katalin nevű leánya, Marsi Tamás VI. kerületbeli tórm-nek Erzsébet nevű leánya, Orbázi Imre VI. kerületbeli thtts-nek Imre nevű fia, Nagy Gusztáv VI. kerületbeli V. tórm-nek Arpad nevű fia, Erdélyi Lőrinc VI. kerületbeli tórm-nek Gabriella nevű leánya, Nagy Gusztáv VI. kerületbeli tórm-nek László nevű fia és Kiss Sándor VI. kerületbeli tórm-nek Tibor nevű fia.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási álciszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára piros írónnal: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel keltes sortávolságra, kézzel írt pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézírral nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és választóképpel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelölt közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnymatni. A nyomdai korrek-túrát mi végezzük, korrektúralevelettel csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldő választóképpel mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terebünk, azok tartalma vagy beküldők kitétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegűleg legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrlekszikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami

Ne kíséreljezzünk!

Vásároljunk ott, ahol ezer más bajtársunk, a **TRIBON**-nál

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM

BŰTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-felvezésre kapható:
KISIPARI TERMÉKEK BŰTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.
Fióküzlet: VII., Péterfy Sándor-u. 40. Hernád-u. sarok

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező részletfizetésre szállítottunk kiváló minőségű magyar gyártmányú

**csillárt
kádat
gázfőzőt**
acélzománc
(önfűtő, vízvezeték nélküli is)
petroleum

VII., Erzsébet-krt. 19.
IV., Vörösmarty-tér 3.

Négy évtizede vásárolnak legjobb megegyedésre kiváló **hangszereket** **REMÉNYI MIHÁLY**

Ötényége dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti Főiskola szállítójánál.
Budapest, VI., Király-utca 58-60. sz. Kérem árjegyzéket!

Pollák Rezső „ALBA” cipőáruház
Székesfehérvár
Bőr- és lakk-símá-zugóscipők, csizmák, női és gyermekcipők legjobb beszerzési forrása.
Kedvező fizetési feltételek. — Kérem képes árjegyzéket!

rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább féltévre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.512. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8-14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösztörményi-út 21. szám.”

---0:---

Vitakozó. A folyó évi II. sz. Csendőrségi Közlönyben kihirdetett 162.029/VII. c. 1934. sz. belügyminiszteri körrendelet szerint a nyugállományúak engedély nélkül nősülhetnek, de ha nekik részére az özvegyi nyugdíjat biztosítani akarják, akkor nősülési engedélyt kell kérniök. Az említett rendelet kilátásba helyezte, hogy a kérvények benyújtásának és elbírálásának a módját külön rendelet fogja szabályozni. Ez a rendelet kiadás előtt áll, addig az ilyen nősülési kérvények elbírálására sor nem kerülhet. A családi pótlékot azok is kérhetik, akik engedély nélkül nősülnek.

999. Olvassa el lapunk 1929. évi 718. oldalán közölt 138. lekszikonválaszunkat. A százalék a beszámítható szolgálati időnek megfelelően emelkedik. Kérem és csak az éveket számítva, önt most ötvenkétszázalékos nyugdíj illetné meg.

Pó. 44.444. A Honvédségi Közlöny október 15-i számában közzétett 2978/eln. 8. 1934. sz. honvédelmi miniszteri körrendelet szabályozza az osztrák háborús emlékérem megszerzési módját. Azt kell igazolni, amit a rendelet felsorol s amit itt nem közlünk, mert a Csendőrségi Közlönyben is megjelenik. Ára tisztaknek 8 P 70 fillér, legénységnek 4 P 35 fillér.

Brassó. Mi is várjuk. Most már hamarosan ki kell jönnie.

Győr. Ha az osztályparancsnokság elrendelte, hogy az osztalékot a közzéadalkodás a Cs. 20. utasítás III. fejezet 9. pontja alapján tegye takarékbá, ezt kellett volna tennie. De ha a közzéadalkodás a szóbanforgó összeget a maga tőkájével együttesen kamatoztatta a takarékbán és a kamatokat hajlandó önnek felszámítani, lényegileg egyremegy: külön takarékkönyvecskével, vagy pedig a közzéadalkodás tőkájével együtt kamatoztott-e az ön osztaléka. Az a fontos, hogy a kamatokat megkapja, akkor nem éri károsodás. Az osztalékok emelkedésével kapcsolatban különbözet természetesen nem illeti meg, mint ahogy abban sem részesülne, ha közben az osztalékok nem nőttek, hanem csökkentek volna. Vezénylése a hat hetet meghaladja, az említett rendelkezés alkalmazása tehát nem lehet vitás. Ha bevonul az örsére, a kamatokat felszámítják, de az osztalékemelkedést be kell fizetnie.

Dráva folyó. A „Boeckai” cég nem hirdetőnk s így nem tehetünk az ügyben semmit. Ha minden úgy van, mint írja s azt szükség esetén a bíróság előtt igazolni is tudja, akkor az új kardhüvelyért semmit sem kell fizetnie, mert azt a cég a

nikkelzésre beküldött s a cég hibájából eltört kardhüvely helyett, pótlásként küldötte önnek. Fontos, hogy azt is igazolni tudja, hogy amikor nikkelzésre a kardhüvelyt beküldötte, a repedés nem volt rajta, azért tehát vagy a cég, vagy a posta felel. Ez különben önnek annyira magánügye, hogy annak elintézésénél a cég az ön előjáróit nem veheti igénybe. A maga eféle igazához a csendőrnek éppen annyi joga van, mint bárki másnak.

77.777. A fogházőrség létszáma még mindig fölös. Ha majd lesz felvétel, azt a Budapesti Közlönyben kihirdetjük s a feltételeket is pontosan megadják. Ha közvetlenül lép át, a csendőrségi szolgálati ideje a nyugdíjba beszámít. Igényjogosultsági igazolvánnyal több a remény, hogy annak idején a pályázatát elfogadják, mert az ilyen állásokat vagy egészben, vagy részben az igazolványosoknak tartják fenn. Ha a pályázatát elfogadják s akkor még ténylegesen szolgál, a belügyminiszter úr (VII. c. osztály) esetleg eltekint attól, hogy a kötelezője leteltét nálunk megvárja.

H. L. K. Dad. Egyiküknek át kellene térni protestáns hitre, máskülönben nem tudnak az esketési feltételeknek eleget tenni, ami alól pedig felmentést semmiesetre sem kaphatnak. Beszéliék meg a dolgot a lelkesüléssel. Vizsgálják meg vele együtt azt a kérdést is, hogy az egyházzal miként lehetne elismertetni a válást, mert ebben az esetben a katolikus szertartás szerint is esküdhethének. A katolikus egyház azonban a válást csak egészen rendkívüli okokból, ritkán hagyja jóvá.

Sz. Imre hegy. 1. A volt 31. honvéd gyalogezred irattárát a veszprémi népgondozó kirendeltség kezeli. 2. Ugyanerre a jeligére később adjuk meg a címet. 3. Olvassa el a folyóévi 12. számunkban Eperjessy g. százados úr cikkét a gyermek-tartásról. Abban mindent megtalál. 4. Ugyanerre a jeligére később kap választ.

Zobor. A Szut. 84. pontja szerint egyáltalában nem vadászhat, önálló vadászterületen sem. Eltekintve a kérdés szolgálati részétől, azt is figyelembe kell venni, hogy a vadászat nagyon költséges, időt rabló, erős szenvedélyű fokozódó időtöltés, amit csak bizonyos kényelemben és jómódban élő emberek engedhetnek meg maguknak. A csendőrnek van egyéb dolga is éppen elegendő s ha pedig a zsoldjából félre tud tenni valamit, ne puffogtassa a levegőbe, hanem takarítson belőle össze magának egy házaecskát.

99.999. Ha a betegsége miatt szolgálatot teljesíteni nem tud, kórházba kell mennie. Ott elválí, hogy rövid időn belül meggyógyul-e és visszatérhet-e a tényleges szolgálatba. Ha van rá remény, akkor várakozási illetékekkel való szabadságolását kérje, amikor ugyanannyi illetményt kap, mintha nyugállományba helyezték volna. Ha nincs remény rá, hogy újra szolgálatképes lesz, akkor nyugállományba kell mennie. Ha a beszámítható szolgálati ideje meghaladja a kilenc évet, hat hónapot és egy napot, akkor állandó, ellenfező esetben

Ez igen...!

Mercedes

Favorit Irodal standard . . . .

Portable (utazó) tokkal felsz. . .

Írógép

P 420° -

P 178° 50

Európa legnagyobb író- és írodagép gyárának gyár(mányai)!

◆ Kérje vételkötelezettség nélkül kipróbálásra! ◆

◆ Különbféle használt írógépek is kaphatók! ◆

DIXI írógépszaktüzlet, Budapest, VI., Podmaniczky-utca 1. Tel.: 154-53.

TRIBON RUHÁZATI RT. BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

Az összes előírt és extra egyenruhaszövetek, kész férfi, női és gyermek álmeneti, őszi kabátok.

időleges nyugállományba helyezik. Az utóbbi annyi évre szól, ahány évet ténylegesen szolgált, minden megkezdett évet egészen számítva. Végkielégítést a katonai nyugdíjtörvény nem ismer, illet nem kaphat. Ha megvan az igazolása, hogy sérülése a szolgálat által keletkezett, kérje a felülvizsgálati eljárás során a sérülési pótdíj odaítélését, vagy pedig kedvezményes nyugdíjat.

Tiszamenti. Akik a katonai nyugdíjtörvénynek a csendőrségre történt kiterjesztése előtt mentek nyugállományba, nem adhatnak be nősülési kérvényt azon a címen, hogy özvegyi nyugdíjat szeretnének biztosítani. Ezek csak úgy biztosíthatják az özvegyi nyugdíjat, ha a férj legalább három évet újból ténylegesen szolgált, vagy ha a tényleges szolgálat idejében született gyermekeket a nyugállományban kötött házasság útján törvényesítette. Családi pótlék azonban akkor is illetékes, ha engedély nélkül, nyugállományban nősül. A feleség után 5.50 P, gyermek után 11 P.

11.111. A háború alatt teljesített katonai szolgálat első sorban a katonai anyakönyvi vagy személyi lap hiteles másolatával, leszerelési igazolvánnyal vagy az illetékes népgondozó kirendeltség által kiállított igazolvánnyal, másodsorban minden olyan okmánnyal, bizonyítvánnyal — szabadságolási igazolvány, kórházi bizonyítvány, felülvizsgálati iratok stb. — igazolható, amelyekből a tényleges katonai szolgálat ténye és időtartama kitűnik, harmadsorban, azaz végső esetben pedig két bajtársi nyilatkozattal. Ezt az utóbbit azonban csak akkor fogadják el, ha az első- és másodsorban előírt és megkísérelt igazolás nem vezetett eredményre. Egy bajtársi nyilatkozat azonban semmiképpen sem elegendő, ettől kegyelmi úton sem lehet eltérni. A volt cs. és kir. 15. tüzérezred iratait a miskolci népgondozó kirendeltség őrzi. Az augusztus 20-i határidő csak az anyakönyvi lapok rendezésére vonatkozott, a katonai szolgálati idő igazolása nincs időhöz kötve, bármikor felterjesztheti az erre vonatkozó adatokat. Kutasson még egy volt bajtárs után. A levélben említett városi katonai ügyosztály igazolása tényleg nem elegendő, mert nem katonai hatóság.

Trianon. Bibliai név, mint Ábrahám, Áron, Jakab. A magyar nyelv rég elfogadta őket. Az önével három nemes család is él. Egyik 1593-ban, másik Ujtordai előnévvel 1619-ben, harmadik Lugosi előnévvel 1633-ban kapott címeres nemeslevelet.

Kis-kun. Az említett nevet régi, élő nemes család viseli. nem kérhető.

Kéziratok.

Nyut. 9. Kézirata megfelel, közölni fogjuk.

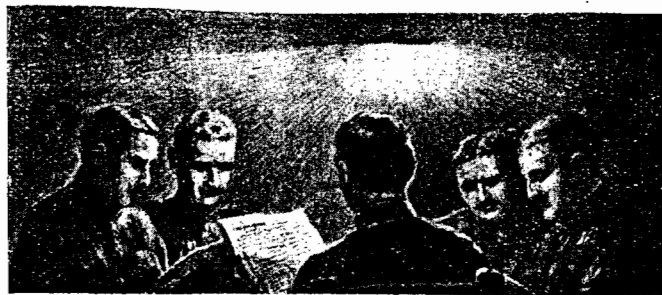
Zsibó 77.777. Közöljük.

Borosnyói. Kis változtatással közölni fogjuk. A tiszteletdíjat a megjelölt célra fordítjuk.

Tábori csendőr. Gondolatai szépek, de a forma nem olyan tökéletes, hogy közölni lehetne. Ma nagyon sok a jobbnál-jobb költő, bizony nehéz velük versenyezni. Érzéseit azonban őrizze meg hiánytalanul. Jólesően olvastuk soraiból, hogy szívesen emlékszik vissza katonalelete dicsőségeire. Így is van ez jól. A hadiszerecsene ezúttal ellenünk fordult, de szegyenlenivalónk azért nincsen semmi. Mint látjuk, Önnek egyénileg sincsen. Sok ilyen derék, öreg katonát adjon az Isten ennek a sokat szenvedett hazának, hadd neveljenek maguk helyett új fiatalokat.

HEGEDŰT, violát, esellót, iskolát, zenekart, koncert céljára és alkalmatosságok miatt beszerezni, kérjen díjtalan árjegyzéket. Kedvező listák feltehetően. Javítás, csere, vétel, becslés. TÓTH hegedűkészítő-mester. József főú. udv. szállítója. 1922. budapesti, 1931. római hegedűversenyen az általam készített hegedű az összes versenyző régi olasz, német, francia, magyar hegedűket legyőzte. Rómában ketten lettünk elsők. Szóid árak. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. Hegedűt hegedűkészítő mestertől vásároljunk.

Naplóm a világháborúból.

— Harcok a gyönyörű Erdélyért. —

Írta: KÓRIK GÁBOR

tiszalöki földműves, volt népfelkelő
örmester.

(22)

Este nyugalomra hajtotta fejét a század. A biztosítást más századok végezték, így én is egész nyugodtan levetköztem és lefeküdtem a meglehetősen tiszta ágyba, — amelyen a múlt éjjel egy ellenséges „kolléga” aludt. Tizenegy órakor éjjel jött egy telefonparancs a Szentegyházasnagyfaluban táborozó zászlóaljparancsnokságtól. A következőképpen szólt a parancs: „A tizenkettedik század szolgálatvezetője azonnal jöjjön megfelelő számú emberrel Szentegyházasnagyfaluba és ott a kilencedik század parancsnokságánál átveszi a százada részére járó kétnapi kenyeret és a századtól hiányzó pokrócokat.” E parancs azt jelentette, hogy keljek fel, öltözzem fel és a szakadó esőben gyalogoljak el a közeli faluba. És a megnevezett dolgokat vegyem át és hozzam a századhoz. Kelletlenül feltápáskodtam pompás fekvőhelyemről a napos káplárral előkerített nyolc darab álmos honvédet s meglehetősen rosszkedvűen elindultam Szentegyházas-Oláhfaluba, ahol azután átvettem a kenyeret, pokrócot. Kocsira raktunk mindent és még éjjelben szét is osztottam az álmos emberek között. Akárki gondolhatja, hogy nem vetköztem le ismét. Löttek a további nyugalomnak. Reggel négy órakor meg már sorakozott a század, a szép sűrű esőben, a ragadó sárban kint várakoztunk egy pár órát. Hét óra volt, mire elindultunk a Hargita felé.

Színről-színre láthattuk a szeptember 15. és 16-iki harcok színhelyét. Szentegyházasnagyfalunak a Hargita felőli kijáratánál emléke is állott ama borzasztó éjszaka harcainak. Az ellenség a műt mellett temette el — tizenhat elesett tisztjét. Szép, magas kerítéssel körülvették a sírokat. Még magas keresztet is tűztek minden sírra. Ezek a kereszték métermagassággal magasabbak voltak a kerítésnél. Minden keresztet koszorú is volt, szívárványszínű papírszalagokkal. És felírás is volt a kereszteten: „N. N. locotinent. Regimentul 14. inf., szept. 3. (ónaptár szerint) 1917. Mortul Patriei.” Az ellenség elesett legénységét a mi árkaikba temették, s így nem volt megállapítható, hogy hányan eshettek el. Nem minden büszkeség nélkül mondhatom azt, hogy ezek az itten eltemetett ellenséges halottak a mi századunk fegyvereitől estek el, s ebben más csapatoknak legkisebb részük sem volt, ugyanakkor viszont mitőlünk senki sem lett „Mortul Patriei”.

HAJHULLÁS

és korpaképződését „CAPILL” hajápoló megszünteti. Biztos eredmény!

Kis üveg 1.50, nagy 3.50 pengő. Vezérképv.: Teréz-körút 40-42

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tiszta gyapjút használ fel; csak ő tudja, hogy a szövetben belüli milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve árakban is csak az elsőkezből minden közvetítő drágitásától mentesen, a posztógyártó közvetlen történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyárunk által adandó szerződéses szállítója, mértékszabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételt okirati elismerésben részesült állandó szerződéses felruházója. Tekintse meg örsére küldött mintáinkat. Kivánságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarország katolikus kézben levő egyetlen posztógyára. Budapest, I., Lenke-út 117. Üzembem 1922 óta 300 munkással.

Tovább haladván, megláttuk a Hargita lábánál fekvő tanya romjait, ugyane nevezett napon a mi ágyúink lötték tönkre, mivelhogy ellenséges osztagok bújtak meg benne. Itt is egy tucat halott nyugosza örök álmát az ellenség közül.

A szakadó esőben igen fáradságos volt a menetelés. Az út szüntelen felfelé vitt. Sok helyen le is kellett térni az útról, annyira tönkretették az aláaknázással, vagy a hidak szétrombolásával. E rombolások nagyobb részét még mi hajtottuk végre a multikori visszavonulásakor, s amit pedig az ellenség azóta némileg igazított rajta, azt az éjjel ők újra szétrombolták. Olyan helyeken pedig, ahol az útról semerre sem lehetett letérni, az út melletti meredek sziklafaltól, vagy a tátongó mélységtől, ott a legszövevényesebb módon torlasztották el az utat előttünk. S többször meg kellett állanunk, amíg árkászaink ezeket az akadályokat — legtöbbször robbantással — elhárították útnkból.

Elértük a Tolvajostetőt, a Hargita legmagasabb csúcsát. Itt-amott szétszórta ellenséges katonasírok. A múlt hónapki küzdelemünk színhelye ez is. A csapatok letértek az út melletti gyepes tisztásra. A fegyverek gúliba rakattak. Az eső elállott. Rövidesen megérkeztek a konyhák, s a bőséges paszulygulyás kiosztódott. A véletlen juttatott nekem bort is. Dvorszky Kornél őrmester, a tisztikonyha felügyelő altisztje, adott tühétó mennyiséget. Másfélóra pihenő után újból elindultunk. Nemsokára elértük az utolsó szerpentinutat és beláttunk az Olt-völgyébe. Aggódva gondoltam arra, hogy miként fogjuk viszontlátni a csikszeredai remek főgimnáziumot, a somlyói templomot, stb. Milyen nagy volt az örööm, amikor a párás, sűrű levegőn keresztül is mind a kettőt megláttam. Maga Csikszereda nagyon aggasztó látványt nyújtott. Abban a pillanatban, amikor messziről megláttuk, javában égett. Az ellenség egy félórával előbb gyűjthatta fel.

Leértünk a Hargita tülso lábához, ugyanabba a völgybe, ahol szeptember 6-ika körül állásokban voltunk. Nem tudom leírni azt az örömet, amit ekkor éreztem. Bár ugyan égő székvárosa nem nagy örömet nyújtott, örültem, boldog voltam, hogy újra láttam Csikországot. De nemcsak ez szerzett nekem most örömet, hanem az is, hogy beteljesülve láttam álmomat Csaba királyról és az őt követő szittyaharcosokról, akik álmomban eljöttek felszabadítani az ellenségtől szorongatott testvéreket. Mert valóban valóságá vált az álmom! Csakugyan itt vannak, megjöttek a szittyavitézek, s itt táboznak a Hargita lábánál. Eljöttek ők, ha nem is ugyan a Tejtőn, a csillagok honából, de mégis eljöttek. Eljöttek Pécsről, Székesfehérvárról, Nagyváradról, Biharból, Bácskából, Jászszágból, Hajduságból, Debrecenből, Szabolcsmegyéből, Budáról, Pestről, sőt még Zágrábból is! És e harcosok nemcsak átlátszó szellemek, hanem hús- és vérből álló emberek. Ruhájuk nem holdsugárral átszótt párduekacagány, hanem a huszadik századbeli magyar honvédruha. Fegyverük sem nyíl és kopja, hanem jóféle Mannlicher-puska, szuronyal. Nincsenek velük kőhajító, faltörő gépjeik, hanem vannak 15 centiméteres, 10 centiméteres messzehordó és mindent megsemmisítő ágyúik. Nem szellemek tehát ezek, sőt nagyon is a földre való, jókedvvel eszik a bádogskatulyából kipiszkált gulyást. Közben-közben a kulacsból is jókat iszogatnak. Némelyik a lovat itatja az Olt hús vizében.

Ilyen látványban részesültem, amikor megláttam az Olt-völgyét. És a fent leírt gondolatok töltötték el lelkemet. Nagyokat örültem. Inner-onnan jókedvű dalokat is hozott a szél. A nóták szövegében sűrűn emlegették a pesti, szabadkai lányokat, hajdúsági, nagykúnsági lányokat és menyecskéket. Több ezredbeli huszár is láttam itt össze-vissza, vegyesen. Láttam örökké felejthetetlen ezredemnek, a nyíregyházi 14-ik huszárezrednek piroscsákós egyenruháját is.

Az égő Csikszereda falai között.

A gyalogság, tüzérség átkelt az Olton a rögtönzött fahídon, s közeledtünk az égő Csikszeredához... Csakhamar beértünk az égő városba. Az állomástól befelé vezető úton

égett minden második ház. A Vasút-utca derekán, egy, a zászlóaljhoz tartozó honvéd, az egyik úri házhoz beugrott valamit „nézni” — és értékes, nagymennyiségű kincset fedezett fel, tudniillik négyezer darab friss sütésű, fehér kenyeret. Az ellenség sütötte. Valami jól mehetett nekik, hogy ilyen főhéher kenyeret esznek. Baróthy százados úrnak azonban jelentődött a nagyszerű lelet. Megállította a zászlóaljat és századonként odavezette a legénységet, s mindenki kapott egy fehér cipőt.

Beértünk tehát az égő, kifosztott, összetört városba. A nagyobb középületek, törvényszék, megyeház, gimnázium, stb. pár betört ablak leszámításával, épek voltak. A Vasút-utca belső végétől Északra eső főúton is leégett igen sok ház... A gazdasági főiskola meglehetősen ép volt, mert mindezeket az épületeket a saját céljaira használta fel az ellenség. Román feliratok hirdették: „Ezredparancsnokság, Brigád-kommandó, Kórház, stb...” Bekvártélyoztunk. Az egész zászlóaljunk elfért a főgimnáziumban. Mi a hadnagy úrral és a századotrrzssel egy épségesebb magánlakást foglaltunk el.

Jó, hogy le nem vetköztem, mert pont éjfélkor felzavar-tak.

— Őrmester úr! Jöjjön azonnal felvételezni! — Megérkezett Marmonstein őrmester úr egy kocsis ruhával, ott van a gimnázium előtti udvaron.

Magamban azt gondoltam, hogy „szakadjon el a nadrágja, hát engem ezután már minden éjjelben felzavar?” Miért nem jön nappal?! Talán azért, hogy olyankor rendezsen nem tiszta a levegő? Az ilyen szép ruhás gazdasági őrmesterek csak éjszaka szeretnek járni, — amikor nem lát az ellenséges tüzérségi megfigyelő. Egy csomó ruhát felvételeztem és a szakaszok között azonnal kiosztottam.

Harcok a Gyimesért.

Október 11-én sűrű, párás volt a reggel. Csikszeredából indultak a csapatok. Sok még az éjjel elindult Szépvíz felé. A szél a Szépvíz feletti Pogányhavas ormáról is elűzte a vastag ködöt, s az ott elhelyezkedett ellenséges hadosztály megfigyelője színről-színre láthatott bennünket. Végigmentünk Csiktaplócán. Itt sem gyűjtogatott az ellenség, de elvitt mindent, ami felemelhető. Taplócáról kiérvén, szinte éreztük az ellenség közellétét, de eddig egy lövés sem történt. Azt azonban mindnyájan tudtuk, hogy a Gyimesi-út megszerzése kemény dió lesz. Az ellenség is, menekülése közben, azt mondta az otthon lévő lakosságának:

— Megálljatok, kutya magyarok! Mert, ha most szaladnunk is kell, de majd megállunk a Pogányhavason!

Mintha a rákosi gyakorlóterre mennénk, úgy menetel-tünk kettősrendekben a műúton Csik-Borzova magasságáig. Tüzéreink még az éjjel behúzódtak egészen Szentmiklós alá. Erről az ellenség semmit sem tudott.

Délelőtt kilenc óra volt. Borzovával egy magasságban le-hettünk. Srapnelosóval hintették tele az útunkat. A kettős-rendekben való menetelésnek vége lett. Rajvonalba alakult egy pillanat alatt az egész zászlóalj. A szakaszok száz lépésnyire követték egymást és letértünk az útról a mezőkre és le-húzódtunk. Vagy egy fél óráig dörögtek az ellenséges ágyúk. A miénk nem felelt, nehogy elárulja magát, hogy már a gyalogság előtt befészkelődött.

Innét elindultunk. Ismét sűrű ágyútűz. Könnyű volt nekik, minket tetőtől-talpig beláttak, ha felálltunk. Mi őket nem láhattuk. Mégis minden honvéd átérezte, hogy men-nünk kell! Mi még az egész ellenséges visszavonulás alatt egy lövést sem tettünk. Eddig csak a tőlünk messze szár-nyakon, Brassónál, Vöröstoronyánál, Parajdnál harcoltak a mieink. Most már nekünk is harcolnunk kell, tehát — Isten velünk! Az ellenség ágyútüze alatt, egy puskalövés nélkül, többnyire hasoncsúszva értük el Csikszentmiklóst. Az ellen-ség lövedékei — csodálatosképpen — semmi kárt nem tettek bennünk, pedig az úton is nagy volt a forgalom részünkről. Sok drága, szép ágyúnk — kedves jószágok! — rohantak

Őszi-téli bevásárlása

előtt feltétlenül kérjen árajánlatot, mintákat a REFORMTÓL. Az ország egyik legnagyobb áruháza olcsóságát, megbízhatóságát több száz csendőr vevőnk igazolja.

Csendőrök részére különösen kedvező fizetési feltételek.

Kérje
képes árjegyzékünket!

Reform Ruházati Rt.

Budapest, I., Vilmos császár-út 5. szám

rajta. Az ellenség srapeljei senkit sem értek. Konyháink is büszkén füstölögtek, akár a mozdony, de azért egyet sem találtak el. Keserves hasonszussal túlértünk Szentmiklóson, itt a kertekben volt elhelyezkedve négy darab tíz centiméteres ágyúnk. Amikor elhagytuk, s már mögöttünk maradtak, hatalmasan megdördültek és jókora csomagokat küldözgettek a Pogányhavas környéke felé. Csodával határos, hogy Szentmiklóstól Szépvízig terjedő kétkilométeres utat miként tudtuk megtenni veszteség nélkül, noha az ellenség — vesztét érezvén — örült módon lövöldözött. Az ellenség ugyanis saját érdekéből kénytelen volt a végsőkig védelmezni a gyimesi szoros bejáráját. Ha módjában lett volna, ellépett volna ugyan ő a Pogányhavasról és környékéről is, de — nem tudott. Nem tudott, mert nem lehetett neki. Azért nem lehetett pedig, mert hogyha feladja a szoros előtti állását, akkor az egész trénje, összes szállítmánya kezünkbe kerül. Azoknak az ellenséges haderőknek és vonatcsapatoknak, amelyek hat hét alatt bejöttek a Gyimesi-szoroson, szintén itt kellett kimenni is! És amit hat hét alatt szállítottak itt be, most annak pár nap alatt ugyancsak itt kellett kimenni — de gyors tempóban ám! S mivel a többi szorosok is nagyon igénybe voltak véve részünkről, elképzelhető, hogy ezen a napon milyen torlásdás lehetett a Gyimes-völgyében. Az ellenséges hadvezetőségnek azért kellett feláldozni azt a hadosztályt, amelynek kötelessége volt az utolsó emberig védelmezni a gyimesi szorost, hogy hadseregük zöme mégis megmeneküljön. S hogy a tőlünk északra fekvő Békási és Tölgyesi szorosok is mennyire meg voltak terhelve a menekülő ellenségtől, s e két szoroson át is mennyire megnehezítették menekülésüket az ottani keserves rossz utak, bizonyítja az a körülmény is, hogy a Békási-szoros felé igyekvő ellenség egy része is a Gyimesen akart kimenni.

E feltevésemet egy érdekes esetre és tapasztalatra alapítottam. Október 11-én délelőtt úgy tíz óra tájt a Csík-Szépvíz és a Csík-Vacsárdi (?) közötti síkságon nagyszerű lovasattakot láthattunk, amilyent én nem láthattam eddig a világháborúban. Lovasság lovassággal attackirozott össze. Nem voltak ezek nagy tömegek, mindössze vagy száz román lovas és huszonöt-harminc magyar huszár. A román lovaság a Gyergyóból Gyimes felé igyekvő, menekülő ellenség oldal- vagy elővédje lehetett. Ők még ekkor nem tudták, hogy a gyimesi bejárá már bezárult. Azt hitték, hogy a Pogányhavason elhelyezkedett ágyúik távoltartanak minket és hogy a reánkérve nehéz terepviszonyok következtében nem tudjuk megközelíteni egyhamar a szorost uraló Pogányhavas.

Ki tudná azt megmagyarázni, hogy miként történt? Elég az, hogy a két ellenséges lovasság elmozdította egymást. A mieink túl voltak a román századon, a román század pedig innen őrajtok. Az ellenséges lovasságad lépésben,

nyugodtan jött felénk, lehettek tőlünk vagy három kilométernyire. Fekete juhbőr sapkájuk messze ellátszott. Mindnyájan észrevettük őket, de tüzelni nem lehetett rájuk, mert huszárjaink rajvonalba szétrnyilva, óvatosan követték őket. Egyszerre csak észreveszi az ellenség, hogy nem jó helyen jár. Pár pillanat alatt megfordul és örült galoppban igyekszik elmenekülni, de nincs menekvése, a huszárrajvonatunknak rohan. Huszárjaink is lóháton voltak. Félpercig tartott az egész. Hat lónak a lába az égnek állt, s gazdáik megsebesülve a földön, de közöttük csak egy volt huszár. Még egy pár lövés utánuk és ezzel eltűntek. Jelentették küldöiknek, hogy a gyimesi kijáró már nem az övék! Mehettek a békási szoros felé, balszárnyunktól alaposan szorongatva.

Délre járt az idő. Ragyogóan sütött a nap, amint elértük a szépvízi temetőt. Hullott a gránát a temetőre, mi fedezékül használtuk ki a temető hatalmas tölgyfa kerítését. Az egész környéken szüntelen robbant, pattogott a srapel.

Szakaszonként libasorba alakultunk, s Szépvíz házai között úgy mentünk le a városba. A város északkeleti széléig, a római katolikus templomig mentünk. A többi század jobbra-balra tőlünk helyezkedett el, s félkör alakban úgy vettük körül a Pogányhavas. Még mi idáig sem kézfegyverrel, sem gépfegyverrel nem tehetünk egy lövést sem. Az igaz, az ellenség sem lőtt aprófegyverrel, hanem annál inkább dörögtek a magasan elhelyezett ágyú. A mi tüzer-ségünk is elvergődött az ellenség ágyútüze között. A szépvízi kertekben megszólalt nyolc ágyúnk, alig lőttek vele néhány százat, a templomhoz pár száz lépésnyire lévő négy ágyúnkak be kellett szüntetni a tüzelést, az ellenség belötte. Tüzéreinknek ott kellett hagyniok a drága jószágokat, s midőn rövid idő múltán ismét működni kezdett, újból ott kellett hagyniok, az ellenség ismét belötte. Egy tüzer hősi halált halt. Estig nem is lehetett megközelíteni a négy ágyút.

Miket tapasztaltam az ágyúzott Szépvízen?

A gyalogság megfelelő tartalék hátrahagyásával megkezdte az előnyomulást a Pogányhavas ellen. A Pogány-

TELEPES ÉS HÁLÓZATI RÁDIÓK GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK CSILLÁROK

Részletre is legolcsóbban. Csereakció.

Reich Miklós cégnél

Budapest, VI., Vilmos császár-út 45. szám. Nagymező-utca sarok.
Kérje a legújabb árjegyzéket!

Legolcsóbban vásárolhat a csendőr

ágyú- és fegyveranyagokat, kész fegyveranyagot, és minden egyéb ruházati cikket, kakt- és civilruhászöveteket a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett

MÜLLER I.

Budapest, VII., Dohány-utca 67. szám.

(Szövetség-utca és Hársfa-utca között)

Nagybecsű rendeléseiket kéri BARTA JÓZSEF, a Müller-cég beltagja

Hol? Fürth Testvéreknel, Telefon: 373-78.

Csendőrök és hozzátartozóik egyenruházati cikkek, érmekből, jelekből, csipő, szalag, gomb, paszománycikkek 10% engedményt kapnak

GROSZ LAJOS egyenruha felszerelési vállalkozó
Székesfehérvár, Kossuth-utca 15. Tel.: 5-93
A m. kir. csendőrség szerződéses szállítója.
Postaküldemények. Olcsó árak. Részletfizetés.

A magyar csendőr elsősorban magyar céget támogasson!
A 20 év óta fennálló

Nagy Menyhért

egyenruhászabó-
sága és felszerelő-
i cikkek raktára

ajánlja: mérték utáni szabóságát a legkedvezőbb 12 havi részlet-
fizetési kedvezmények mellett.

Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9., főemelet.

Telefon: 843-52.

Kirendeltségek:

Pécs:
Ferenciek-u. 23.

Nyiregyháza:
Zrínyi Ilona-u. 9.

Miskolc:
Baross Gábor-u. 10.

Garantáltan vízmentes saját készítményű

liszti cugoscipő, lovascipő, szolgálati cipő zartnyelűvel,
olcsó árban, elsőrangú minőségben
kapható mérték szerinti is.

TURÁN SPORTCIPŐZEM
Hj. Ternóczky János

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 49. sz. Telefon: 22-3-53

Címre ügyelni! Mindentéle sportcipő készítését. javítását vállalom!

havas lábai lenyúlnak egészen Szépvíz széléig. Két szakaszunk a város itteni szélén a római katolikus templom mögött alakult rajvonalba, két szakaszunk pedig a templom védelme alá húzódva, tartalékban maradt. A hegy oldalát kisebb-nagyobb megszakításokkal sűrű, fiatal fenyőerdők borítják. A Pogányhavas előtt és közöttünk még egy alacsonyabb hegyhát húzódik, a hegyháton előbb keresztül kellett haladniuk a támadóknak, de ekkor ismét egy igen mély völgy állott eléjük. Csak ezután kerülhet a sor a havas megmászására, ha ugyan valaki élve eljut odáig. Az ellenség mindenfajta fegyverből megkezdte a tüzelést. Pokoli hangverseny volt. Az ember a szomszédját is alig hallhatta.

(Folytatjuk.)

Ki mit tenne ?

(Pályázat.)

Az őrshállomáson az utóbbi hónapokban egymást érték a súlyosabb természetű bűncselekmények. Két tüzeset hét lakóházat elhamvasztott, a község egyik tekintélyes polgárát a szőlőjében megölve találtak, ismeretlen tettesek betörték a község házára és a pénzszerzés feltörése után a községet több, mint hatezer pengővel megkárosították.

A bűncselekmények a lakosságot rendkívül felizgatták. Mindenki bizonytalanságban és nyugtalanságban élt, hogy azok tovább fognak folytatódni. Az őr azonban a helyen volt. Hónapokig tartó, megfeszített munkával a gyújtogatások, a gyilkosság és a betörés tetteseit is elfogta és az igazságszolgáltatás kezére juttatta. A betörés tettesei elfogása révén a község kárának nagy része is megtérült. A szép eredmények a lakosságot rendkívül megnyugtatták, a csendőrségbe vetett bizalmát pedig igen megerősítették. Mindenütt a csendőrök dicséretét lehet hallani, mindenki örömmel gratulál az őrök tagjainak az elért sikerekhez.

Egy délután megjelenik az őrön Bárány Bálint helybeli, köztisztviselőnek örvendő, 70 holdas gazda, a gazdakör elnöke és közli az őrparancsnokkal, hogy a gazdakör, hálafejezésül a köszönetének, valamint a csendőrség iránt érzett megbecsülésének kifejezésére juttatása céljából az őr tiszteletére szombaton este a helyi nagyvendéglőben társasvacsorát rendez, s arra az őr tagjait a gazdakör nevében meghívja. Megemlíti, hogy a vacsora a község vezető személyeit, a körjegyzőt, a plébánost, a református lelkészt és a tanítókat is meghívta, akik megjelenésüket már meg is ígérték.

Mit csinál az őrparancsnok? Elfogadja-e a meghívást? Ha igen, vagy ha nem, miért? Ha elfogadja a meghívást, illetve ha nem fogadja el, mit válaszol a gazdakör elnökének?

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő: december 1. A legjobban megokolt pályázatot szép asztali órával jutalmazzuk. Az eredményt a december 15-iki számunkban fogjuk közölni.

A hadrendi pályázat megfejtése.

A folyó évi 18. számunkban közölt pályázat megfejtése a következő.

A járőröket és a lovas- és gyalogéleket külön nem soroljuk fel.

Bal oszlop: Az 1. huszárezred 1. százada, a 16. gyalogezred 1. százada, az 1. huszárezred I. osztálya az 1. század nélkül, a 11. tüzérezred 2. (tábori ágyús) ütege, az 1. huszárezred II. osztálya, az 1. huszárezred ezredközvetlenei és a 16. gyalogezred I. zászlóalja az 1. század nélkül.

Középső oszlop: A 16. gyalogezred 4. százada, a 16. gyalogezred II. zászlóalja a 4. század nélkül, a 11. tüzérezred I. osztálya a 2. üteg nélkül (egy hegyi ágyús és egy tábori tarackos üteg), a 6. utász-zászlóalj, a 16. gyalogezred III. zászlóalja, a 16. gyalogezred ezredközvetlenei, a 11. tüzérezred II. osztálya (1—1 tábori tarackos, nehéz ágyús és nehéz tarackos üteg), a 17. gyalogezred I. zászlóalja, a 12. tüzérezred II. osztálya (két nehéz tarackos és egy aknavető üteg), a 17. gyalogezred II., III. zászlóalja és ezredközvetlenei.

Jobb oszlop: A 18. gyalogezred 1. százada, a 18. gyalogezred I. zászlóalja az 1. század nélkül, a 12. tüzérezred 1. (hegyi ágyús) ütege, a 18. gyalogezred II. zászlóalja, a 12. tüzérezred I. osztálya az 1. üteg nélkül (1—1 tábori ágyús és tábori tarackos üteg), a 18. gyalogezred III. zászlóalja és ezredközvetlenei.

Az ábrázolt erő a 16., 17. és 18. gyalog- és a 11. és 12. tüzérezredéből (azaz a 6. gyaloghadosztályból) áll, megerősítve az 1. huszárezreddel.

Beérkezett 61 pályázat. Leghelyesebben fejtették meg: *Almás István* prbcső. (Gelse), *Aszódi György* cső. (Ráckeve), *Balogh László* prbcső. (Nagymágocs), *Bálint Mihály* tőrm. (Györszentmárton), *Dombovári Sándor* prbcső. (Domoszló), *Gerencsér József* cső. (Balatonboglár), *Hargitai István* cső. (Csurgó), *Hernád István* cső. (Réde), *Izso András* cső. (Kenderes), *Jakabfi József* őrm. (Decs), *Kerepesi Antal* cső. (Kelebia), *Lippai Jenő* prbcső. (Decs), *Nyitrai József* thfts. (Tata), *Magyar Mátvás* tőrm. (Bánokszentgyörgy), *Mocsár József* őrm. (Sajószentpéter), *Pásztor Károly* cső. (Ráckeve), *Perlaki (Pupp) Imre* prbcső. (Decs), *Szabó Dénes* prbcső. (Perkáta), *Székely Ferenc* prbcső. (Marcali) és *Temesvári (Angel) János* cső. (Nagykáta).

A pályadíjat Szabó Dénes perkátai őrbeli próbacsendőrr nyerte el, akinek azt elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

asztalos üzem:
STYL Konyha, előszoba batorai oicsó áron részletre.
Budapest, VII., Dohány-utca 29. sz.
(Kamara mo.inál.)

Itt vásároljon,
mert pénzéért
megbízható
ellenértéket kap.

44 éve fennálló, szakképzett
egyenruhásabóság és sapka-
műhely

Mindennemű egyenruházati és
felszerelési cikkek legolcsóbb
beszerzési forrása

MARER

EGYENRUHÁZATI INTÉZET
csak BAROSS-TÉR 9. Tel.: 32-1-78.